

РАХУНКОВА ПАЛАТА

ЗАТВЕРДЖЕНО
рішенням Рахункової палати
від 10.03.2020 № 5-4

ЗВІТ

**про результати аналізу ефективності виконання державними
органами повноважень в частині контролю за дотриманням
вимог податкового та митного законодавства при наданні
гуманітарної допомоги**

Київ 2020

ЗМІСТ

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ	3
ПРЕАМБУЛА.....	6
ВСТУП.....	8
1. АНАЛІЗ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРАВОВИХ, ОРГАНІЗАЦІЙНИХ І СОЦІАЛЬНИХ ЗАСАД ОТРИМАННЯ, НАДАННЯ, ОФОРМЛЕННЯ, РОЗПОДІЛУ ТА КОНТРОЛЮ ЗА ЦІЛЬОВИМ ВИКОРИСТАННЯМ ГУМАНІТАРНОЇ ДОПОМОГИ	9
2. АНАЛІЗ ТА СТАН ВИКОНАННЯ ДЕРЖАВНИМИ ОРГАНАМИ ПОВНОВАЖЕНЬ З РЕЄСТРАЦІЇ ОТРИМУВАЧІВ ГУМАНІТАРНОЇ ДОПОМОГИ ТА ВИЗНАННЯ ВАНТАЖІВ, КОШТІВ, РОБІТ (ПОСЛУГ) І ЛЕГКОВИХ АВТОМОБІЛІВ ГУМАНІТАРНОЮ ДОПОМОГОЮ	17
2.1. <i>Аналіз та оцінка виконання мінсоцполітики повноважень з реєстрації отримувачів гуманітарної допомоги та ведення єдиного реєстру отримувачів гуманітарної допомоги</i>	17
2.2. <i>Аналіз та оцінка виконання спеціально уповноваженими державними органами з питань гуманітарної допомоги повноважень з визнання вантажів, коштів, робіт (послуг), легкових автомобілів гуманітарною допомогою</i>	20
3. АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА СТАНУ ВИКОНАННЯ ДЕРЖАВНИМИ ОРГАНАМИ ПОВНОВАЖЕНЬ ІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНТРОЛЮ ЗА ДОТРИМАННЯМ ВИМОГ ЗАКОНОДАВСТВА ПРИ НАДАННІ ГУМАНІТАРНОЇ ДОПОМОГИ ТА ЇЇ ЦІЛЬОВИМ ВИКОРИСТАННЯМ.....	27
3.1. <i>Оцінка стану контролю за ввезенням (пересиланням) товарів (предметів) гуманітарної допомоги на митну територію України та їх обліку митними органами.....</i>	27
3.2. <i>Оцінка стану виконання спеціально уповноваженими державними органами з питань гуманітарної допомоги повноважень з обліку гуманітарної допомоги та контролю за звітуванням щодо її надання.....</i>	31
3.3. <i>Аналіз та оцінка стану виконання державними органами повноважень щодо забезпечення контролю за наданням і цільовим використанням гуманітарної допомоги та їх взаємодія.....</i>	38
ВИСНОВКИ	49
ПРОПОЗИЦІЇ	59
ДОДАТКИ	66

Список скорочень

АСМО "Інспектор"	Автоматизована система митного оформлення "Інспектор"
АТО	Антитерористична операція
БО	Благодійна організація
БФ	Благодійний фонд
ГУ	Головне управління
Держмитслужба	Державна митна служба України
Держприкордонслужба	Державна прикордонна служба України
Держстат	Державна служба статистики України
ДПС	Державна податкова служба України
ДСНС	Державна служба України з надзвичайних ситуацій
ДФС	Державна фіскальна служба України
ЄДП "Єдине вікно для міжнародної торгівлі"	Єдиний державний інформаційний вебпортал "Єдине вікно для міжнародної торгівлі"
ЄР	Номер з Єдиного реєстру отримувачів гуманітарної допомоги
Закон № 1212	Закон України від 04.11.1999 № 1212 "Про єдиний збір, який справляється у пунктах пропуску (пунктах контролю) через державний кордон України"
Закон № 1192	Закон України від 22.10.1999 № 1192 "Про гуманітарну допомогу"
Закон № 330	Закон України від 28.11.2002 № 330 "Про Товариство Червоного Хреста України"
Закон № 5073	Закон України від 05.07.2012 № 5073 "Про благодійну діяльність та благодійні організації"
Закон № 5463	Закон України від 16.10.2012 № 5463 "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо діяльності Міністерства фінансів України, Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, інших центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується та координується через відповідних міністрів"
Закон № 640	Закон України від 16.07.2015 № 640 "Про внесення змін до Закону України "Про гуманітарну допомогу" щодо оперативності прийняття рішень"
Закон № 2530	Закон України від 06.09.2018 № 2530 "Про внесення змін до Митного кодексу України та деяких інших законів України щодо запровадження механізму "єдиного вікна" та оптимізації здійснення контрольних процедур при переміщенні товарів через митний кордон України"
Інструкція № 492	Інструкція про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах, затверджена постановою Правління Національного банку України від 12.11.2003 № 492, зареєстрована в Мін'юсті 17.12.2003 за № 1172/8493
Кримінальний кодекс	Кримінальний кодекс України від 05.04.2011 № 2341
МВС	Міністерство внутрішніх справ України

МЗС	Міністерство закордонних справ України
Мінсоцполітики, Міністерство	Міністерство соціальної політики України
Міноборони	Міністерство оборони України
МОЗ	Міністерство охорони здоров'я України
МОН	Міністерство освіти і науки України
Мінекономіки	Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України
Мінфін	Міністерство фінансів України
Мін'юст	Міністерство юстиції України
Митний кодекс	Митний кодекс України від 13.03.2012 № 4495
НБУ	Національний банк України
ОДА	Обласна державна адміністрація
Органи ДФС (ДПС)	ДФС (ДПС) та її територіальні органи
ПДВ	Податок на додану вартість
Перелік документів № 573	Перелік документів, які подаються для визнання вантажів (товарів), коштів, у тому числі в іноземній валюті, виконаних робіт, наданих послуг гуманітарною допомогою, затверджений наказом Міністерства соціальної політики України від 06.04.2017 № 573
Податковий кодекс	Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755
Податкові пільги при наданні гуманітарної допомоги	Податкові пільги, застосовані при вивезенні, ввезенні (пересиланні), надходженні товарів (робіт, послуг), коштів як гуманітарної допомоги, наданої згідно з нормами Закону України "Про гуманітарну допомогу"
Положення про ДФС	Положення про Державну фіскальну службу України, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 21.05.2014 № 236 "Про Державну фіскальну службу України"
Положення про ДПС та Положення про Держмитслужбу	Положення про Державну податкову службу України та Положення про Державну митну службу України, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 № 227
Положення про Мінсоцполітики	Положення про Міністерство соціальної політики України, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 17.06.2015 № 423
Порядок № 298	Порядок бухгалтерського обліку гуманітарної допомоги, затверджений наказом Мінфіну від 14.12.1999 № 298, зареєстрованим у Мін'юсті 27.12.1999 за № 915/4208
Порядок № 542	Порядок використання гуманітарної допомоги у вигляді коштів в іноземній валюті з рахунків в іноземній валюті отримувачів гуманітарної допомоги, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 22.03.2000 № 542
Порядок № 544	Порядок митного оформлення вантажів гуманітарної допомоги, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 22.03.2000 № 544
Порядок № 728	Порядок вивезення за межі України або знищення неякісних та непридатних до споживання товарів (предметів)

	гуманітарної допомоги, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 28.04.2000 № 728
Порядок № 161	Порядок надання Україною гуманітарної допомоги, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 21.02.2001 № 161
Порядок № 999	Порядок забезпечення осіб з інвалідністю автомобілями, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 19.07.2006 № 999
Порядок № 1233	Порядок обліку сум податків та зборів, не сплачених суб'єктом господарювання до бюджету у зв'язку з отриманням податкових пільг, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 27.12.2010 № 1233
Порядок № 651	Порядок заповнення митних декларацій на бланку єдиного адміністративного документа, затверджений наказом Мінфіну від 30.05.2012 № 651, зареєстрованим у Мін'юсті 14.08.2012 за № 1372/21684
Порядок № 39	Порядок реєстрації отримувачів гуманітарної допомоги, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 30.01.2013 № 39
Порядок № 241	Порядок взаємодії центральних і місцевих органів виконавчої влади та Національного банку щодо реалізації Закону України "Про гуманітарну допомогу", затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 25.03.2013 № 241
Постанова № 960	Постанова Кабінету Міністрів України від 24.10.2018 № 960 "Деякі питання проведення заходів офіційного контролю товарів, що ввозяться на митну територію України (у тому числі з метою транзиту)"
Постанова № 1200	Постанова Кабінету Міністрів України від 18.12.2018 № 1200 "Про утворення Державної податкової служби України та Державної митної служби України"
Реєстр отримувачів Робоча група	Єдиний реєстр отримувачів гуманітарної допомоги Робоча група з питань гуманітарної допомоги при Мінсоцполітики або при державних адміністраціях
СБУ	Служба безпеки України
ЦОВВ	центральні органи виконавчої влади

ПРЕАМБУЛА

Підстава проведення заходу державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту): стаття 98 Конституції України, статті 26 і 110 Бюджетного кодексу України від 08.07.2010 № 2456, статті 4, 7, 10 Закону України від 02.07.2015 № 576 "Про Рахункову палату", План роботи Рахункової палати на 2020 рік, доручення члена Рахункової палати для виконання повноважень члена Рахункової палати та забезпечення здійснення заходу державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту) від 16.10.2019 № 16-55.

Мета заходу державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту): встановлення фактичного стану та оцінка ефективності виконання повноважень державними органами в частині контролю за дотриманням законодавства з питань застосування податкових і митних пільг при наданні гуманітарної допомоги та її використанні за цільовим призначенням, оцінка соціально-економічних наслідків застосування цих пільг та їх вплив на загальний стан надходжень до державного бюджету.

Предмет заходу державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту):

– нормативно-правові акти, організаційно-розпорядчі документи та управлінські рішення органів державної влади з питань отримання, надання, оформлення, розподілу і контролю за цільовим використанням гуманітарної допомоги;

– аналітична і статистична звітність, розпорядчі документи Мінсоцполітики щодо визнання вантажів, коштів, у тому числі в іноземній валюті, виконаних робіт, наданих послуг гуманітарною допомогою, проведення заходів контролю за транспортуванням, отриманням, збереженням, охороною, складуванням, розподілом, використанням за цільовим призначенням, обліком гуманітарної допомоги; матеріали перевірок отримувачів та набувачів гуманітарної допомоги; відомості з Єдиного реєстру отримувачів гуманітарної допомоги;

– аналітична та оперативна податкова і митна звітність ДПС, Держмитслужби (до їх створення ДФС) та їх територіальних органів з питань обліку суб'єктів господарювання – отримувачів гуманітарної допомоги, дані про обсяги отримання гуманітарної допомоги, суми податкових пільг при наданні гуманітарної допомоги, матеріали перевірок отримувачів та набувачів гуманітарної допомоги, а також обсяги ввезення гуманітарної допомоги, документи (звітність), що відображають стан та якість проведення митного контролю та митного оформлення гуманітарної допомоги, митні декларації та документи, що підтверджують характеристики товарів (продукції), право на податкові пільги, інші документи;

– статистична звітність, розпорядчі документи обласних та Київської міської державних адміністрацій щодо визнання вантажів гуманітарною допомогою, контролю за отриманням, збереженням, складуванням, розподілом, використанням за цільовим призначенням, обліком гуманітарної допомоги, матеріали перевірок отримувачів та набувачів гуманітарної допомоги;

– інша інформація, що характеризує предмет аналізу.

Об'єкти заходу державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту):

Мінсоцполітики, ДПС (яка з 21.08.2019 забезпечує реалізацію державної податкової політики), Держмитслужба, Київська, Волинська, Одеська, Донецька та Харківська ОДА, ГУ ДПС (ДФС) у Київській, Волинській,

Одеській, Донецькій та Харківській областях, Київська, Волинська, Донецька та Харківська митниці ДФС, Одеська митниця Держмитслужби.

Направлення запитів з питань заходу державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту): Мінфіну, МВС, Мінекономрозвитку, МОЗ, МОН, Міноборони, МЗС, НБУ, ДСНС, Держстату, Адміністрації Держприкордонслужби, Товариству Червоного Хреста України, Вінницькій, Дніпропетровській, Житомирській, Запорізькій, Закарпатській, Івано-Франківській, Кіровоградській, Луганській, Львівській, Миколаївській, Полтавській, Рівненській, Сумській, Тернопільській, Херсонській, Хмельницькій, Черкаській, Чернівецькій та Чернігівській ОДА, Київській міській державній адміністрації.

Критерії оцінки заходу державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту):

законність – відповідність управлінських рішень і організаційно-розпорядчих документів, прийнятих державними органами, вимогам чинного законодавства в частині забезпечення правових, організаційних, соціальних засад отримання, надання, оформлення, розподілу та контролю за цільовим використанням гуманітарної допомоги;

результативність – оцінка діяльності державних органів щодо забезпечення визнання вантажів, коштів, виконаних робіт, наданих послуг гуманітарною допомогою, контролю за ввезенням, наданням, отриманням та використанням гуманітарної допомоги за призначенням, а також правомірності застосування податкових та митних пільг при наданні гуманітарної допомоги;

обґрунтованість – правомірність отримання податкових і митних пільг при здійсненні операцій з гуманітарною допомогою та прийняття відповідних рішень ДФС (ДПС) та її територіальними органами щодо законності їх застосування;

соціально-економічні наслідки дії податкових пільг при наданні гуманітарної допомоги – оцінка впливу податкових та митних пільг, що застосовувались при наданні гуманітарної допомоги, на стан вирішення соціальних проблем населення та проблем, спричинених надзвичайними ситуаціями будь-якого характеру, у тому числі проведенням АТО, а також на надходження до державного бюджету.

Початкові обмеження щодо проведення заходу державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту): 2017–2018 роки та 9 місяців 2019 року (для аналізу динаміки окремих показників досліджувалося їх значення за 2016 рік), аналіз законодавства з окремих питань здійснено за попередні роки.

Термін розгляду на засіданні Рахункової палати – 10.03.2020.

Методи і процедури збирання даних: аналіз нормативно-правових актів, організаційно-розпорядчих документів, звітних та аналітичних даних щодо обсягів вивезення, ввезення (пересилання), надходження товарів (робіт, послуг), коштів як гуманітарної допомоги, їх цільового використання; повідомлень засобів масової інформації; здійснення вибірки; письмові запити; аналіз первинних документів, податкової та митної звітності; опитування та обговорення проблемних питань; дослідження питань про механізми контролю за наданням гуманітарної допомоги та застосування податкових пільг при наданні гуманітарної допомоги, які використовуються

в інших країнах. Процедури аналізу враховують аналіз та оцінку ризиків неправомірного визнання гуманітарної допомоги та використання її не за призначенням.

ВСТУП

Гуманітарна допомога – це цільова адресна безоплатна допомога в грошовій або натуральній формі, у вигляді безповоротної фінансової допомоги або добровільних пожертвувань, або допомога у вигляді виконання робіт, надання послуг, що надається іноземними та вітчизняними донорами із гуманних мотивів отримувачам гуманітарної допомоги в Україні або за кордоном, які потребують її у зв'язку з соціальною незахищеністю, матеріальною незабезпеченістю, важким фінансовим становищем, виникненням надзвичайного стану, зокрема внаслідок стихійного лиха, аварій, епідемій і епізоотій, екологічних, техногенних та інших катастроф, які створюють загрозу для життя і здоров'я населення, або тяжкою хворобою конкретних фізичних осіб, а також для підготовки до збройного захисту держави та її захисту у разі збройної агресії або збройного конфлікту¹.

Законодавством передбачені тарифні та податкові пільги при митному оформленні та оподаткуванні гуманітарної допомоги, що, відповідно, потребує ефективного державного контролю за її цільовим використанням з метою запобігання можливим зловживанням, корупційним ризикам, а також застосуванню схем для мінімізації сплати податків шляхом ввезення як гуманітарної допомоги товарів для подальшого продажу.

За даними Держмитслужби, протягом 2017–2018 років і 9 місяців 2019 року в Україну ввезено понад **64,4 тис. тонн гуманітарної допомоги**. Основні країни-донори – Німеччина (35,6 відс. загальних обсягів гуманітарної допомоги), США і Нідерланди (по 11 відсотків). При цьому вживаний одяг (63 група УКТ ЗЕД) в структурі цих товарів становив близько **48 відс. загальних обсягів**. Слід зазначити, що на час завершення аналізу Держмитслужба внаслідок недосконалості митного законодавства не володіла інформацією упродовж багатьох років щодо митної вартості ввезеної в Україну гуманітарної допомоги.

Механізми державного контролю за наданням і цільовим використанням гуманітарної допомоги, які діяли упродовж багатьох років, були неефективними. Зокрема, Законом № 1192 та нормативно-правовими актами з питань гуманітарної допомоги нечітко визначено функції спеціально уповноважених державних органів з питань гуманітарної допомоги, в тому числі ЦОВВ, що реалізує державну політику у сфері соціального захисту населення (Мінсоцполітики), та механізми їх реалізації, не затверджено форм відповідної звітності і порядків їх заповнення як для отримувачів та набувачів гуманітарної допомоги, так і для контролюючих органів (ДФС (Держмитслужби) та НБУ), а також обласних і Київської міської державних адміністрацій, які в межах своїх повноважень мали здійснювати контроль за надходженням в Україну гуманітарної допомоги та її цільовим використанням. Як наслідок, Мінсоцполітики не володіло повною та достовірною інформацією про гуманітарні проблеми в Україні, не

¹ Стаття 1 Закону № 1192.

здійснювало якісного аналізу потенційних потреб у гуманітарній допомозі у розрізі набувачів, а також контролю за отриманням, розподілом і використанням гуманітарної допомоги за цільовим призначенням.

Актуальність проведення аналізу ефективності виконання державними органами повноважень у частині контролю за дотриманням вимог податкового та митного законодавства при наданні гуманітарної допомоги обумовлена необхідністю покращення забезпечення такою допомогою населення, яке потерпає від наслідків надзвичайних ситуацій соціального та воєнного характеру, а також усунення корупційних ризиків, запобігання застосуванню схем мінімізації сплати податків, що негативно впливають на надходження до державного бюджету. Контрольний захід з питань дотримання вимог податкового та митного законодавства при наданні гуманітарної допомоги **проводиться Рахунковою палатою вперше.**

1. АНАЛІЗ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРАВОВИХ, ОРГАНІЗАЦІЙНИХ І СОЦІАЛЬНИХ ЗАСАД ОТРИМАННЯ, НАДАННЯ, ОФОРМЛЕННЯ, РОЗПОДІЛУ ТА КОНТРОЛЮ ЗА ЦІЛЬОВИМ ВИКОРИСТАННЯМ ГУМАНІТАРНОЇ ДОПОМОГИ

Правові, організаційні та соціальні засади отримання, надання, оформлення, розподілу і контролю за цільовим використанням гуманітарної допомоги та сприяння гласності і прозорості цього процесу визначено Законом № 1192.

Статтею 1 Закону № 1192 встановлено, що гуманітарна допомога є різновидом благодійництва і має спрямовуватись відповідно до обставин, об'єктивних потреб, згоди її отримувачів та за умови дотримання вимог статті 3 Закону № 5073.

Відповідно до статті 3 Закону № 1192 підставою для започаткування процедури визнання допомоги гуманітарною є письмова пропозиція донора про її надання, а підставою для здійснення гуманітарної допомоги в Україні є письмова згода отримувача гуманітарної допомоги на її одержання. При цьому отримувач гуманітарної допомоги має такі самі права на її використання, що і набувач гуманітарної допомоги.

Довідково. Згідно зі статтею 1 Закону № 1192:

донори – юридичні та фізичні особи в Україні або за її межами, які добровільно надають гуманітарну допомогу отримувачам гуманітарної допомоги в Україні або за її межами;

отримувачі гуманітарної допомоги – такі юридичні особи, яких зареєстровано в установленому Кабінетом Міністрів України порядку в Єдиному реєстрі отримувачів гуманітарної допомоги:

а) підприємства громадських організацій осіб з інвалідністю, ветеранів війни та праці, а також підприємства, установи та організації, що утримуються за рахунок бюджетів, та уповноважені ними державні установи;

б) благодійні організації, створені у порядку, визначеному Законом № 5073;

в) громадські організації осіб з інвалідністю, ветеранів війни та праці, Товариство Червоного Хреста України та його обласні організації, творчі спілки, а також громадські організації, створені для здійснення передбаченої їх статутними документами екологічної, оздоровчої, аматорської, спортивної, культурної, освітньої та наукової діяльності;

г) релігійні організації, зареєстровані у порядку, передбаченому Законом України "Про свободу совісті та релігійні організації";

г) реабілітаційні установи для осіб з інвалідністю та дітей з інвалідністю, які мають відповідну ліцензію на здійснення реабілітаційних послуг, незалежно від відомчого підпорядкування, типу і форм власності;

набувачі гуманітарної допомоги – фізичні та юридичні особи, які її потребують і яким вона безпосередньо надається. Набувачі гуманітарної допомоги з статусом юридичної особи визначаються відповідно до пунктів "а", "б", "в", "г", "д" абзацу п'ятого цієї статті.

Статтею 4 Закону № 1192, зокрема, визначено, що до спеціально уповноважених державних органів з питань гуманітарної допомоги належать ЦОВВ, що реалізує державну політику у сфері соціального захисту населення (Мінсоцполітики), обласні, Київська міська державні адміністрації, які приймають рішення за погодженням з органами доходів і зборів, ЦОВВ, що забезпечують формування та реалізують державну політику у сфері охорони здоров'я, у сфері економічного розвитку, державну фінансову політику, державну політику у сфері цивільного захисту, МВС, органами Національної поліції, НБУ чи його філіями (територіальними управліннями).

Згідно зі статтею 5 Закону № 1192 Мінсоцполітики здійснює, зокрема, **визнання вантажів, коштів, у тому числі в іноземній валюті, виконаних робіт, наданих послуг гуманітарною допомогою**, а обласні, Київська міська державні адміністрації здійснюють **визнання гуманітарною допомогою легкових автомобілів** для забезпечення ними осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю, які перебувають на обліку для їх отримання, та **вантажів вагою до 3 тонн у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.**

Кабінетом Міністрів України, НБУ, Мінсоцполітики і Мінфіном не забезпечено у повному обсязі розроблення та затвердження нормативно-правових актів, передбачених Законом № 1192.

Так, **Кабінетом Міністрів України, Мінсоцполітики не забезпечено в повному обсязі виконання норм частини другої статті 5 Закону № 1192 щодо встановлення порядку визнання гуманітарною допомогою вантажів вагою до 3 тонн.** Як наслідок, існують ризики зловживань під час здійснення процедури визнання цих вантажів гуманітарною допомогою, а також корупційні ризики.

Довідково. На виконання статті 26 Закону України від 06.10.2005 № 2961 "Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні" та статей 6 і 11¹ Закону № 1192 постановою Кабінету Міністрів України від 19.07.2006 № 999 затверджено Порядок забезпечення осіб з інвалідністю автомобілями, яким, зокрема, передбачено, що за бажанням осіб з інвалідністю структурні підрозділи з питань соціального захисту населення можуть забезпечувати їх автомобілями, везеними в Україну і визнаними в установленому порядку гуманітарною допомогою, без права продажу, дарування, передачі (в тому числі за довіреністю) іншій особі.

Зокрема, невстановлення жодних обмежень щодо кількості вантажів вагою до 3 тонн, які можуть ввозитись одним отримувачем гуманітарної допомоги від одного донора протягом певного часу, спричинили надходження до державних адміністрацій протягом одного календарного місяця (і навіть дня) від одного і того ж отримувача декількох заявок про визнання ідентичних вантажів до 3 тонн гуманітарною допомогою, що надавались одним донором, які в загальній сумі перевищували 3 тонни. Поділ гуманітарної допомоги на вантажі вагою до 3 тонн слугував підставою для звернення отримувачів про визнання цих вантажів гуманітарною допомогою не до Мінсоцполітики, а до відповідної державної адміністрації.

Довідково. Так, Волинське обласне дитяче територіальне медичне об'єднання подало до Волинської ОДА в один день п'ять заяв про визнання гуманітарною допомогою

вантажів (плитки керамічної) від одного донора – Акція "Чорнобильська допомога", сукупна вага яких становила понад 13,7 тонни.

Загалом у результаті поділу вантажів на обсяги менші 3 тонн, на підставі неодноразових звернень отримувачів (від 2 до 7) протягом одного місяця або навіть дня, робочою групою з питань гуманітарної допомоги, створеною Волинською ОДА, у 2017–2018 роках визнано гуманітарною допомогою близько 224 тонн вантажів, що становило понад 70 відс. загальної кількості визнаних за цей період вантажів.

НБУ не забезпечено виконання вимог частини п'ятої статті 7 і пункту 6 статті 15 Закону № 1192, якими НБУ зобов'язано у тримісячний строк з дня прийняття цього Закону привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом та затвердити Порядок надходження гуманітарної допомоги на рахунки в іноземній валюті отримувачів гуманітарної допомоги в Україні.

Довідково. Встановлено, що НБУ листом від 31.03.2000 № 13-134/169-423² поінформував територіальні управління НБУ, комерційні банки та їх асоціації, що на виконання абзацу п'ятого статті 7 Закону № 1192 гуманітарна допомога у вигляді іноземної валюти зараховується на рахунки в іноземній валюті отримувача гуманітарної допомоги за наявності рішення Комісії з питань гуманітарної допомоги при Кабінеті Міністрів України про визначення цих коштів гуманітарною допомогою. Зазначена гуманітарна допомога не підлягає обов'язковому продажу на міжбанківському валютному ринку. Крім того, оскільки Законом № 1192 передбачено надходження зазначених коштів на рахунки отримувачів гуманітарної допомоги, що належать до поточних рахунків, режим яких регулюється Інструкцією про відкриття банками рахунків у національній та іноземній валюті, затвердженою постановою Правління НБУ від 18.12.1998 № 527, банкам у своїй роботі необхідно керуватись положеннями цієї Інструкції.

На сьогодні зазначена Інструкція втратила чинність відповідно до пункту 2 постанови Правління НБУ від 12.11.2003 № 492 "Про затвердження Інструкції про порядок відкриття і закриття рахунків клієнтів банків та кореспондентських рахунків банків – резидентів і нерезидентів", зареєстрованої в Мін'юсті 17.12.2003 за № 1172/8493, при цьому порядку надходження гуманітарної допомоги на рахунки в іноземній валюті отримувачів гуманітарної допомоги так і не визначено.

Слід зазначити, що лист НБУ від 31.03.2000 № 13-134/169-423 містить посилання на Комісію з питань гуманітарної допомоги при Кабінетові Міністрів України, яка відповідно до Закону № 5463 з 02.12.2012 не діє.

На запит Рахункової палати НБУ повідомлено (лист від 15.01.2020 № 26-0006/1999), що порядок надходження гуманітарної допомоги у вигляді іноземної валюти регулюється, зокрема, статтею 7 Закону № 1192, Порядками №№ 241, 542 і 39.

Мінфіном не забезпечено виконання вимог частини четвертої статті 8 Закону № 1192³ щодо затвердження Інструкції про першочергове безкоштовне спрощене декларування гуманітарної допомоги.

Встановлено, що наказом Мінфіну від 03.09.2015 № 751 "Про визнання такими, що втратили чинність, деяких наказів", зареєстрованим у Мін'юсті 25.09.2015 за № 1150/27595, визнано таким, що втратив чинність, наказ Держмитслужби від 24.12.1999 № 852 "Про затвердження Інструкції про першочергове безкоштовне спрощене декларування гуманітарних вантажів", зареєстрований у Мін'юсті 06.01.2000 за № 2/4223. Водночас **нової інструкції Мінфіном не затверджено.**

Мінсоцполітики не забезпечено виконання покладених Положенням завдань щодо формування та реалізації державної політики у сфері надання гуманітарної допомоги⁴, зокрема затвердження форм

² Згідно з Інформаційно-аналітичною системою "ЛІГА ЗАКОН" цей лист є чинним.

³ У редакції із змінами, внесеними Законом № 5463, що набрали чинності з 02.12.2012.

⁴ Підпункт 1 пункту 3 Положення про Мінсоцполітики.

звітів, необхідних для забезпечення контролю за надходженням і розподілом гуманітарної допомоги, та порядків їх заповнення і подання, згідно із вимогами Закону № 1192, Порядків № 542 і № 241. Як наслідок, такі звіти подавались у довільній формі, а отже, існували ризики, що наведена в них інформація була неповною та/або недостовірною. Зокрема, не затверджено:

1) форми звітів, які згідно із частиною третьою статті 11 Закону № 1192 щомісячно мають складатись органами доходів і зборів та філіями (територіальними управліннями) НБУ відповідно про митне оформлення вантажів з гуманітарною допомогою та про надходження на рахунки в іноземній валюті отримувачів гуманітарної допомоги коштів в іноземній валюті. Зазначені звіти мають подаватись до Мінсоцполітики;

2) форму звіту про наявність та розподіл гуманітарної допомоги до повного використання всього обсягу отриманої гуманітарної допомоги, який згідно із частиною п'ятою статті 11 Закону № 1192 отримувачі і набувачі гуманітарної допомоги (юридичні особи) щомісячно в установленому порядку мають подавати до відповідного спеціально уповноваженого державного органу з питань гуманітарної допомоги.

Абзацом другим пункту 7 Порядку № 542 передбачено, що отримувач подає щомісяця до 5 числа Мінсоцполітики та територіальному органіві Міндоходів за своїм місцезнаходженням звіт про наявність та розподіл гуманітарної допомоги в іноземній валюті до повного використання всієї суми отриманої гуманітарної допомоги.

Водночас статтею 11 Закону № 1192 чітко не визначено, до якого спеціально уповноваженого державного органу з питань гуманітарної допомоги подаються звіти про наявність та розподіл гуманітарної допомоги до повного використання всього обсягу отриманої гуманітарної допомоги (до органу, який прийняв рішення про визнання вантажів, виконаних робіт, наданих послуг, легкових автомобілів для забезпечення ними осіб з інвалідністю гуманітарною допомогою, чи до органу за місцем державної реєстрації отримувачів та набувачів гуманітарної допомоги чи за місцем надання гуманітарної допомоги тощо), що ускладнювало контроль за розподілом та використанням цієї допомоги. Крім того, Законом № 1192 такі органи не наділені повноваженнями в частині контролю за поданням цих звітів;

3) форму звіту про цільове використання гуманітарної допомоги у вигляді іноземної валюти, який згідно з абзацом першим пункту 7 Порядку № 542 отримувач після повного використання гуманітарної допомоги у вигляді іноземної валюти зобов'язаний протягом п'яти робочих днів подати Мінсоцполітики та територіальному органіві Міндоходів за своїм місцезнаходженням;

4) форму зведеного звіту у розрізі отримувачів гуманітарної допомоги відповідного регіону, який згідно із пунктом 11 Порядку № 241 мав подаватись щомісячно місцевими органами виконавчої влади до Мінсоцполітики.

Слід зазначити, що на час проведення аналізу на вебсайті Мінсоцполітики в розділі "Гуманітарна допомога" було розміщено сторінку "Рекомендована форма звіту щодо використання гуманітарної допомоги" та зазначено, що

"відповідно до статті 11 Закону № 1192 отримувач і набувач гуманітарної допомоги (юридична особа) щомісяця (до 5 числа місяця, наступного за звітним) подають до спеціально уповноваженого державного органу з питань гуманітарної допомоги звіти про наявність та розподіл гуманітарної допомоги до повного використання всього обсягу отриманої гуманітарної допомоги за **рекомендованою формою**", проте при натисканні примітки "Форма звіту" відкривався документ з назвою: "**Інформація щодо визнання вантажів гуманітарною допомогою станом на _____**". Встановлено, що протягом періоду, який досліджувався, за цією формою до Мінсоцполітики звітували лише окремі місцеві органи виконавчої влади у розрізі отримувачів гуманітарної допомоги відповідного регіону, а також окремі отримувачі гуманітарної допомоги.

Причин незатвердження форм зазначених звітів Мінсоцполітики не надано.

Також аналізом встановлено низку неузгодженостей між нормами чинного законодавства у сфері надання гуманітарної допомоги, зокрема:

– відповідно до частини п'ятої статті 8 Закону № 1192 строк перебування вантажів гуманітарної допомоги під митним контролем без митного оформлення **встановлюється Кабінетом Міністрів України**, що не узгоджується зі статтею 204 Митного кодексу, якою **визначено строки тимчасового зберігання товарів під митним контролем**.

Довідково. Статтею 204 Митного кодексу передбачено, що загальний строк тимчасового зберігання товарів під митним контролем становить 90 календарних днів, а також визначено випадки, коли цей строк може бути змінено. Крім того, пунктом 2 постанови Кабінету Міністрів України від 22.03.2000 № 544 "Про Порядок митного оформлення вантажів гуманітарної допомоги" також встановлено, що строк перебування вантажів гуманітарної допомоги під митним контролем без митного оформлення визначається відповідно до статті 204 Митного кодексу;

– згідно з абзацом дев'ятим статті 1 Закону № 1192 до отримувачів гуманітарної допомоги відносяться **Товариство Червоного Хреста України та його обласні організації**, що не узгоджується з нормами статей 5 і 18 Закону № 330: **Товариство створює свої місцеві організації**, при цьому товари та матеріальні цінності, які надходять, у тому числі і з-за кордону, **Товариству, його органам та місцевим організаціям** як гуманітарна чи добродійна допомога, тобто без мети одержання прибутку, розподіляються і використовуються **Товариством, його органами та місцевими організаціями** виключно безоплатно для виконання статутних завдань Товариства;

– пункт 7 Порядку № 544 містить **посилання на статтю 14 Закону № 1192, яка була вилучена Законом № 640, що набрав чинності з 06.09.2015;**

– пункт 3 Порядку № 728 та пункти 1 і 10 Порядку № 241 **не відповідають нормам статті 319 Митного кодексу щодо проведення заходів офіційного контролю** товарів (предметів), що ввозяться на митну територію⁵ України;

– до переліку ЦОВВ, що взаємодіють для реалізації Закону № 1192, зокрема в частині проведення процедури погодження та прийняття рішень

⁵ Заходи офіційного контролю: фітосанітарний контроль, ветеринарно-санітарний контроль, державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин, що проводяться згідно із законодавством України.

щодо визнання вантажів (товарів), коштів, у тому числі в іноземній валюті, виконаних робіт, наданих послуг гуманітарною допомогою, **визначеного пунктом 1 Порядку № 241, не включено Національної поліції, що не відповідає нормам статті 4 Закону № 1192;**

– Порядок № 241 не містить положень щодо покладення на спеціально уповноважені державні органи з питань гуманітарної допомоги зобов'язання вносити до ЄДП "Єдине вікно для міжнародної торгівлі" у формі електронного документа, засвідченого електронним цифровим підписом, **рішення про визнання товарів (предметів) гуманітарною допомогою в день прийняття такого рішення, як це передбачено частиною шостою статті 5 Закону № 1192;**

– Порядок № 241 не приведено у відповідність із Законом України від 21.03.1991 № 875 "Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні"⁶ в частині застосування термінів "особа з інвалідністю", "дитина з інвалідністю".

Отже, внаслідок бездіяльності Мінсоцполітики не розроблялись проєкти нормативно-правових актів з метою усунення неузгодженостей між актами законодавства у сфері надання гуманітарної допомоги.

Статтею 6 Закону № 1192 передбачено, що звільнення від оподаткування товарів (робіт, послуг) гуманітарної допомоги здійснюється у порядку, встановленому Податковим та Митним кодексами. Плата за виконання митних формальностей поза місцем розташування органів доходів і зборів або поза робочим часом, що встановлена Митним кодексом, **не справляється при ввезенні на митну територію України товарів гуманітарної допомоги.** На підставі рішення про надання гуманітарної допомоги отримувачам гуманітарної допомоги за межами України держава забезпечує донорам України повернення ПДВ у порядку, встановленому Податковим кодексом.

Згідно з абзацом четвертим пункту 197.11 статті 197 Податкового кодексу звільняються від оподаткування ПДВ операції із ввезення на митну територію України майна як гуманітарної допомоги, наданої відповідно до Закону № 1192.

Крім того, звільняються від оподаткування акцизним податком операції із ввезення на митну територію України підакцизних товарів (продукції) (крім алкогольних напоїв і тютюнових виробів) як гуманітарної допомоги, наданої із Законом № 1192 (підпункт 213.3.9 пункту 213.3 статті 213 Податкового кодексу).

При цьому статтею 6 Закону № 1192 визначено інший ніж у Податковому кодексі перелік підакцизних товарів, які не відносяться до гуманітарної допомоги. Так, зазначено, що підакцизні товари не відносяться до гуманітарної допомоги, а також визначено перелік автомобілів спеціального призначення, транспортних засобів, що надходять, зокрема, для окремих державних органів, закладів і організацій, забезпечення проведення АТО, здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, легкових автомобілів, що передаються згідно з законодавством особам з інвалідністю, які можуть бути визнані гуманітарною допомогою.

Пунктом 30.8 статті 30 Податкового кодексу встановлено, що контролюючі органи здійснюють, зокрема, контроль за правильністю

⁶ У редакції з урахуванням змін, внесених Законом України від 19.12.2017 № 2249 "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України".

надання та обліку податкових пільг, а також їх цільовим використанням, за наявності законодавчого визначення напрямів використання (щодо умовних податкових пільг). **Податкові пільги, використані не за призначенням, повертаються до відповідного бюджету з нарахуванням пені в розмірі 120 відсотків річних облікової ставки НБУ.**

Відповідно до частин першої та четвертої статті 287 Митного кодексу при ввезенні (пересиланні) на митну територію України **товари, визначені відповідно до Закону № 1192 Комісією з питань гуманітарної допомоги при Кабінеті Міністрів України як гуманітарна допомога, звільняються від оподаткування ввізним митом.** Гуманітарна допомога, що надається Україною, при її вивезенні за межі митної території України **звільняється від сплати вивізного мита.** Товари, що ввозяться на митну територію України на адресу Товариства Червоного Хреста України, його органів та місцевих організацій відповідно до Закону № 330 **як гуманітарна чи добродійна допомога, звільняються від оподаткування ввізним митом.**

При цьому частину першу статті 287 Митного кодексу не узгоджено із **Законом № 5463, згідно з яким з 02.12.2012 Комісія з питань гуманітарної допомоги при Кабінеті Міністрів України не діє, а її повноваження покладено на ЦОВВ, що реалізує державну політику у сфері соціального захисту населення.**

Частиною сьомою статті 287 Митного кодексу передбачено, що порушення вимог і умов, визначених, зокрема, у частинах першій – четвертій цієї статті, **тягне за собою виникнення обов'язку зі сплати ввізного мита та пені у строки та у порядку, визначені цим Кодексом.**

З транспортних засобів, якими перевозяться вантажі гуманітарної допомоги, якщо товаросупровідні документи оформлені на отримувачів гуманітарної допомоги в Україні, що внесені до Реєстру отримувачів, не справляється єдиний збір, який справляється у пунктах пропуску (пунктах контролю) через державний кордон України (частина четверта статті 6 Закону № 1212).

Згідно зі статтею 11 Закону № 1192 **бухгалтерський облік гуманітарної допомоги та відповідна звітність здійснюються отримувачами гуманітарної допомоги та набувачами гуманітарної допомоги (юридичними особами) у порядку, встановленому ЦОВВ, що забезпечує формування державної фінансової політики.** У разі незабезпечення обліку щодо отримання та цільового використання гуманітарної допомоги, така допомога **вважається використаною не за цільовим призначенням.**

На виконання цієї норми Закону № 1192 Мінфіном затверджено **Порядок № 298, що поширюється на юридичних осіб незалежно від видів діяльності та форм власності (крім бюджетних установ), які одержали гуманітарну допомогу (отримувачі), які її потребують і яким вона безпосередньо надається (набувачі).** Пунктом 1.1 Порядку № 298, зокрема, передбачено, що **передача отримувачами коштів і предметів гуманітарної допомоги здійснюється за довіреністю набувачів або документами, що засвідчують фізичну особу набувача.** Порядком № 298 не визначено **вичерпного переліку документів, на підставі яких оформлюється передача гуманітарної допомоги для бухгалтерського обліку.** Жодних додаткових вимог щодо оформлення передачі гуманітарної допомоги

чинним законодавством не встановлено. Отже, існують ризики нецільового використання гуманітарної допомоги.

Крім того, згідно з пунктом 1.7 Порядку № 298 отримувачі та набувачі гуманітарної допомоги в примітках (поясненнях) до річного фінансового (бухгалтерського) звіту мають зазначити інформацію про види і вартість одержаної гуманітарної допомоги та її використання за цільовими напрямками. Така інформація відображається в довільній формі, а отже, існують ризики, надання неповної та/або недостовірної інформації.

Слід зазначити, що згідно із пунктом 9 Порядку № 241 подані заявниками документи щодо визнання вантажів (товарів), коштів, у тому числі в іноземній валюті, виконаних робіт, наданих послуг гуманітарною допомогою зберігаються в органі, який прийняв рішення, протягом двох років з дати прийняття. Водночас згідно із пунктом 102.1 статті 102 Податкового кодексу строк давності становить 1095 днів (три роки), а отже, існують ризики відсутності необхідних документів під час проведення контролюючими органами перевірок з питань надання та використання отримувачами і набувачами гуманітарної допомоги.

Довідково. Відповідно до пункту 102.1 статті 102 Податкового кодексу контролюючий орган, крім випадків, визначених пунктом 102.2 цієї статті, має право провести перевірку та самостійно визначити суму грошових зобов'язань платника податків у випадках, визначених цим Кодексом, не пізніше закінчення 1095 дня (2555 днів у разі проведення перевірки контрольованої операції відповідно до статті 39 цього Кодексу), що настає за останнім днем граничного строку подання податкової декларації, звіту про використання доходів (прибутків) неприбуткової організації, визначеної пунктом 133.4 статті 133 цього Кодексу, та/або граничного строку сплати грошових зобов'язань, нарахованих контролюючим органом, а якщо така податкова декларація була надана пізніше, – за днем її фактичного подання.

Згідно з Положенням про ДФС основними завданнями ДФС, зокрема, є реалізація державної податкової політики та політики у сфері державної митної справи, державної політики у сфері боротьби з правопорушеннями під час застосування податкового та митного законодавства.

Довідково. Згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 18.12.2018 № 1200 "Про утворення Державної податкової служби України та Державної митної служби України" ДФС реорганізовано шляхом поділу на ДПС та Держмитслужбу, які є правонаступниками прав та обов'язків реорганізованої ДФС у відповідних сферах діяльності. На ДПС функції і повноваження ДФС покладено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 № 682-р "Питання Державної податкової служби", яке набрало чинності з 21.08.2019, Держмитслужбу – розпорядженням Кабінету Міністрів України від 04.12.2019 № 1217-р "Питання Державної митної служби", яке набрало чинності з 08.12.2019.

Відповідно до переліку функцій, які виконували структурні підрозділи ДФС (додаток 1 до наказу ДФС від 12.11.2014 № 265 "Про функціональні повноваження структурних підрозділів Державної фіскальної служби України"), за Департаментом аудиту було закріплено функцію 150 "Організація контролю за отриманням та цільовим використанням гуманітарної допомоги", яка згідно з додатком 2 до цього наказу передбачала 6 процедур. Виконання зазначених процедур у ДФС було розподілено між дев'ятьма структурними підрозділами, при цьому підрозділу, який би забезпечував координацію роботи не визначено.

Довідково. Процедури функції 150: опрацювання у межах компетенції проєктів рішень Мінсоцполітики про визнання вантажів гуманітарною допомогою; інформування митниць ДФС щодо прийнятих Мінсоцполітики рішень; організація контролю за забезпеченням першочергового безкоштовного спрощеного декларування товарів

гуманітарної допомоги; надання до Мінсоцполітики даних митної статистики зовнішньої торгівлі України щодо товарів, ввезених в якості гуманітарної допомоги, оформлених за митними деклараціями; вжиття в межах компетенції заходів для виявлення можливих порушень митних правил та фактів ухилення від оподаткування та кримінальних правопорушень при здійсненні операцій з гуманітарними товарами; організація та координація роботи територіальних органів ДФС із забезпечення контролю за цільовим використанням гуманітарної допомоги під час проведення перевірок.

У ДПС на час проведення аналізу організаційно–розпорядчі документи щодо визначення функціональних повноважень структурних підрозділів не затверджено.

Внаслідок проведення адміністративних реформ потребують узгодження із законодавством такі акти: Порядок № 161 у частині посилання на Міністерство доходів і зборів, Порядки № 542 і № 728 у частині посилання на Міндоходів і його територіальні органи, Порядок № 39 у частині посилання на ДФС, Порядок № 241 у частині посилання на ДФС та її територіальні органи.

Таким чином, нормативно-правове регулювання правових, організаційних і соціальних засад отримання, надання, оформлення, розподілу та контролю за цільовим використанням гуманітарної допомоги протягом періоду, що досліджувався, було недосконалим та неузгодженим.

Мінсоцполітики, Мінфіном та НБУ не забезпечено в повному обсязі своєчасного розроблення нормативних актів, передбачених чинним законодавством у сфері гуманітарної допомоги, а також проєктів законодавчих актів для усунення неузгодженостей у законодавстві, що не сприяло належному державному контролю у цій сфері.

2. АНАЛІЗ ТА СТАН ВИКОНАННЯ ДЕРЖАВНИМИ ОРГАНАМИ ПОВНОВАЖЕНЬ З РЕЄСТРАЦІЇ ОТРИМУВАЧІВ ГУМАНІТАРНОЇ ДОПОМОГИ ТА ВИЗНАННЯ ВАНТАЖІВ, КОШТІВ, РОБІТ (ПОСЛУГ) І ЛЕГКОВИХ АВТОМОБІЛІВ ГУМАНІТАРНОЮ ДОПОМОГОЮ

2.1. Аналіз та оцінка виконання Мінсоцполітики повноважень з реєстрації отримувачів гуманітарної допомоги та ведення Єдиного реєстру отримувачів гуманітарної допомоги

Згідно з пунктом 1 Порядку № 39 реєстрація отримувачів гуманітарної допомоги проводиться шляхом включення їх до Реєстру отримувачів.

Реєстрації підлягають юридичні особи, зазначені в абзаці п'ятому статті 1 Закону № 1192, та міжнародні благодійні організації, їх філії та представництва, акредитовані в Україні як відокремлені підрозділи іноземних неурядових організацій, та установи, що зареєстровані в установленому законодавством порядку (пункт 2 Порядку № 39).

Довідково. Посилання у пункті 2 Порядку № 39 на абзац п'ятий статті 1 Закону № 1192 потребує нормативного врегулювання, оскільки Законом № 2530 статтю 1 вказаного Закону № 1192 доповнено абзацом п'ятим і, відповідно, абзац п'ятий слід вважати абзацом шостим.

Ведення Реєстру отримувачів відповідно до статті 5 Закону № 1192 покладено на ЦОВВ, що реалізує державну політику у сфері соціального захисту населення.

Довідково. Згідно із підпунктом 107 пункту 4 Положення про Мінсоцполітики та пунктом 1 Порядку № 39 Реєстр отримувачів веде Мінсоцполітики.

Інформація про рішення щодо включення (виключення) юридичних осіб до Реєстру отримувачів та Реєстр отримувачів розміщені на сайті Мінсоцполітики. За даними Мінсоцполітики, станом на 01.01.2017 в Реєстрі отримувачів обліковувалось 1 102 юридичні особи, на 25.10.2019⁷ – 1 421 юридична особа. Протягом періоду, що досліджувався, Мінсоцполітики зареєстровано 313 отримувачів гуманітарної допомоги, 21 отримувача виключено з Реєстру (інформація про більшість з них з Реєстру отримувачів не вилучалась).

Слід зазначити, що ні **Порядком № 39**, ні **організаційно-розпорядчими документами Мінсоцполітики не визначено порядку ведення Реєстру отримувачів. Як наслідок, за однакових умов до Реєстру отримувачів вносились різні зміни.** Встановлено, що при прийнятті Мінсоцполітики рішення про виключення отримувача гуманітарної допомоги з Реєстру отримувачів, переважно дані про нього з Реєстру не вилучались, а зазначались реквізити наказу Мінсоцполітики про виключення.

Водночас згідно з наказом Мінсоцполітики від 11.01.2019 № 41 з Реєстру отримувачів, зокрема, виключено Липовецьку БО "Липовецький благодійний фонд громади" (код ЄДРПОУ 37337047, ЄР 1282) та Громадську організацію "Діалог Волині" (код ЄДРПОУ 41050863, ЄР 1290). За номерами ЄР 1282 і ЄР 1290 з Реєстру отримувачів вилучено всю попередню інформацію про отримувачів, які обліковувались за цими номерами, і залишено порожні рядки.

Рахунковою палатою встановлено випадки невнесення Мінсоцполітики до Реєстру отримувачів змін відповідно до прийнятих рішень. Так, станом на 25.10.2019 з Реєстру отримувачів не вилучено БО "Благодійний фонд "Відродження Української Духовності" (код ЄДРПОУ 36884729, ЄР 792), рішення щодо якого прийнято наказом Мінсоцполітики від 04.02.2016 № 74. За поясненням Мінсоцполітики, це спричинено технічною помилкою. Необхідні зміни до Реєстру отримувачів внесені 29.11.2019 під час проведення Рахунковою палатою контрольного заходу.

Довідково. Згідно з наказом Мінсоцполітики від 04.02.2016 № 74 підлягали вилученню з Реєстру отримувачів 11 юридичних осіб, серед яких і БО "Благодійний фонд "Відродження Української Духовності". Підставою для прийняття такого рішення стало проведення досудового розслідування слідчим управлінням фінансових розслідувань ГУ ДФС у Харківській області в кримінальному провадженні за ознаками кримінальних правопорушень, передбачених частиною третьою статті 212 Кримінального кодексу, а саме: ввезення невстановленими слідством особами на адресу 12 зареєстрованих отримувачів гуманітарної допомоги товарів за підробленими документами без їх декларування та сплати ПДВ. Наказом Мінсоцполітики від 18.02.2016 № 137 з Реєстру отримувачів вилучено дванадцятого отримувача, за яким проводилось це досудове розслідування – БО "Благодійний фонд "Св. Миколи Чудотворця" (код ЄДРПОУ 36866060).

Рахунковою палатою встановлено непоодинокі випадки недотримання Мінсоцполітики вимог пункту 6 Порядку № 39 щодо даних про отримувачів, які мають бути внесені до Реєстру отримувачів. Зокрема, у Комунального некомерційного підприємства "Зміївська центральна районна лікарня" Зміївської районної ради Харківської області (ЄР 1368) не зазначено коду ЄДРПОУ, у 177 отримувачів – номерів телефонів.

⁷ Інформація за 2019 рік наведена станом на дату її надання Мінсоцполітики Рахунковій палаті.

Довідково. Пунктом 6 Порядку № 39 передбачено, що до Реєстру отримувачів, зокрема, вносяться код ЄДРПОУ отримувача гуманітарної допомоги, номери телефонів.

Під час проведення аналізу Мінсоцполітики повідомило, що **рішення про повторне включення до Реєстру отримувачів організацій, які раніше були виключені з нього, протягом 2017–2018 років та січня–вересня 2019 року не приймались.**

Водночас за результатами аналізу інформації, яка міститься в Реєстрі отримувачів, та наказів Мінсоцполітики встановлено випадок **порушення Мінсоцполітики вимог пункту 7 Порядку № 39**, а саме: отримувача БО "Благодійний фонд "Благо поруч" (код ЄДРПОУ 42394526, ЄР 1336) виключено з Реєстру отримувачів наказом Мінсоцполітики від 11.01.2019 № 41 і **повторно включено** за тим же реєстраційним номером наказом Мінсоцполітики від 13.03.2019 № 377, тобто **через 2 місяці після прийняття рішення про виключення.** При цьому відповідна інформація до Реєстру отримувачів Мінсоцполітики не вносились.

Довідково. Відповідно до пункту 7 Порядку № 39 рішення про повторне включення до Реєстру отримувачів юридичної особи, яка порушила законодавство про гуманітарну допомогу, може бути прийняте не раніше ніж через 6 місяців після прийняття рішення про її виключення.

За результатами аналізу, проведеного в ГУ ДПС у Київській області, виявлено три юридичні особи, які припинили свою діяльність⁸ і були виключені з ЄДРПОУ та зняті з обліку в ГУ ДФС у Київській області, при цьому на час завершення аналізу відповідних змін Мінсоцполітики до Реєстру отримувачів не внесено.

Слід зазначити, що відповідно до пункту 7 Порядку № 39 рішення про виключення отримувача гуманітарної допомоги з Реєстру отримувачів приймається Мінсоцполітики, зокрема, в разі ліквідації юридичної особи, яка є отримувачем гуманітарної допомоги. У разі внесення змін до відомостей про юридичну особу, яка є отримувачем гуманітарної допомоги, що містяться в ЄДРПОУ, отримувачі гуманітарної допомоги зобов'язані протягом десяти календарних днів повідомити про це Мінсоцполітики для внесення відповідних змін до Реєстру отримувачів (пункт 6 Порядку № 39).

Внаслідок відсутності відповідальності отримувачів за неподання або несвоєчасне подання Мінсоцполітики інформації щодо зміни відомостей про юридичну особу, яка є отримувачем гуманітарної допомоги, що містяться в ЄДРПОУ, а також незабезпечення Мінсоцполітики взаємодії з ДФС (ДПС) з метою актуалізації інформації про стан обліку в органах ДФС (ДПС) отримувачів гуманітарної допомоги, інформація в Реєстрі отримувачів про окремих отримувачів є неповною та/або недостовірною.

Таким чином, Мінсоцполітики не забезпечено належного ведення Реєстру отримувачів. Незважаючи на недосконалість нормативного забезпечення з питань ведення Реєстру отримувачів, Мінсоцполітики не

⁸ Державний заклад "Спеціалізована медико-санітарна частина № 5 Міністерства охорони здоров'я України" (код ЄДРПОУ 33949175, ЄР 193) – дата припинення в ЄДРПОУ 20.12.2018; БО "Благодійний фонд "Сяєво надії" (код ЄДРПОУ 40057115, ЄР 879) – дата припинення в ЄДРПОУ 01.10.2018; Державне підприємство "Мобільний рятувальний центр ДСНС України" (код ЄДРПОУ 33791092, ЄР 1138) – дата припинення в ЄДРПОУ 17.12.2019.

розроблялись проекти актів щодо внесення змін до Порядку № 39 та не видавались організаційно-розпорядчі документи для усунення цих прогалин. Як наслідок, Реєстр отримувачів містить неповну та/або недостовірну інформацію про окремих отримувачів.

2.2. Аналіз та оцінка виконання спеціально уповноваженими державними органами з питань гуманітарної допомоги повноважень з визнання вантажів, коштів, робіт (послуг), легкових автомобілів гуманітарною допомогою

Визнання вантажів (більше 3 тонн), коштів, в тому числі в іноземній валюті, виконаних робіт, наданих послуг гуманітарною допомогою здійснюється Робочою групою при Мінсоцполітики.

Довідково. Робоча група при Мінсоцполітики утворена згідно з наказом Мінсоцполітики від 13.05.2014 № 292 і є постійно діючим консультативно-дорадчим органом, створеним при Мінсоцполітики з метою надання рекомендацій щодо визнання вантажів, коштів, у тому числі в іноземній валюті, виконаних робіт, наданих послуг гуманітарною допомогою. До складу Робочої групи входили представники Мінсоцполітики, ДФС, МОЗ, Мінекономрозвитку, Мінфіну, Міноборони, ДСНС, СБУ, МВС, Національної поліції та НБУ.

Засідання Робочої групи відбувалися 3–5 разів на місяць. На розгляд кожного засідання виносилося 20–60 пакетів документів щодо визнання вантажів гуманітарною допомогою. Кількість прийнятих рішень щодо визнання гуманітарною допомогою коштів або наданих послуг була незначною (табл. 1).

Таблиця 1

Кількість проведених протягом 2017–2018 років і 9 місяців 2019 року засідань Робочої групи при Мінсоцполітики, прийнятих нею рішень про визнання вантажів, коштів, наданих послуг гуманітарною допомогою та виданих Мінсоцполітики наказів щодо таких визнань

Показники	2017 рік	2018 рік	9 міс. 2019 року
Проведено засідань Робочої групи	51	50	36
Прийнято рішень про визнання гуманітарною допомогою, всього , в т. ч.:	2 241	1 920	1 463
вантажів	2 191	1 887	1 441
коштів	16	13	10
послуг	34	20	12
Видано наказів	71	62	45

Встановлено, що Мінсоцполітики не здійснювався системний аналіз та узагальнення відомостей (в кількісних показниках (вага, шт., вартість)) про обсяги вантажів, визнаних Робочою групою гуманітарною допомогою, щодо яких Мінсоцполітики видавались відповідні накази. Як наслідок, Мінсоцполітики не володіло інформацією про загальні обсяги вантажів, визнаних гуманітарною допомогою протягом періоду, що досліджувався.

Довідково. За поясненням Мінсоцполітики, моніторинг визнання вантажів, коштів, послуг гуманітарною допомогою в кількісному виразі не здійснювався, зважаючи на відсутність такої законодавчої норми, а також завантаженість працівників відділу гуманітарної допомоги (3 особи) та непризначення керівника структурного підрозділу.

За результатами вибіркового аналізу наказів Мінсоцполітики про визнання гуманітарною допомогою вантажів Рахунковою палатою відібрано

п'ять отримувачів⁹, які протягом I кварталу 2019 року завозили великі обсяги вантажів (вживані одяг, взуття, постільна білизна, ковдри, рушники, килими, посуд, іграшки). Згідно з планами розподілу цих отримувачів набувачами гуманітарної допомоги переважно були сільські ради (56 рад), проте, **враховуючи перелік вантажів, ці набувачі не були їх кінцевими споживачами, а отже, мали здійснювати їх подальший розподіл.**

Встановлено, що згідно з планами розподілу вказаних отримувачів окремі сільські ради систематично (від 2 до 8 разів за I квартал 2019 року) мали отримувати значну кількість вантажів, визнаних гуманітарною допомогою (в деяких випадках – одночасно від кількох отримувачів), при цьому населення цих сіл є нечисленним¹⁰. Мінсоцполітики при підготовці пакетів документів до розгляду Робочою групою реальної потреби населення цих сіл у гуманітарній допомозі не вивчалось. Зокрема, в планах розподілу гуманітарної допомоги вказаних отримувачі переважно не зазначались відомості про набувачів–фізичних осіб, яким ця допомога мала безпосередньо надаватись, тільки окремі сільські ради вказували переліки багатодітних та малозабезпечених сімей, осіб з інвалідністю, ліквідаторів аварії на Чорнобильській АЕС, родин учасників АТО, безробітних.

Довідково. Відповідно до абзацу дванадцятого статті 1 Закону № 1192 набувачі гуманітарної допомоги – фізичні та юридичні особи, які її потребують і яким вона безпосередньо надається.

Так, згідно з планами розподілу гуманітарної допомоги Половецькій сільській раді мало надійти від БО "Благодійний фонд "Серце Волині" і БО "Всеукраїнський благодійний фонд "Майбутнє разом" 18,9 і 4,8 тонни відповідно вживаного одягу та взуття на підставі 10 наказів Мінсоцполітики про визнання. При цьому у зазначеному селі проживає 592 особи, тобто кожен мешканець (незважаючи на наявність потреби в такій допомозі) мав отримати протягом січня-березня 2019 року близько 40 кг вживаного одягу та взуття. Подібна ситуація мала місце і в інших сільських радах, які визначені набувачами згідно з планами розподілу гуманітарної допомоги вказаних отримувачів (додаток 1).

Отже, внаслідок невжиття Мінсоцполітики заходів для належного обліку та моніторингу обсягів гуманітарної допомоги, кола та потреб отримувачів та набувачів гуманітарної допомоги, створено ризики ввезення гуманітарної допомоги окремими отримувачами з метою її подальшої реалізації.

Слід зазначити, що протягом періоду, який досліджувався, обмежень щодо обсягів та номенклатури товарів (крім підакцизних товарів), які могли бути ввезені в Україну як гуманітарна допомога, а також граничних обсягів пільгового отримання гуманітарної допомоги одним отримувачем, законодавством не передбачалось, що створювало умови для ввезення в Україну як гуманітарної допомоги товарів для подальшого продажу без сплати належних податків і зборів.

⁹ БО "Благодійний фонд "Вероніка-2017" (код ЄДРПОУ 41086959), БО "Благодійний Фонд "Добра дорога додому" (код ЄДРПОУ 42338058), БО "Благодійний фонд "Крила надії-2017" (код ЄДРПОУ 42668397), БО "Всеукраїнський благодійний фонд "Майбутнє разом" (код ЄДРПОУ 40021911), БО "Благодійний фонд "Серце Волині" (код ЄДРПОУ 40591809).

¹⁰ За даними Інформаційного порталу місцевого самоврядування України (rada.info).

Довідково. Статтею 14 Закону № 1192 в редакції, чинній до 06.09.2015, передбачалось, що обсяги та номенклатура сільськогосподарської продукції, продовольства, друкованої продукції, будівельних матеріалів та інших товарів, які можуть бути ввезені в Україну як гуманітарна допомога, визначаються Кабінетом Міністрів України.

Граничні обсяги пільгового отримання гуманітарної допомоги одним отримувачем за кількісною або вартісною оцінкою встановлюються Кабінетом Міністрів України з урахуванням кількості населення, що потребує допомоги від цього отримувача.

Гуманітарна допомога, що надходить понад встановлені Кабінетом Міністрів України обсяги, підлягає оподаткуванню на загальних підставах, крім випадків надходження гуманітарної допомоги для запобігання та усунення наслідків надзвичайних ситуацій у мирний час і під час воєнного стану, у разі збройної агресії чи загрози нападу з боку інших держав, внутрішніх чи закордонних терористичних, сепаратистських або інших незаконних збройних формувань.

За результатами вибіркового опрацювання матеріалів щодо визнання вантажів гуманітарною допомогою Рахунковою палатою також встановлено, що до отримувачів гуманітарної допомоги відносились значна кількість релігійних організацій, які згідно із планами розподілу гуманітарної допомоги переважно **були і набувачами цих вантажів або розподіляли їх іншим набувачам – релігійним об'єднанням або організаціям** (додаток 2). При цьому в багатьох випадках релігійними організаціями ввозились вантажі, визнані Мінсоцполітики гуманітарною допомогою, виключно для **проведення релігійно-просвітницьких заходів, агітаційної роботи серед населення України та проведення окремих релігійних свят**, зокрема іудейського Нового року (Рош Гашана).

Довідково. Відділенням Міжнародного Німецько-Українського БФ "Тавіфа", Релігійною організацією "Місіонерське товариство "Блага вість" християнського союзу "Друзі християнських місій і благочинності", громадською організацією "Сумська асоціація педагогів-християн" ввозилась релігійна література, БО "Благодійний фонд "МБФ – Хаверім" – шабатні кошерні печі з візками, завантажувальні візки для шабатних кошерних печей, Об'єднанням (Федерацією) Хасидів ХАБАД Любавич іудейських релігійних організацій України – комплекти ханукальних свічок з металевими підсвічниками, пасхальні блюда, шабатні свічки, скарбнички, кіти вельветові і сатинові, пасхальні одноразові бокали тощо.

Крім того, в планах розподілу гуманітарної допомоги, що ввозилась релігійними організаціями, не було визначено набувачів–кінцевих споживачів цієї допомоги, а отже, існували ризики нецільового використання такої допомоги.

Під час аналізу встановлено **факти визнання Мінсоцполітики гуманітарною допомогою окремих вантажів, які за переліком та обсягами ввезення не відповідали цілям надання гуманітарної допомоги, визначеним у статті 1 Закону № 1192** (додаток 3). Так, Міжнародному БФ "Альянс громадського здоров'я" (м. Київ) (код ЄДРПОУ 26333816) з квітня 2018 року по вересень 2019 року гуманітарною допомогою **визнано презервативи в загальній кількості понад 39,7 млн шт.¹¹ та лубрикант (гель-змазка) на водній основі для місцевого застосування у кількості понад 14,2 млн штук.** При цьому гуманітарна допомога – це цільова адресна безоплатна допомога, за відсутності переліку кінцевих набувачів

¹¹ За даними Держстату кількість чоловіків в Україні віком від 15 до 64 років на 01.01.2018 становила близько 13,9 млн чоловік. [Електронний ресурс] – Доступний з: [http://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/Arhiv_u/13/Arch_rpn_zb.htm].

проконтролювати цільове використання гуманітарної допомоги неможливо.

Слід зазначити, що Мінсоцполітики не надано пояснень щодо обґрунтувань прийняття рішень про визнання гуманітарною допомогою вказаних вище вантажів (додатки 1-3 до Звіту).

Довідково. Відповідно до підпункту 3 пункту 1 Переліку документів № 573 отримувач зобов'язаний надати, зокрема, оформлені згідно з вимогами пункту 4 цього Переліку копії листів-звернень набувачів-юридичних осіб щодо потреби в гуманітарній допомозі.

З метою з'ясування підстав й обґрунтувань для визнання кожної позиції вказаних вантажів гуманітарною допомогою, Рахунковою палатою направлено запит до Робочої групи при Мінсоцполітики та встановлено, що жодним ЦОВВ, представники яких були членами цієї Робочої групи, не надано чітких пояснень щодо підстав та обґрунтувань для підтримки рішень про визнання цих вантажів гуманітарною допомогою. Зокрема, Міноборони повідомлено, що музичні інструменти як гуманітарна допомога отримані відповідно до статті 1 Закону № 1192, СБУ – рішення про надання рекомендацій Мінсоцполітики про визнання вантажів (товарів) гуманітарною допомогою приймалися колегіально членами Робочої групи та відповідно до вимог Закону № 1192, інших нормативно-правових актів, ДСНС – інформація за кожною позицією з цього переліку щодо підстав визнання гуманітарною допомогою відсутня, а ДФС – рішення про визнання приймається Мінсоцполітики з урахуванням результатів розгляду позицій ЦОВВ і НБУ на засіданні Робочої групи, що фіксується у протоколі її засідання.

Отже, Мінсоцполітики не забезпечено якісного опрацювання поданих заявниками документів щодо визнання вантажів (товарів) гуманітарною допомогою. Водночас підготовлені Мінсоцполітики проєкти рішень і переліки вантажів розглядалися Робочою групою формально та без ґрунтового опрацювання мети ввезення та напрямів розподілу гуманітарної допомоги, що створювало умови для корупційних ризиків та нецільового використання гуманітарної допомоги.

За результатами вибіркового аналізу рішень про визнання гуманітарною допомогою вантажів до 3 тонн та автомобілів для забезпечення осіб з інвалідністю, прийнятих перевіреними під час проведення аналізу ОДА, встановлено непоодинокі випадки недотримання вимог законодавства з цих питань.

Зокрема, встановлено випадки недотримання місцевими органами виконавчої влади вимог пункту 6 Порядку № 241 в частині погодження рішень про визнання вантажів гуманітарною допомогою з відповідними територіальними органами ЦОВВ. Так, до складу робочої групи Донецької ОДА з визнання гуманітарною допомогою вантажів вагою до 3 тонн та легкових автомобілів для осіб з інвалідністю не включено представників ГУ ДФС у Донецькій області. Як наслідок, Донецькою ОДА в порушення вимог абзацу першого пункту 6 Порядку № 241 без погодження з ГУ ДФС у Донецькій області прийнято рішення про визнання гуманітарною допомогою вантажів вагою до 3-х тонн, отримувачем яких була Громадська організація Маріупольський клуб "Повір у себе".

Довідково. Аналізом встановлено, що в Донецькій ОДА робочу групу з питань визнання гуманітарною допомогою вантажів вагою до 3 тонн та легкових автомобілів для осіб з інвалідністю створено тільки у листопаді 2018 року (розпорядження голови Донецької ОДА від 12.11.2018 № 1355/5-18) після надходження звернення Громадської організації Маріупольський клуб "Повір у себе" (лист від 30.08.2018 № 116) щодо розгляду документів для визнання вантажу гуманітарною допомогою. Розпорядженням голови Донецької ОДА від 26.11.2018 № 1412/5-18 цей вантаж визнано гуманітарною допомогою.

Водночас через **неухвалення Донецькою ОДА управлінських рішень** про укомплектування та актуалізацію складу Комісії з розподілу гуманітарної допомоги¹² і зазначеної робочої групи, на час проведення аналізу вони **фактично не функціонували** (звільнилися 4 члени комісії, в тому числі голова та його заступник, 3 члени робочої групи, в тому числі керівник та заступник керівника), що **унеможливило прийняття рішень щодо визнання вантажів вагою до 3 тонн та легкових автомобілів для осіб з інвалідністю гуманітарною допомогою, а також розподілу цієї гуманітарної допомоги.**

Під час проведення аналізу в Одеській ОДА встановлено, що протягом 2017–2018 років і 9 місяців 2019 року представник Одеської митниці ДФС брав участь лише у **5 із 13 засідань робочої групи Одеської ОДА** з питань гуманітарної допомоги.

Під час проведення аналізу в Волинській ОДА виявлено **19 випадків** визнання робочою групою при Волинській ОДА гуманітарною допомогою вантажів загальною вагою **13,4 тонни з недотриманням вимог пункту 1 Переліку документів № 573**, а саме: **в 14 випадках** визнано гуманітарною допомогою вантажі загальною вагою **12,9 тонни** (вживані меблі, письмові столи, операційні крісла медичні, офісні крісла медичні, кушетки, медичні шафи, дитячі дихальні апарати, милиці, дитячі ваги, тумбочки медичні, апарат ЕКГ тощо), у довідках про стан і якість яких не визначено ступеня (відсотку) їх зносу; **5** – вантажі загальною вагою близько **0,5 тонни** (памперси, підгузники) **без відповідних довідок про терміни (строки) придатності**; а також **9** випадків визнання вантажів загальною вагою **19,8 тонни з недотриманням вимог пункту 5 Переліку документів № 573**: у разі подання документів, викладених іноземною мовою, необхідно **додавати їх переклад державною** (пакети документів надавались російською мовою).

Крім того, робочою групою при Волинській ОДА визнано гуманітарною допомогою вантажі загальною вагою **15 тонн (вживаний одяг і взуття)**, отримувачі яких (Всеукраїнський БФ "Ханнун", БО "Серце Волині", Волинський обласний БФ "Плече", БФ "Майбутнє разом") у планах розподілу цієї допомоги **вказували кінцевими набувачами юридичних осіб** – територіальні центри соціального обслуговування, благодійні фонди, та не зазначали контактних даних осіб (телефон, адреса), яким надалі ця допомога мала бути передана. Таким чином, **наявні ризики нецільового використання цієї гуманітарної допомоги.**

Аналізом встановлено, що розпорядженням Харківської ОДА від **24.01.2018 № 37** гуманітарною допомогою визнано, зокрема, **450 різдвяних подарунків** загальною вагою 1 760 кг, отримувачем яких

¹² Утворена згідно з розпорядженням голови Донецької ОДА, керівника обласної військово-цивільної адміністрації від 17.08.2016 № 710 "Про організацію роботи з розподілу гуманітарної та іншої допомоги населенню Донецької області".

зазначено Харківське обласне товариство "Добра новина". До цих подарунків входила плитка шоколаду вагою **0,35 кг**¹³. Відповідно до частини третьої статті 6 Закону № 1192 до товарів гуманітарної допомоги спеціально уповноваженими державними органами з питань гуманітарної допомоги можуть бути віднесені, зокрема, **шоколад з начинкою та без неї, інші шоколадні вироби, що входять до новорічних і різдвяних подарунків, отриманих за два місяці до відповідних свят, проте за даними звіту цього отримувача вантаж отримано та розподілено лише у квітні 2018 року.**

Аналізом у Київській ОДА встановлено, що відповідно до пункту 41 Порядку № 999 протягом періоду, що досліджувався, всі отримані як гуманітарна допомога 32 автомобілі (у 2017 і 2018 роках – по 14, протягом 9 місяців 2019 року – 4) надходили для конкретних осіб з інвалідністю, які перебували на обліку, та були їм видані без дотримання черговості. Основні країни-донори – Німеччина (17), Латвія (7), Литва (6). При цьому від Німеччини донором тричі ставав **Юрій Задорожній**, від Латвії – **чотири рази Олегс Буланец**, Литви – **тричі ЗАТ "Містека" в особі директора Бронюса Брейве**. Слід зазначити, що департаментом соціального захисту населення Київської ОДА направлено лист від 01.06.2018 № 2140/02-41.1 до Посольства Латвійської Республіки в Україні з проханням провести перевірку громадянина Латвії **Олегса Буланецса**, від якого неодноразово надходили автомобілі як гуманітарна допомога для осіб з інвалідністю. **На час завершення аналізу відповіді не отримано.** Щодо інших суб'єктів, які неодноразово виступали донорами при поставці автомобілів для осіб з інвалідністю, заходи контролю не проводились.

Отже, наявні ризики, що іноземні особи (фізичні і юридичні), які неодноразово постачали в Україну як гуманітарну допомогу автомобілі, були посередниками, які придбавали їх за рахунок коштів, перерахованих особами з інвалідністю або членами їх сімей, та передавали ці автомобілі таким особам без сплати передбачених законодавством податків і зборів.

Крім того, при перевірці реєстраційних документів на автомобілі, визнаних гуманітарною допомогою, встановлено **випадки порушення вимог пункту 12 Порядку № 999**, зокрема: у **23 свідоцтвах** про реєстрацію транспортного засобу немає позначки про видачу автомобіля департаментом соціального захисту населення Київської ОДА; у техпаспортах машин **восьми осіб з інвалідністю**, які передавали право керування членам сім'ї, **відсутні позначки про передачу такого права та строк, на який воно передано з дозволу департаменту соціального захисту населення Київської ОДА.** Зазначене не дає змоги встановити особу, яка фактично використовувала автомобіль, отриманий як гуманітарна допомога, а отже, існували ризики нецільового використання цих автомобілів.

Під час проведення аналізу в Одеській ОДА щодо визнання автомобілів гуманітарною допомогою для осіб з інвалідністю встановлено **12 випадків передачі автомобілів у власність з терміном користування понад 10 років та перереєстрації у зв'язку зі смертю особи з інвалідністю з порушенням**

¹³ Згідно з доповненням до Некомерційного інвойсу № 171217 від 29.12.2017 щодо відправлення з Германії від Комітету допомоги "Коло друзів".

вимог статті 11¹ Закону № 1192, а саме без ухвалення Одеською ОДА рішень про передачу таких автомобілів.

Під час аналізу встановлено випадки **недотримання Мінсополітики вимог пункту 5 Порядку № 241, місцевими органами виконавчої влади вимог пункту 7 Порядку № 241 щодо термінів направлення прийнятих ними рішень про визнання вантажів (автомобілів) гуманітарною допомогою (одноденний строк) до відповідних державних органів, а саме:**

– наказ Мінсоцполітики від 13.10.2017 № 1638 "Про визнання вантажів гуманітарною допомогою" направлено до відповідних державних органів листом від 17.10.2017 № 20096/0/2-17;

– розпорядження Закарпатської ОДА від 19.04.2019 № 218 "Про визнання вантажів гуманітарною допомогою" направлено до Мінсоцполітики листом від 23.04.2019 № 06-7/123;

– Київською ОДА п'ять із восьми розпоряджень направлено до Мінсоцполітики з недотриманням терміну (розпорядження від 04.04.2017 № 158 – листом від 12.04.2017; від 27.03.2018 № 178 – листом від 29.03.2018 № 1105/02 – 04.41; від 08.10.2018 № 570 – листом від 12.10.2018 б/н; від 26.06.2019 № 378 – листом від 08.07.2019 № 2909/02-04.1; від 31.07.2019 № 445 – листом від 05.08.2019 № 3392/02-04.1).

Також встановлено недотримання Київською ОДА строків направлення Київській міській митниці ДФС розпоряджень щодо визнання гуманітарною допомогою легкових автомобілів для забезпечення осіб з інвалідністю, зокрема, розпорядження від 01.11.2017 № 550 – листом від 10.11.2017 № 4213/02-04.1; від 27.03.2018 № 178 – листом від 30.03.2018 № 1136/02 – 04.41; від 21.06.2018 № 369 – листом від 26.06.2018 № 2262/02-04.1; від 08.10.2018 № 570 – листом від 12.10.2018 № 4097/02-04.1; від 26.06.2019 № 378 – листом від 01.07.2019 № 2800/02-04.1; від 31.07.2019 № 445 – листом від 08.08.2019 № 3466/02-04.1.

При цьому Мінсоцполітики не застосовувались заходи впливу до посадових осіб Міністерства, а також Закарпатської та Київської ОДА у зв'язку з неналежним виконанням вимог статті 5 Закону № 1192 і пункту 7 Порядку № 241 щодо термінів направлення рішень про визнання вантажів (автомобілів) гуманітарною допомогою.

Довідково. Відповідно до статті 12 Закону № 1192 серед порушень законодавства про гуманітарну допомогу, що тягне за собою кримінальну або адміністративну відповідальність згідно із законом, є ненаправлення та/або несвоєчасне направлення спеціально уповноваженими державними органами з питань гуманітарної допомоги рішення про визнання товарів (предметів) гуманітарною допомогою до органів доходів і зборів та інших державних органів.

Водночас спеціально уповноваженими державними органами з питань гуманітарної допомоги не забезпечено внесення до ЄДІП "Єдине вікно для міжнародної торгівлі" рішень про визнання товарів (предметів) гуманітарною допомогою, що передбачено статтею 5 Закону № 1192.

Довідково. Відповідно до частини шостої статті 5 Закону № 1192 спеціально уповноважені державні органи з питань гуманітарної допомоги зобов'язані, зокрема, внести до ЄДІП "Єдине вікно для міжнародної торгівлі" у формі електронного документа, засвідченого електронним цифровим підписом, рішення про визнання товарів (предметів) гуманітарною допомогою в день прийняття такого рішення.

За інформацією Мінсоцполітики, Міністерство не має можливості формувати та подавати дані до ЄДІП "Єдине вікно для міжнародної торгівлі"

у формі XML-файлів, як запропоновано ДФС. Мінсоцполітики (лист від 05.03.2019 № 44417/12/1-18) підтримало пропозицію ДФС щодо здійснення обміну інформацією після розробки відповідного програмного забезпечення, обговорення якого на час проведення аналізу ще тривало.

Таким чином, спеціально уповноваженими державними органами з питань гуманітарної допомоги при прийнятті рішень про визнання вантажів гуманітарною допомогою не приділялась належна увага вивченню наданих отримувачами цих вантажів документів щодо реальної потреби набувачів у гуманітарній допомозі, підстав та обґрунтувань щодо визнання цих вантажів гуманітарною допомогою, насамперед у випадках, коли набувачами речей особистого вжитку були юридичні особи. Отже, існували ризики ввезення товарів як гуманітарної допомоги для подальшого продажу без сплати податків та митних платежів, а також корупційні ризики.

3. АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА СТАНУ ВИКОНАННЯ ДЕРЖАВНИМИ ОРГАНАМИ ПОВНОВАЖЕНЬ ІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНТРОЛЮ ЗА ДОТРИМАННЯМ ВИМОГ ЗАКОНОДАВСТВА ПРИ НАДАННІ ГУМАНІТАРНОЇ ДОПОМОГИ ТА ЇЇ ЦІЛЬОВИМ ВИКОРИСТАННЯМ

3.1. Оцінка стану контролю за ввезенням (пересиланням) товарів (предметів) гуманітарної допомоги на митну територію України та їх обліку митними органами

Пунктом 2 Порядку № 544 визначено, що гуманітарний товар пропускається через митний кордон України у першочерговому порядку без обов'язкового попереднього митного декларування та без надання забезпечення сплати митних платежів, передбаченого розділом X Митного кодексу, за умови наявності його отримувача у Реєстрі отримувачів.

За даними Держмитслужби, протягом періоду, що досліджувався, імпорт гуманітарної допомоги здійснили 799 суб'єктів ЗЕД, у тому числі в 2017 році – 565, у 2018 році – 517 і протягом 9 місяців 2019 року – 418 суб'єктів ЗЕД; експорт – один суб'єкт ЗЕД у 2018 році¹⁴.

За результатами проведеного Рахунковою палатою вибіркового аналізу витягів із баз даних Держмитслужби встановлено, що у **2018 році чотирма особами (три фізичні та одна юридична особи)¹⁵, не включеними до Реєстру отримувачів, в порушення вимог пункту 2 Порядку № 544 на митну територію України ввезено вантажі, визнані гуманітарною допомогою** (два легкових автомобілі, автомобільний причіп та вироби для обладнання медичного закладу (посуд, ліжка, постільна білизна, матраци, інвалідні коляски, ортопедичні вироби) загальною вагою близько 10 тонн).

Відповідно до пунктів 3 і 7 Порядку № 544 митне оформлення гуманітарного товару здійснюється митницею тільки після проведення заходів офіційного контролю (до 04.10.2018 санітарно-епідеміологічного,

¹⁴ Ужгородська центральна міська клінічна лікарня (код за ЄДРПОУ 1992819), яка вивозила за межі митної території України піддони і тару вагою 300 кг та митною вартістю 282,56 грн, або 10,4 дол. США.

¹⁵ Частиною другою статті 452 Митного кодексу встановлені обмеження на розкриття інформації щодо експортно-імпортних операцій конкретних суб'єктів ЗЕД. При цьому надані під час аналізу Держмитслужбою дані не містять інформації про митні пости, через які здійснювалося ввезення такої гуманітарної допомоги.

ветеринарно-санітарного, фітосанітарного, екологічного, радіологічного). До отримання відповідних дозволів контролюючих органів гуманітарний товар передається на тимчасове зберігання під митним контролем отримувачу гуманітарної допомоги. **Митне оформлення гуманітарного товару із звільненням від оподаткування здійснюється митними органами за наявності рішення відповідного спеціально уповноваженого державного органу з питань гуманітарної допомоги про визнання товару гуманітарною допомогою.**

Встановлено, що **облік обсягів ввезеної гуманітарної допомоги проводився митницями ДФС за показниками ваги та кодів УКТ ЗЕД.**

Оскільки згідно з пунктом 2 розділу II Порядку № 651 в митній декларації при декларуванні гуманітарної допомоги не заповнюються графи 22 "Валюта та загальна сума за рахунком", 23 "Курс валюти", 42 "Ціна товару" і 46 "Статистична вартість", **облік гуманітарних вантажів у вартісному вимірі митницями ДФС не здійснювався і, відповідно, суми умовно нарахованих митних платежів не визначались.** Як наслідок, ці показники не відображались в АСМО "Інспектор", метою якої є охоплення всіх процесів митного контролю як всередині країни, так і на митних кордонах України.

Довідково. Під час проведення аналізу в Держмитслужбі встановлено, що незначна частина отримувачів гуманітарної допомоги з власної ініціативи протягом 2017–2018 років і 9 місяців 2019 року заповнювала вказані вище графи митних декларацій, що дало можливість Держмитслужбі за цими даними частково розрахувати суми умовно нарахованих митних платежів – 26,4 млн грн, з яких 23,1 млн грн ПДВ, 2,2 млн грн акцизний податок, 1,1 млн грн ввізне мито.

Таким чином, у разі встановлення територіальними органами ДФС (ДПС) за результатами перевірок випадків нецільового використання гуманітарної допомоги її отримувачами, у них не було законних підстав для донарахування податкових зобов'язань з митних платежів, крім випадків, коли окремі отримувачі самостійно задекларували митну вартість гуманітарної допомоги.

Довідково. Згідно зі статтею 50 Митного кодексу відомості про митну вартість товарів використовуються, зокрема, для розрахунку податкового зобов'язання, визначеного за результатами документальної перевірки.

Водночас згідно із главою 2 Звіту про суми умовно нарахованих митних платежів, порядок складання якого затверджено наказом ДФС від 14.12.2016 № 1017 "Щодо формування звітів податкових та митних пільг", цей звіт складається на підставі заповненої митної декларації за формою, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 21.05.2012 № 450 "Питання, пов'язані із застосуванням митних декларацій": суми умовно нарахованих митних платежів вносяться до граф цього звіту за кодами пільг. Зокрема, Класифікатором звільнень від сплати митних платежів при ввезенні товарів на митну територію України, затвердженим наказом Мінфіну від 20.09.2012 № 1011 "Про затвердження відомчих класифікаторів інформації з питань державної митної справи, які використовуються у процесі оформлення митних декларацій", передбачені пільги з ПДВ, акцизного податку та ввізного мита при ввезенні на територію України гуманітарної допомоги, що надається Україні.

При цьому податкову пільгу з ПДВ при ввезенні на митну територію України майна як гуманітарної допомоги, встановлену абзацом четвертим

пункту 197.11 статті 197 Податкового кодексу, ДФС не включено до довідників податкових пільг¹⁶ і, відповідно, не присвоєно код. За таких обставин суб'єкти господарювання – платники ПДВ не звітували до органів ДФС (ДПС) про використання вказаної пільги з ПДВ.

Податкова пільга щодо звільнення від оподаткування акцизним податком операцій із ввезення на митну територію України підакцизних товарів як гуманітарної допомоги (підпункт 213.3.9 пункту 213.3 статті 213 Податкового кодексу) включалась до довідників інших податкових пільг (код пільги 14030028), що затверджувались керівництвом ДФС (ДПС) протягом періоду, що досліджувався. За даними ДПС, платниками податків протягом 2017–2018 років і 9 місяців 2019 року не декларувалась пільга щодо звільнення від оподаткування акцизним податком операцій з ввезення гуманітарної допомоги (код пільги 14030028). При цьому, за даними Держмитслужби, протягом вказаного періоду в Україну ввезено як гуманітарну допомогу **791 автомобіль: частково умовно нарахований акцизний податок за даними митних декларацій отримувачів гуманітарної допомоги, які за власною ініціативою заповнювали відповідні графи щодо визначення її митної вартості, становив **2,2 млн гривень**.**

Отже, протягом періоду, що досліджувався, ДФС (ДПС) не забезпечила виконання пункту 30.7 статті 30 Податкового кодексу, згідно із яким контролюючі органи складають зведену інформацію про суми податкових пільг юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців. Як наслідок, ДПС інформацією про обсяги цих пільг не володіє.

Згідно зі статтею 201 Митного кодексу товари з моменту пред'явлення їх митному органу до поміщення їх у відповідний митний режим можуть перебувати на тимчасовому зберіганні під митним контролем на складі тимчасового зберігання. Товари гуманітарної допомоги для їх тимчасового зберігання з дозволу відповідного митного органу можуть розміщуватись на складах організацій – отримувачів гуманітарної допомоги.

Встановлено, що у 2017 році митними органами надавались дозволи на тимчасове зберігання гуманітарної допомоги на складах тимчасового зберігання 235 суб'єктам ЗЕД (41,6 відс. імпортерів гуманітарного товару), у 2018 році – 131 (25,3 відс.), протягом 9 місяців 2019 року – 104 (24,9 відсотка).

Слід зазначити, що **отримувачі гуманітарної допомоги**, розміщуючи на складах тимчасового зберігання гуманітарні товари, **декларували митну вартість цих товарів у різних валютах**, що не дало можливості встановити загальний обсяг ввезеної гуманітарної допомоги, що перебувала у 2017–2018 роках і 9 місяців 2019 року під митним контролем.

Аналізом, проведеним у Волинській, Харківській та Одеській митницях ДФС (Держмитслужби), встановлено випадки **порушення** визначених частинами першою та третьою статті 204 Митного кодексу **строків тимчасового зберігання товарів, ввезених як гуманітарна допомога, на складах тимчасового зберігання під митним контролем**. При цьому митницями не вживались належні заходи щодо забезпечення виконання отримувачами гуманітарної допомоги вимог частини четвертої статті 204 Митного кодексу та Порядку № 728.

¹⁶ Довідників податкових пільг, що є втратами доходів бюджету, та довідників інших податкових пільг.

Довідково. 14.04.2016 на адресу Волинського обласного БФ "Плече" (код ЄДРПОУ 26039896) надійшла гуманітарна допомога у вигляді вживаного одягу, взуття, сумок вагою 738,0 кг, яка оформлена митним постом "Луцьк" у режим імпорту 24.06.2019 (через 1167 днів, або понад три роки). Загалом, за даними АСМО "Інспектор", цим постом оформлено гуманітарної допомоги з порушенням строків тимчасового зберігання за 116 митними деклараціями загальною вагою товару (нетто) 1 482,6 тонни.

Аналізом, проведеним у Харківській митниці ДФС, встановлено випадки ввезення в Україну БО "Віра в добро" (код ЄДРПОУ 40520613) товарів, наданих донорами як гуманітарна допомога, термін придатності яких сплинув на дату їх ввезення в Україну (20.01.2019, 20.07.2019 і 23.07.2019) та які станом на 01.10.2019 перебували на складах тимчасового зберігання під митним контролем. Факт наявності цих товарів на складі виявлено митницею шляхом візуального огляду під час його розміщення на склад. Незважаючи на звернення вказаної митниці до благодійної організації щодо вивезення або знищення непридатних до споживання товарів відповідно до Порядку № 728, цією організацією не вжито заходів для отримання відповідного рішення Мінсоцполітики. Хоча Харківською митницею ДФС встановлено численні факти порушень митного законодавства БО "Віра в добро" при ввезенні гуманітарної допомоги, протягом періоду, що досліджувався, митним оглядом охоплено лише 30,8 відс. митних декларацій цієї благодійної організації.

В Одеській митниці ДФС встановлено ввезення в Україну 15.03.2018 через митний пост "Аккерман" вантажу гуманітарної допомоги (консервів вагою одна тонна з терміном придатності до 01.12.2019) на адресу БО "Фонд Алли Гінак "Відродження" (код ЄДРПОУ 39975572), який через непроходження ветеринарно-санітарного контролю не задекларовано. Станом на 28.01.2020 вантаж майже два роки знаходився на складі митниці, благодійна організація не зверталась до митного органу із заявою про видачу дозволу на отримання зразків проб для проведення необхідного контролю, при цьому термін придатності вантажу (товару) вже сплив. Одеською митницею ДФС не вживалось жодних заходів для повідомлення донора або отримувача про необхідність здійснення процедур з метою вивезення або знищення цієї гуманітарної допомоги відповідно до Порядку № 728.

Таким чином, через бездіяльність Мінфіну та ДФС щодо нормативного врегулювання питань повноти декларування в митних деклараціях вартості ввезеної гуманітарної допомоги, митницями ДФС протягом 2017–2018 років і 9 місяців 2019 року не здійснювались облік гуманітарної допомоги у грошовому виразі та умовне нарахування митних платежів. Як наслідок, ДФС не володіє інформацією щодо обсягів ввезеної в Україну гуманітарної допомоги у грошовому виразі. Водночас у разі виявлення випадків нецільового використання гуманітарної допомоги її отримувачами, територіальні органи ДФС не мали законних підстав для донарахування податкових зобов'язань з митних платежів.

Митницями ДФС у 2018 році в порушення вимог пункту 2 Порядку № 544 проведено митне оформлення вантажів гуманітарної допомоги загальною вагою близько 10 тонн, ввезених чотирма особами, не включеними до Реєстру отримувачів.

Крім того, ДФС (ДПС) не забезпечено обліку сум пільг з ПДВ, акцизного податку та ввізного мита, які застосовувались суб'єктами ЗЕД при ввезенні на територію України гуманітарної допомоги, що зумовило відсутність інформації про обсяги цих пільг.

3.2. Оцінка стану виконання спеціально уповноваженими державними органами з питань гуманітарної допомоги повноважень з обліку гуманітарної допомоги та контролю за звітуванням щодо її надання

Відповідно до статті 5 Закону № 1192 ЦОВВ, що реалізує державну політику у сфері соціального захисту населення (Мінсоцполітики), здійснює, зокрема, **контроль за підготовкою статистичної звітності, обліком гуманітарної допомоги**, визнаної такою рішенням спеціально уповноважених державних органів з питань гуманітарної допомоги.

Довідково. Згідно з підпунктом 105 пункту 4 Положення про Мінсоцполітики Міністерство здійснює контроль за транспортуванням, отриманням, збереженням, охороною, складуванням, розподілом, цільовим використанням, обліком гуманітарної допомоги, підготовкою відповідної статистичної звітності.

Аналізом положень про структурні підрозділи Мінсоцполітики встановлено, що згідно з Положенням про відділ гуманітарної допомоги Управління адміністративного забезпечення, затвердженим Державним секретарем В. Іванкевичем 07.12.2017, відділ, зокрема, мав право брати участь у здійсненні контролю за отриманням, наданням, збереженням, охороною, складуванням, розподілом, цільовим використанням, веденням обліку гуманітарної допомоги (пункт 4.4 розділу 4 Положення). У Положенні про відділ гуманітарної допомоги Управління адміністративного забезпечення, затвердженому Державним секретарем В. Іванкевичем 22.04.2019, виконання зазначених повноважень не передбачено.

Згідно із пунктом 11 Порядку № 241 місцеві органи виконавчої влади **ведуть, зокрема, облік та статистичну звітність** вантажів (товарів), коштів, у тому числі в іноземній валюті, виконаних робіт, наданих послуг, визнаних гуманітарною допомогою відповідно до рішень Мінсоцполітики та місцевих органів виконавчої влади.

Аналізом встановлено неналежне виконання Мінсоцполітики повноважень щодо здійснення контролю за повнотою обліку гуманітарної допомоги та підготовкою відповідної статистичної звітності.

Так, за відсутності затверджених форм звітності протягом періоду, що досліджувався, ДФС надавались звіти про митне оформлення вантажів з гуманітарною допомогою у довільній формі наростаючим підсумком.

За інформацією Мінсоцполітики, сформованою за даними звітів ДФС, обсяги гуманітарної допомоги, які надійшли в Україну за 2017 рік, становили **22,7 тис. тонн** (від 51 країни-донора на адресу 566 благодійних фондів та організацій); за 2018 рік – **22,9 тис. тонн** (від 47 країн-донорів на адресу 511 благодійних фондів та організацій); за січень – вересень 2019 року – **18,5 тис. тонн** (від 39 країн-донорів на адресу 415 благодійних фондів та організацій).

Згідно з інформацією Держмитслужби, наданою Рахунковій палаті під час проведення аналізу, обсяги ввезеної гуманітарної допомоги у 2017 і 2018 роках дещо більші – **22,8 і 23,1 тис. тонн**, що пов'язано з уточненням митної звітності після подання відповідної інформації до Мінсоцполітики.

Встановлено, що філіями (територіальними управліннями) НБУ не подавались до Мінсоцполітики звіти про надходження на рахунки в іноземній валюті отримувачів гуманітарної допомоги коштів в іноземній валюті. При цьому протягом 2017–2018 років та 9 місяців 2019 року Мінсоцполітики не зверталось до НБУ щодо забезпечення виконання вимог статті 11 Закону № 1192 в частині складання та подання цих звітів.

Як наслідок, **Мінсоцполітики не володіє інформацією про фактично отриману гуманітарну допомогу в іноземній валюті.**

Під час здійснення Рахунковою палатою контрольного заходу Мінсоцполітики звернулось до НБУ щодо надання інформації про надходження на рахунки в іноземній валюті отримувачів гуманітарної допомоги коштів в іноземній валюті. На час закінчення аналізу до Мінсоцполітики відповідь не надходила.

Таким чином, **Мінсоцполітики не володіє інформацією про суми коштів в іноземній валюті, які фактично надійшли до України як гуманітарна допомога протягом 2017–2018 років та 9 місяців 2019 року.**

На запит Рахункової палати¹⁷ НБУ повідомив¹⁸, що у 2017–2018 роках і I кварталі 2019 року надходження гуманітарної допомоги в іноземній валюті у перерахунку в гривні загалом становили **11 826 млн грн** (у 2017 році – 4 835 млн грн, 2018 році – 5 649 млн грн, I кварталі 2019 року – 1 342 млн гривень). **З 01.04.2019 окремих облік гуманітарної допомоги в іноземній валюті НБУ не здійснювався.**

Довідково. За інформацією НБУ, з 01.04.2019 по 04.04.2019 гуманітарну допомогу почали обліковувати разом з благодійною, за цей період надійшло 193 млн грн, а з 05.04.2019 об'єднали це й з надходженням грантів. Загалом з 05.04.2019 по 30.09.2019 надійшло 6 715 млн грн гуманітарної і благодійної допомоги та грантів.

За інформацією Мінсоцполітики, протягом 2017–2018 років та січня – вересня 2019 року Робочою групою при Мінсоцполітики визнано гуманітарною допомогою **9,4 млн євро, 7,1 млн японських єн, 0,4 млн канадських доларів і 0,01 млн польських злотих, що в перерахунку в гривні в рази менше, ніж надходження гуманітарної допомоги в іноземній валюті згідно з інформацією НБУ.**

НБУ з посиланням на норми статті 60 Закону України від 07.12.2000 № 2121 "Про банки і банківську діяльність"¹⁹ не надано Рахунковій палаті інформації щодо переліку отримувачів гуманітарної допомоги в іноземній валюті та обсягів цієї допомоги, а отже, **встановити причини суттєвих розбіжностей між даними Мінсоцполітики про визнання коштів в іноземній валюті гуманітарною допомогою та даними НБУ про їх фактичне надходження не є можливим.**

Внаслідок незатвердження Мінсоцполітики форми звіту про наявність та розподіл гуманітарної допомоги до повного використання всього обсягу отриманої гуманітарної допомоги, такі звіти подавались переважно отримувачами і набувачами гуманітарної допомоги в довільній формі. Вибірковий аналіз цих звітів засвідчив, що отримувачі і набувачі гуманітарної допомоги зазначали в них інформацію на свій розсуд, яка в окремих випадках була недостатньою для забезпечення контролю за цільовим використанням гуманітарної допомоги.

Довідково. Зокрема, не зазначались код ЄДРПОУ, адреси набувачів гуманітарної допомоги, вказувався орієнтовний план розподілу гуманітарної допомоги між набувачами, окремі звіти заповнювались від руки тощо.

Мінсоцполітики не здійснювались контроль за повнотою та своєчасністю подання отримувачами і набувачами звітів про наявність

¹⁷ Лист Рахункової палати від 11.12.2019 № 16-3352.

¹⁸ Лист НБУ від 15.01.2020 № 25-0006/1999.

¹⁹ Стаття 60 стосується банківської таємниці.

та розподіл гуманітарної допомоги до повного використання всього обсягу отриманої гуманітарної допомоги та узагальнення наведеної в отриманих звітах інформації, а також належно не організовувалась робота державних адміністрацій щодо контролю за повнотою подання отримувачами та набувачами цих звітів.

При цьому оскільки законодавством чітко не визначено, до якого спеціально уповноваженого державного органу з питань гуманітарної допомоги подаються звіти про наявність та розподіл гуманітарної допомоги до повного використання всього обсягу отриманої гуманітарної допомоги (у разі подання протягом року її отримувачами та набувачами звітів до різних органів – до Мінсоцполітики або обласних та Київської міської державних адміністрацій), забезпечити ефективний контроль за розподілом та цільовим використанням цієї допомоги не є можливим.

Так, під час аналізу в ОДА стану звітування отримувачами і набувачами про розподіл і використання вантажів, визнаних гуманітарною допомогою згідно з наказами Мінсоцполітики, встановлено:

– непоодинокі факти неподання отримувачами звітів про наявність та розподіл вантажів, визнаних гуманітарною допомогою відповідно до наказів Мінсоцполітики, до Київської, Волинської та Донецької ОДА, що пояснено надсиланням таких щомісячних звітів до Мінсоцполітики. Департаменти соціального захисту населення Київської та Волинської ОДА звертались до Мінсоцполітики з проханням надати роз'яснення щодо механізму контролю за такими отримувачами, розподілу та використання ними гуманітарної допомоги, але відповіді від Мінсоцполітики не надходило. Департаментом з питань цивільного захисту, мобілізаційної та оборонної роботи Донецької ОДА заходи, спрямовані на забезпечення подання звітів отримувачами гуманітарної допомоги, не здійснювались;

– у звіті отримувача гуманітарної допомоги Харківського обласного товариства "Добра новина" від 30.08.2019 № 30/08-19, поданого до департаменту соціального захисту населення Харківської ОДА, вказано про повний розподіл вантажу вагою 20 110 кг, визнаного гуманітарною допомогою відповідно до наказу Мінсоцполітики від 19.07.2019 № 1132, а також зазначено 16 набувачів гуманітарної допомоги–юридичних осіб, місцезнаходження яких визначено на території Харківської області, якими до департаменту звіти не подавались. Водночас департаментом жодних заходів, спрямованих на забезпечення подання цих звітів, не вживалось.

Крім того, цим департаментом не здійснювались заходи для перевірки достовірності інформації, наведеної у звітах отримувачів про розподіл гуманітарної допомоги. Зокрема, у звіті отримувача гуманітарної допомоги БО "Фонд "Віра в добро" від 05.11.2018 № 02/11 набувачем гуманітарного вантажу вагою 400 кг вказано Комунальний заклад "Спеціальний навчально-виховний комплекс I-II ступенів № 2" Харківської обласної ради (у серпні 2019 року змінено назву на Комунальний заклад "Харківська спеціальна школа № 2" Харківської обласної ради), до якого Рахунковою палатою направлено запит з метою перевірки достовірності вказаної інформації. Комунальним закладом повідомлено, що протягом зазначеного періоду гуманітарна допомога БО "Фонд "Віра в добро" не надавалась.

Довідково. Листами від 25.11.2019 № 01-29/01/02/17499 та № 01-29/01/02/17500 Харківська ОДА поінформувала Мінсоцполітики та ГУ ДПС у Харківській області відповідно про неотримання Комунальним закладом "Харківська спеціальна школа № 2" Харківської обласної ради гуманітарного вантажу вагою 400 кг від БО "Фонд "Віра в добро".

Також встановлено, що Мінсоцполітики **не забезпечувало системного контролю за поданням отримувачами звітів про цільове використання гуманітарної допомоги у вигляді іноземної валюти.** Зокрема, Філією "АКТЕД" (ACTED) не подано такого звіту щодо коштів, визнаних гуманітарною допомогою відповідно до наказу Мінсоцполітики від 27.07.2018 № 1082.

Водночас проведений у Мінсоцполітики вибіркового аналізу звітів про цільове використання гуманітарної допомоги у вигляді іноземної валюти, поданих отримувачами такої допомоги, засвідчив, що **внаслідок незатвердження форми багато цих звітів не містили даних, які б підтверджували фактичне отримання коштів кінцевими набувачами.** Так, громадською організацією "Міжнародний фонд "Взаєморозуміння і толерантність" подано в 2017 році звіти, в яких вказано, що гуманітарну допомогу в іноземній валюті використано за призначенням та розподілено між набувачами, наведено ПІБ 604 осіб та отримані суми, проте підписів набувачів немає. Подібно Відокремленим підрозділом Асоціації "Тріангль Женерасьон Юманітер" в Україні в поданих у 2017 році звітах зазначено 695 осіб, які отримали гуманітарну допомогу в іноземній валюті, але підписів набувачів немає. За такою ж формою подавались звіти протягом 2018 року і 9 місяців 2019 року.

Законодавством чітко не визначено відповідальності за неподання, несвоєчасне подання або подання з недостовірними даними отримувачами і набувачами–юридичними особами звітності щодо гуманітарної допомоги.

Довідково. Статтею 12 Закону № 1192 передбачено, що отримувачі гуманітарної допомоги, які допустили порушення законодавства про гуманітарну допомогу, за рішенням ЦОВВ, що реалізує державну політику у сфері соціального захисту населення, виключаються з Реєстру отримувачів.

Слід зазначити, що після закінчення Рахунковою палатою в межах цього аналізу перевірки в Мінсоцполітики, **Міністерством ухвалено рішення про виключення з Реєстру отримувачів 79 організацій,** підставою прийняття яких зазначено порушення цими отримувачами вимог статті 11 Закону № 1192 щодо подання звітів про наявність та розподіл гуманітарної допомоги²⁰.

Крім того, протягом періоду, який досліджувався, **облік вантажів, визнаних гуманітарною допомогою рішеннями державних адміністрацій та наказами Мінсоцполітики, внаслідок нерозроблення Мінсоцполітики необхідних організаційно-розпорядчих документів вівся відповідними структурними підрозділами державних адміністрацій на власний розсуд і в окремих випадках не містив повної інформації.**

Довідково. Зокрема, департаментом соціальної та сімейної політики Одеської ОДА облік вантажів, визнаних гуманітарною допомогою рішеннями Одеської ОДА та наказами Мінсоцполітики, вівся за самостійно розробленими формами, в яких зазначались

²⁰ За матеріалами статті "Міністерство соціальної політики виключило з Єдиного реєстру отримувачів гуманітарної допомоги". [Електронний ресурс] – Доступний з: [<https://www.epravda.com.ua/news/2020/01/10/655646/>].

найменування вантажу, відправник (країна походження, донор) та отримувач (без зазначення коду ЄДРПОУ), а також адреса отримувача і відомості щодо розподілу за цільовим призначенням.

Департаментом соціального захисту населення Харківської ОДА облік гуманітарної допомоги також вівся у формі таблиці, до якої вносились інформація про отримувача (адреса, код ЄДРПОУ), країну-донора, вагу вантажу (кг), реквізити рішення про визнання вантажу гуманітарною допомогою (№ та дата наказу Мінсоцполітики/розпорядження ОДА), відомості про стан вантажу станом на відповідну дату (отримано, розподілено, залишок) та найменування товару.

Аналізом, проведеним у Київській ОДА, встановлено непоодинокі випадки порушень при обліку гуманітарної допомоги, отриманої як легкові автомобілі для забезпечення осіб з інвалідністю. Зокрема, за наявності первинних документів департаментом соціального захисту населення не забезпечено відображення у бухгалтерському обліку всіх операцій з цими автомобілями, що є **порушенням статті 9²¹** Закону України від 16.07.1999 № 996 "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні". Як наслідок, дані бухгалтерського обліку не відповідали даним звітності, що велась цим департаментом, крім того, і дані звітності департаменту не були достовірними. Так, станом на 01.01.2017 за даними бухгалтерського обліку кількість автомобілів, отриманих як гуманітарна допомога, становила 808, за даними звітності департаменту – 1 009 (на 201 більше); на 01.01.2018 відповідно 685 і 874 автомобілі (на 189 більше); на 01.01.2019 відповідно 457 і 633 автомобілі (на 176 більше). При цьому у звітності департаменту не відображено 28 автомобілів, отриманих як гуманітарна допомога у 2017–2018 роках.

Під час контрольного заходу департаментом соціального захисту населення Київської ОДА проведено внутрішню звірку наявності легкових автомобілів, отриманих як гуманітарна допомога, з особовими справами осіб з інвалідністю, які отримали ці автомобілі, та відкориговано дані бухгалтерського обліку. Так, станом на 29.11.2019 обліковувався 571 автомобіль на суму 14 281,0 тис. грн, з них без визначення вартості – 207, що спричинено (за поясненням головного бухгалтера департаменту) **незазначенням в документах деяких дарувальників вартості автомобілів.**

Аналізом встановлено, що у порушення вимог статті 5 Закону № 1192 ні Мінсоцполітики, ні державні адміністрації не здійснювали підготовки статистичної звітності щодо гуманітарної допомоги. Мінсоцполітики не надано пояснень щодо нездійснення контролю за підготовкою цієї статистичної звітності. За поясненнями Харківської ОДА ведення статистичної звітності не здійснювалось у зв'язку з незатвердженням Держстатом відповідної форми.

При цьому на запит Рахункової палати²² щодо обсягів гуманітарної допомоги, наданої протягом періоду, що досліджувався, Держстат повідомив²³, що не володіє такою інформацією і запропонував звернутися за належністю до Мінсоцполітики.

²¹ Підставою для бухгалтерського обліку господарських операцій є первинні документи. Господарські операції повинні відображатись в облікових регістрах у тому звітному періоді, в якому вони здійснені.

²² Лист Рахункової палати від 11.12.2019 № 16-3352.

²³ Лист Держстату від 23.12.2019 № 08.1-10/103-19.

Згідно з нормами пункту 11 Порядку № 241 зведений звіт у розрізі отримувачів гуманітарної допомоги відповідного регіону подається щомісяця місцевими органами виконавчої влади до Мінсоцполітики за формою, затвердженою Міністерством.

Мінсоцполітики не затверджено форми зведеного звіту у розрізі отримувачів гуманітарної допомоги відповідного регіону та порядку його заповнення місцевими органами виконавчої влади. На сайті органу розміщено лише рекомендовану форму звіту: "Інформація щодо визнання вантажів гуманітарною допомогою станом на ____". При цьому непоодинокими є випадки неподання місцевими органами виконавчої влади до Мінсоцполітики зведених звітів за рекомендованою формою, а також подання їх у довільній формі.

Зокрема, протягом періоду, що досліджувався, до Мінсоцполітики не подавались зведені звіти Волинською, Івано-Франківською, Київською, Львівською, Одеською, Тернопільською та Чернігівською ОДА.

Довідково. За поясненнями заступника голови робочої групи Волинської ОДА з питань гуманітарної допомоги, незвітування зумовлено незатвердженням форми звітності, за якою місцеві органи виконавчої влади повинні подавати відповідні звіти до Мінсоцполітики; окремої вказівки або листа щодо необхідності звітування перед Міністерством до Волинської ОДА не надходило.

Водночас наведена окремими ОДА в зведених звітах інформація була неповною і не давала можливості здійснити контроль за цільовим використанням гуманітарної допомоги. Так, у зведених звітах Миколаївської, Дніпропетровської та Кіровоградської ОДА, які подавались протягом періоду, що досліджувався, в колонці "Адреса" не вказано повної адреси набувачів (немає назви вулиці та номера будинку, квартири, щодо окремих набувачів зазначено лише область або область та район), в значній кількості набувачів взагалі немає жодних даних про адресу. Таким чином, перевірити фактичне отримання цими набувачами гуманітарної допомоги неможливо, що створює ризики нецільового використання такої допомоги.

Під час аналізу в департаменті соціального захисту населення Харківської ОДА встановлено, що з лютого по листопад 2017 року цей департамент надсилав зведені звіти у розрізі отримувачів гуманітарної допомоги як листи, в яких описував розподіл такої допомоги. З грудня 2017 року запроваджено подання зведених звітів до Мінсоцполітики у табличній формі із зазначенням назви отримувача, наказу Мінсоцполітики або розпорядження ОДА про визнання вантажів гуманітарною допомогою та загального стану розподілу гуманітарної допомоги, тобто без зазначення обсягів розподілених вантажів та їх залишків. До лютого 2019 року до зведених звітів також додавались копії звітів отримувачів.

Поряд з цим встановлено, що дані зведених звітів, надісланих до Мінсоцполітики обласними та Київською міською державними адміністраціями, Міністерством не узагальнювались та не аналізувались. Крім того, системний контроль за своєчасністю їх подання не здійснювався.

Так, подані Харківською ОДА до Мінсоцполітики зведені звіти містили неповну та недостовірну інформацію. Зокрема, до зведеного звіту від 05.03.2019 № 01-14/01/3084 не включено інформації про неотримання

11 вантажів, визнаних гуманітарною допомогою відповідно до 8 наказів Мінсоцполітики, отримувачами БО "Фонд "Віра в добро" та БО "Благодійний фонд "Вероніка – 2017". У зведеному звіті Харківської ОДА від 05.02.2019 № 01-14/01/1460 не вказано інформації щодо розподілу БО "Фонд "Віра в добро" гуманітарної допомоги вагою 21 228 кг, отриманої відповідно до наказу Мінсоцполітики від 06.12.2016 № 1483.

Отже, Мінсоцполітики внаслідок нерозроблення та незатвердження форм звітів отримувало від місцевих органів виконавчої влади неповну інформацію або взагалі її не отримувало. Зазначене унеможливило здійснення належного обліку та контролю за розподілом і використанням гуманітарної допомоги, а отже, існували ризики нецільового використання цієї допомоги.

Слід зазначити, що Рахунковою палатою направлено запити до місцевих органів виконавчої влади з метою отримання узагальнених даних щодо обсягів вантажів (товарів), легкових автомобілів, визнаних гуманітарною допомогою згідно з прийнятими ними рішеннями. Аналіз одержаної інформації засвідчив, що узагальнити інформацію про визнані гуманітарною допомогою вантажі (товари) до 3 тонн неможливо, оскільки їх **облік вівся в різних одиницях виміру**: у вазі (кг), в штуках натуральних одиниць (ящики, упаковки, мішки, коробки, бочки тощо). При цьому вартість гуманітарної допомоги вказувалась **в різних іноземних валютах без перерахування в гривні** за курсом НБУ на час отримання цієї гуманітарної допомоги або **взагалі не зазначалась**. Крім того, надана **інформація містила технічні помилки** (зокрема, Запорізькою ОДА в окремих розпорядженнях наведено інформацію про вантажі, вага яких значно перевищувала 3 тонни²⁴).

Отже, протягом періоду, що досліджувався, спеціально уповноваженими державними органами з питань гуманітарної допомоги не забезпечено належного обліку гуманітарної допомоги та підготовки статистичної звітності з цих питань. Через бездіяльність Мінсоцполітики не затверджено форм звітів, передбачених законодавством з питань гуманітарної допомоги, та порядків їх заповнення і подання, а також не забезпечено належного контролю за діяльністю державних адміністрацій щодо обліку гуманітарної допомоги та підготовки відповідної статистичної звітності. Як наслідок, Мінсоцполітики не володіє повною і достовірною інформацією про фактичні обсяги отриманої розподіленої гуманітарної допомоги, а також її нерозподілених залишків у отримувачів.

Наявними є ризики нецільового використання вантажів (товарів), коштів, у тому числі в іноземній валюті, виконаних робіт, наданих послуг, визнаних гуманітарною допомогою.

²⁴ Згідно із листом Запорізької ОДА від 15.01.2020 № 12252/08-20 вага вантажів, визнаних гуманітарною допомогою відповідно до розпоряджень Запорізької ОДА від 28.12.2017 № 733, становила 28 717 кг, від 27.02.2018 № 116 – 31 252 кг, від 20.04.2018 № 206 – 16 757 кілограм.

3.3. Аналіз та оцінка стану виконання державними органами повноважень щодо забезпечення контролю за наданням і цільовим використанням гуманітарної допомоги та їх взаємодія

Відповідно до статті 5 Закону № 1192 ЦОВВ, що реалізує державну політику у сфері соціального захисту населення (Мінсоцполітики), здійснює **контроль, зокрема, за отриманням, розподілом, використанням за цільовим призначенням гуманітарної допомоги**, визнаної такою рішенням спеціально уповноважених державних органів з питань гуманітарної допомоги.

Довідково. Згідно з підпунктом 105 пункту 4 Положення про Мінсоцполітики Міністерство здійснює контроль за транспортуванням, отриманням, збереженням, охороною, складуванням, розподілом, цільовим використанням, обліком гуманітарної допомоги, підготовкою відповідної статистичної звітності.

Обласні та Київська міська державні адміністрації здійснюють **контроль за отриманням, збереженням, складуванням, розподілом, використанням за цільовим призначенням гуманітарної допомоги, визнаної такою рішенням спеціально уповноважених державних органів з питань гуманітарної допомоги**, щодо отримувачів такої допомоги, місцезнаходження яких визначено на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці.

Встановлено, що протягом 2017–2018 років і 9 місяців 2019 року **Мінсоцполітики не здійснювало контрольних заходів щодо транспортування, отримання, збереження, охорони, складування, розподілу, цільового використання гуманітарної допомоги. Виконання таких функцій не було покладено на жодний структурний підрозділ Міністерства.**

Довідково. Аналізом положень про структурні підрозділи Мінсоцполітики встановлено, що згідно з Положенням про відділ гуманітарної допомоги Управління адміністративного забезпечення, затвердженого Державним секретарем В. Іванкевичем 07.12.2017, відділ, зокрема, мав право брати участь у здійсненні контролю за отриманням, наданням, збереженням, охороною, складуванням, розподілом, цільовим використанням, веденням обліку гуманітарної допомоги (пункт 4.4 розділу 4 Положення). У Положенні про відділ гуманітарної допомоги Управління адміністративного забезпечення, затвердженому Державним секретарем В. Іванкевичем 22.04.2019, виконання зазначених повноважень не передбачено.

В окремих випадках Мінсоцполітики зверталось до державних адміністрацій з дорученнями щодо забезпечення контролю за розподілом та використанням за цільовим призначенням вантажів, які були визнані гуманітарною допомогою згідно з наказами Мінсоцполітики, проте всебічною інформацією про кількість таких доручень та результати проведених державними адміністраціями контрольних заходів Мінсоцполітики не володіє. Отже, Мінсоцполітики не здійснювався контроль за діяльністю державних адміністрацій щодо виконання наданих доручень з питань контролю за цільовим використанням гуманітарної допомоги.

Довідково. Під час проведення аналізу Мінсоцполітики надано листи, направлені до Вінницької, Закарпатської, Луганської, Черкаської і Донецької ОДА протягом 2018 року та I кварталу 2019 року з дорученнями щодо забезпечення контролю за розподілом та використанням за цільовими призначеннями окремих вантажів, які були визнані гуманітарною допомогою згідно з наказами Мінсоцполітики.

Із перевірених Рахунковою палатою ОДА протягом періоду, що досліджувався, тільки робочою групою з питань гуманітарної допомоги Волинської ОДА було проведено **три виїзних моніторинги обліку та**

використання отримувачами вантажів, визнаних гуманітарною допомогою згідно з розпорядженнями голови Волинської ОДА: перевірено 17,2 тонни гуманітарної допомоги, що становило 4,7 відс. обсягу вантажів, визнаних гуманітарною допомогою вказаними розпорядженнями, за цей період (364,3 тонни).

Мінсоцполітики протягом 2017–2018 років і 9 місяців 2019 року **не планувались та не проводились внутрішні аудити** з питань контролю за дотриманням структурними підрозділами Міністерства вимог законодавства при визнанні вантажів (товарів), коштів, виконаних робіт, наданих послуг гуманітарною допомогою, виконання інших повноважень, покладених на Мінсоцполітики Законом № 1192 та іншими нормативно-правовими актами у цій сфері, а також **не здійснювались контрольні заходи з цих питань у державних адміністраціях.**

Довідково. Наказом Мінсоцполітики від 13.02.2019 № 203 "Про деякі питання щодо ідентифікації, оцінки та управління ризиками в Міністерстві соціальної політики України" утворено Робочу групу з управління ризиками в апараті Мінсоцполітики. На засіданні робочої групи, до складу якої входив начальник Управління адміністративного забезпечення, було ідентифіковано ризик необґрунтованого прийняття рішень з визнання вантажів гуманітарною допомогою у зв'язку з невизначенням на законодавчому рівні переліку груп товарів, які не відносяться до гуманітарної допомоги.

Таким чином, Мінсоцполітики та ОДА не здійснювався належний контроль за отриманням, збереженням, складуванням, розподілом, використанням за цільовим призначенням гуманітарної допомоги.

Відповідно до частини другої статті 11 Закону № 1192 органи доходів і зборів також мають здійснювати контроль за використанням гуманітарної допомоги за цільовим призначенням.

ДПС повідомила, що протягом періоду, що досліджувався, ДФС (ДПС) такий контроль здійснювався під час проведення документальних перевірок.

Аналізом у ДПС встановлено, що **планові документальні перевірки отримувачів гуманітарної допомоги ДФС (ДПС) на 2017–2019 роки не планувались та не проводились.**

Довідково. За поясненнями ДПС, ці перевірки не проводились з таких причин: відсутність інформації від інших органів, служб або структурних підрозділів ДФС, яка б слугувала підставою для включення отримувачів гуманітарної допомоги до плану-графіка; відсутність ризиків несплати податків отримувачами гуманітарної допомоги, які є неприбутковими організаціями, в тому числі відсутність інформації щодо ухилення від оподаткування при здійсненні операцій з гуманітарною допомогою або нецільового її використання.

Разом з тим, за інформацією Держмитслужби, митниці ДФС надавались пропозиції щодо включення до планів-графіків документальних планових перевірок суб'єктів ЗЕД, які здійснювали імпорту гуманітарної допомоги (на 2017 рік – 4 пропозиції, 2018 рік – 10, на I півріччя 2019 року – одна).

Довідково. Зокрема, ГУ ДФС у Рівненській області пропонувалось провести перевірки БО "Фонд "Допомога та братерство" (код ЄДРПОУ 40237328, загальна вага гуманітарного вантажу якої 37,4 тонни вартістю 0,6 млн грн) і БО "Фонд "Милосердя Заради Добра" (код ЄДРПОУ 40263557, загальна вартість трьох вантажів у 2018 році – 2,3 млн грн); ГУ ДФС у Львівській області – БО "Волонтерський рух України" (код ЄДРПОУ 39452273, вартість вантажу 9,8 млн грн) і БО "Благодійний фонд "Лінія Добра" (код ЄДРПОУ 40380801), громадських організацій "Палата ліберальних українських господарників" (код ЄДРПОУ 38739215), "Християнська місія святих Кирила і Мефодія" (код ЄДРПОУ 39572146), "Центр допомоги малозабезпеченим" (код ЄДРПОУ 38667188,

станом на 01.12.2019 не обліковувалась в Реєстрі неприбуткових установ і організацій), "Львівська жіноча рада" (код ЄДРПОУ 38764097); ГУ ДФС у місті Києві – БО "Благодійний фонд Святий Георгій (код ЄДРПОУ 26167447, вартість вантажу 325,9 тис. грн) і БО "Благодійний фонд "Зорепад" (код ЄДРПОУ 39540814, вага двох вантажів 79,7 тонни).

Також встановлено, що розроблена та впроваджена ДФС (ДПС) в ІС "Податковий блок" ризикоорієнтована система відбору платників податків для включення до плану-графіка документальних планових перевірок²⁵, яка формувалась на підставі поданої платниками звітності та іншої наявної в органах ДФС (ДПС) податкової інформації, не передбачала критеріїв відбору (насамперед високого та середнього ступенів ризику) для включення до плану-графіка отримувачів гуманітарної допомоги.

За даними ДПС і Держмитслужби, протягом періоду, що досліджувався, проведено 28 документальних позапланових перевірок 19 суб'єктів господарювання – отримувачів гуманітарної допомоги, зокрема через неподання до органів ДФС інформації про використання гуманітарної допомоги за цільовим призначенням. За результатами перевірок донараховано та узгоджено 14,7 млн грн, з яких станом на завершення аналізу **не сплачено 12,4 млн грн., або 84,8 відс. загальних донарахувань.**

Водночас навіть така незначна кількість перевірок отримувачів гуманітарної допомоги засвідчила суттєві порушення митних правил та нецільове використання гуманітарної допомоги.

Довідково. Зокрема, проведеним у ДПС аналізом встановлено, що ГУ ДФС у Тернопільській області проведено документальну позапланову перевірку дотримання вимог законодавства України з питань державної митної справи БО "Благодійний фонд "Тепло сонця" (код ЄДРПОУ 40908405) через відсутність рішення Мінсоцполітики про визнання восьми вантажів (товарів) гуманітарною допомогою. Під час перевірки здійснено огляд територій і приміщень складів тимчасового зберігання отримувача гуманітарної допомоги та встановлено нестачу частини вантажів (акт від 10.04.2018 № 4/2018/403), що має ознаки порушень митних правил, визначених частинами першою – сьомою статті 257, частиною першою статті 266, частиною п'ятою статті 201, частиною четвертою статті 204 Митного кодексу, в результаті яких не сплачено 938,9 тис. грн податкових зобов'язань за товари, що були розміщені на цих складах та зникли. Донараховані суми податкових зобов'язань до бюджету не сплачено.

ГУ ДФС у Херсонській області на виконання ухвали слідчого судді Херсонського міського суду від 05.04.2017 у справі № 766/16884/16-к проведено документальну невізну перевірку дотримання вимог законодавства України з питань державної митної справи при ввезенні на митну територію України гуманітарної допомоги за 2016–2017 роки Херсонським обласним БФ допомоги людям, залежним від алкоголю, наркозалежним людям, їх сім'ям та людям без притулку "Реавіта" (код ЄДРПОУ 38594686). За результатами перевірки встановлено, що до митного оформлення цим фондом надано план розподілу гуманітарної допомоги, в якому зазначено громадську організацію "Багатодітних родин "Древо" (код ЄДРПОУ 39835733), яка гуманітарної допомоги не отримувала; ввезена на територію України гуманітарна допомога була реалізована через мережу магазинів вживаного одягу. Фонд неправомірно скористався пільгою при митному оформленні товару з ввізного мита на суму 169,8 тис. грн і ПДВ – 674,8 тис. грн (акт від 01.03.2018 № 0002/8/21-22-14-09-16/3859468). Донараховані суми податкових зобов'язань до бюджету не сплачено.

У зв'язку із систематичним неподанням БО "Фонд "Віра в добро" до ГУ ДФС у Харківській області інформації про цільове використання гуманітарної

²⁵ Сформована відповідно до вимог Порядку формування плану-графіка проведення документальних планових перевірок платників податків, затвердженого наказом Мінфіну від 02.06.2015 № 524, зареєстрованим у Мін'юсті 24.06.2015 № 751/27196.

допомоги, проведено позапланову виїзну документальну перевірку цієї організації за період з 01.06.2016 по 14.09.2017 (акт від 29.08.2019 № 2995/20-40-14-15-06520613) та встановлено недотримання вимог чинного законодавства з питань гуманітарної допомоги, державної митної справи, бухгалтерського обліку, податкового законодавства і визначено розмір грошового зобов'язання на загальну суму 4 217,1 тис. гривень. Суми грошових зобов'язань узгоджено, але до бюджету не сплачено.

Крім того, протягом 2017–2018 років і 9 місяців 2019 року ДФС (ДПС) та її територіальними органами не здійснювався контроль за обліком отримувачів гуманітарної допомоги як платників податків, внесенням до Реєстру неприбуткових установ і організацій.

Проведений Рахунковою палатою аналіз засвідчив, що з 1 400 отримувачів гуманітарної допомоги, які внесені на 01.10.2019 до Реєстру отримувачів та які протягом періоду, що досліджувався, мали право на отримання гуманітарної допомоги, 72 (5,1 відс. загальної кількості) не перебували на обліку в територіальних органах ДФС (ДПС) за основним місцем обліку, з них 20 вважались такими, що припинили свою діяльність, 15 – не перебували на обліку взагалі. При цьому 11 міжнародних організацій–некомерційних представництв іноземних неурядових організацій не підлягали взяттю на облік у контролюючих органах, оскільки не є платниками податків і зборів. Отже, органи ДФС (ДПС) не володіли документально визначеними даними щодо фактичного місцезнаходження таких отримувачів гуманітарної допомоги, що унеможливило здійснення контролю за їх діяльністю.

Встановлено, що 216 зареєстрованих отримувачів гуманітарної допомоги (15,4 відс. загальної кількості) станом на 01.12.2019 (час проведення аналізу в ДПС) не обліковувались у Реєстрі неприбуткових установ та організацій, а отже, мали подавати податкові декларації з податку на прибуток підприємств.

Слід зазначити, що декларування платниками податку обсягу доходів у вигляді гуманітарної допомоги передбачено лише у звіті про використання доходів (прибутків) неприбуткових організацій²⁶, у податкових деклараціях з податку на прибуток підприємств і ПДВ такі дані не відображались²⁷. Як наслідок, ДФС (ДПС) не володіла повною інформацією про кількість платників податків, які протягом періоду, що досліджувався, отримували від іноземних і вітчизняних донорів доходи у вигляді гуманітарної допомоги, а також про обсяги та цільове використання такої допомоги.

Так, за даними ДПС, звіти про використання доходів (прибутків) неприбуткових організацій за 2017 і 2018 роки подали 377 і 365 отримувачів

²⁶ Форму затверджено наказом Мінфіну від 17.06.2016 № 553 "Про затвердження форми Звіту про використання доходів (прибутків) неприбуткових організацій", зареєстрованим у Мін'юсті 07.07.2016 за № 932/29062.

²⁷ Не встановлено розподілу за окремими групами допомоги (безоплатна, благодійна та гуманітарна) у декларації з податку на прибуток підприємств та за видами пільг з другого півріччя 2018 року у декларації з ПДВ, форми яких затверджено наказами Мінфіну від 20.10.2015 № 897 "Про затвердження форми Податкової декларації з податку на прибуток підприємств", зареєстрованим у Мін'юсті 11.11.2015 за № 1415/27860, і від 28.01.2016 № 21 "Про затвердження форм та Порядку заповнення і подання податкової звітності з податку на додану вартість" (із змінами), зареєстрованим у Мін'юсті 29.01.2016 за № 159/28289.

гуманітарної допомоги²⁸, внесених до Реєстру отримувачів (табл. 2).

Таблиця 2

Кількість неприбуткових організацій (отримувачів і набувачів), що отримували доходи у вигляді гуманітарної допомоги протягом 2017–2018 років, та окремі показники їх звітності

Рік	Кількість неприбуткових організацій			Задекларовані доходи у вигляді гуманітарної допомоги			Задекларовані видатки у вигляді гуманітарної допомоги		
	Всього	у т. ч. організації, внесені до Реєстру отримувачів		Всього	у т. ч. організації, внесені до Реєстру отримувачів		Всього	у т. ч. організації, внесені до Реєстру отримувачів	
		од.	од.		%	тис. грн		тис. грн	%
2017	1 301	377	29,0	1 721 785,3	998 452,2	58,0	1 821 717,7	1 324 157,9	72,7
2018	1 359	365	26,9	2 374 699,0	987 332,4	41,6	1 769 526,3	956 839,5	54,1
Разом	–	–	–	4 096 484,3	1 985 784,6	48,5	3 591 244,0	2 280 997,4	63,5

При цьому в 2017 і 2018 роках імпорт гуманітарної допомоги, за даними Держмитслужби, здійснили **565 і 517 суб'єктів ЗЕД** відповідно. Отже, **188 суб'єктів ЗЕД у 2017 році та 152 суб'єкти ЗЕД у 2018 році не звітували до територіальних органів ДФС (ДПС) про суми отриманого доходу у вигляді гуманітарної допомоги** (подавали податкові декларації з податку на прибуток підприємств або взагалі не подавали звітності).

Водночас за даними звітів про використання доходів (прибутків) неприбуткових організацій неможливо встановити, що вказані в них доходи від гуманітарної допомоги отримано цими організаціями як отримувачами та/або набувачами.

Також встановлено, що **427 неприбуткових організацій, в тому числі 38 отримувачів гуманітарної допомоги, у звітах про використання доходів (прибутків) неприбуткових організацій за 2017 і 2018 роки зазначали доходи і видатки у вигляді гуманітарної допомоги в рядках 1.6.2 ГД і 2.4.2 ГД цих звітів, проте не вказували такої інформації у додатку ГД, який є невід'ємною частиною цього звіту, що не дало можливості встановити донорів, від яких отримані вказані доходи – іноземні чи вітчизняні.**

Довідково. У додатку ГД зазначається інформація щодо операцій з гуманітарною допомогою, зокрема: залишок нерозподіленої гуманітарної допомоги на початок звітного (податкового) року, отримана гуманітарна допомога за звітний (податковий) рік, розподілена гуманітарна допомога за цільовим призначенням за звітний (податковий) рік, гуманітарна допомога, використана не за цільовим призначенням, за звітний (податковий) рік.

Аналізом встановлено, що **внаслідок невизначення детального порядку складання звітів про використання доходів (прибутків) неприбуткових організацій, такі організації по-різному визначали суми отриманих у вигляді гуманітарної допомоги доходів, що зазначались в рядку 1.6.2 ГД звіту, зокрема, вказували суму доходів, що відповідала:**

– **показнику розділу II додатка ГД "Отримано гуманітарну допомогу за звітний (податковий) період"** до звіту;

– **сумі розділів I і II додатка ГД "Залишок нерозподіленої гуманітарної допомоги на початок звітного (податкового) року" і "Отримано гуманітарну допомогу за звітний (податковий) рік";**

– **показнику розділу III додатка ГД "Розподілено гуманітарну**

²⁸ На момент проведення перевірки термін подання цього звіту за 2019 рік не настав. Відповідно до підпункту 133.4.7 пункту 133.4 статті 133 Податкового кодексу для неприбуткових організацій встановлюється річний податковий (звітний) період, тобто протягом 60 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного року.

допомогу за цільовим призначенням за звітний (податковий) рік".

Окремі неприбуткові організації–набувачі гуманітарної допомоги, (Харківська спеціалізована школа I-III ступенів № 73 і Територіальний центр надання соціальних послуг Шевченківського району м. Харкова) дані щодо гуманітарної допомоги задекларували у рядку 1.6.1 цього звіту як **благодійну допомогу**²⁹, посилаючись на опубліковане в мережі Інтернет (<https://buhgalter.net/material/637/12778>) роз'яснення щодо складання звіту, згідно з яким рядок 1.6.2 ГД заповнюється отримувачами гуманітарної допомоги у разі визнання відповідними державними органами певних товарів (робіт, послуг) гуманітарною допомогою відповідно до Закону № 1192.

Водночас у додатку ГД до звіту про використання доходів (прибутків) неприбуткових організацій не вказано, що цей додаток заповнюється лише отримувачами гуманітарної допомоги.

Отже, незатвердження детального порядку складання звітів про використання доходів (прибутків) неприбуткових організацій призвело до викривлення загальної звітної інформації про отриману гуманітарну допомогу неприбутковими організаціями. При цьому ДФС (ДПС) та її територіальні органи не здійснювали належного контролю за правильністю складання неприбутковими організаціями цих звітів та підготовки пропозиції щодо вдосконалення порядку їх складання.

Проведений Рахунковою палатою вибірковий аналіз звітів про використання доходів (прибутків) неприбуткових організацій засвідчив про численні випадки **незаповнення** неприбутковими організаціями **всіх показників, передбачених у рядках 1.6.2 ГД і 2.4.2 ГД і додатка ГД, допущення технічних помилок**, які суттєво вплинули на загальні показники цих звітів. Зазначене вказує про **неякісне і формальне проведення територіальними органами ДФС (ДПС) камеральних перевірок, а також незабезпечення контролю за такими перевітками центральним апаратом ДФС (ДПС).**

Довідково. Під час проведення в ГУ ДПС у Київській області аналізу звітів про використання доходів (прибутків) неприбуткових організацій встановлено **незаповнення граф щодо кодів ЄДРПОУ набувачів гуманітарної допомоги, дат наказів (розпоряджень) про визнання гуманітарної допомоги, за якими відбувся її розподіл, її найменування (транспортні засоби, товари, кошти, виконані роботи, надані послуги тощо), кількості (вага, об'єм, обсяг тощо), дати та номери акта її передачі, вартості.**

У розділі звіту "залишки гуманітарної допомоги" встановлено випадки **декларування залишків, які визнані гуманітарною допомогою згідно з наказами Мінсоцполітики починаючи з 2004 року.**

Аналізом встановлено, що **внаслідок незатвердження організаційно-розпорядчих документів ДФС (ДПС) щодо зобов'язання територіальних органів ДФС (ДПС) проводити звіряння даних, наведених у деклараціях (звітах) отримувачів гуманітарної допомоги та набувачів–юридичних осіб, яким ця допомога розподілялась, такі звірки не проводились, а отже, існували ризики нецільового використання гуманітарної допомоги.**

Так, Рахунковою палатою встановлено, що громадською організацією Центр зі сприяння в поширенні соціальних програм в галузі охорони здоров'я "Рівне право на життя" (код за ЄДРПОУ 36625151) прозвітовано у 2018 році про передачу гуманітарної допомоги вартістю **111,1 млн грн** (лікарські

²⁹ Благодійна діяльність здійснюється відповідно до Закону №5073.

засоби Адцетріс та Ентивію, порошки для концентрату для розчину інфузій) до БО "Благодійний фонд "Буду жити" (код за ЄДРПОУ 39308615), якою у звіті про використання доходів (прибутків) неприбуткових організацій відображено отримання лише 70 млн грн благодійної допомоги в рядку 1.6.1 (рядок 1.6.2 ГД – з прочерком), що на 41,1 млн грн менше, а отже, існували ризики нецільового використання гуманітарної допомоги, а також необґрунтованого застосування податкових пільг з ПДВ та мита при ввезенні цих товарів на митну територію України.

Таким чином, ДФС (ДПС) протягом періоду, що досліджувався, не забезпечено якісного та дієвого контролю за використанням гуманітарної допомоги за цільовим призначенням отримувачами та набувачами–юридичними особами. ДФС (ДПС) не володіла повними даними про отримані протягом 2017–2018 років і 9 місяців 2019 року доходи у вигляді гуманітарної допомоги, використані обсяги за цільовим призначенням та обсяги податкових пільг, застосованих суб'єктами господарювання при здійсненні операцій з гуманітарною допомогою. При цьому контрольні-перевірочні заходи отримувачів гуманітарної допомоги та її набувачів–юридичних осіб майже не проводились, камеральні перевірки звітів неприбуткових організацій здійснювались неякісно та формально.

Аналізом встановлено незабезпеченість зворотного зв'язку між Мінсоцполітики, місцевими органами виконавчої влади, ЦООВ та їх територіальними органами. Як наслідок, заходи контролю з питань дотримання суб'єктами господарювання законодавства у сфері гуманітарної допомоги та її оподаткування, що проводилися цими органами, були безсистемними та неефективними.

Так, протягом періоду, що досліджувався, до департаменту соціального захисту населення Волинської ОДА надходили запити від контролюючих і правоохоронних органів (ГУ ДФС у Волинській області, Волинська митниця ДФС, Мінсоцполітики, Управління захисту економіки у Волинській області Департаменту захисту економіки Національної поліції України, Слідче управління ГУ Національної поліції у Волинській області, прокуратура Волинської області) щодо надання інформації про визнання, розподіл та видачу гуманітарної допомоги отримувачами з метою проведення цими органами відповідних перевірок, але жодного інформування робочої групи та/або Волинської ОДА щодо результатів проведених перевірок не здійснювалось. Поряд з цим пунктом 5 розпорядження голови Волинської ОДА від 29.04.2016 № 194 передбачено, що ГУ ДФС у Волинській області, ГУ Національної поліції у Волинській області, Волинська митниця ДФС та інші державні органи, які мають повноваження щодо перевірок обліку, розподілу і цільового використання вантажів гуманітарної допомоги, мають надавати робочій групі матеріали (копії актів) перевірок та інформувати про вжиті заходи впливу (не пізніше 5 днів після закінчення перевірки).

Подібні доручення визначені у пункті 2 розпорядження голови Одеської ОДА від 11.08.2016 № 552/А-2016, зокрема, рекомендовано Одеській митниці ДФС організувати оперативне повідомлення робочої групи про кожний факт надходження в область вантажів з гуманітарною

допомогою та подання їй щомісяця інформації про митне оформлення таких вантажів; ГУ ДФС в Одеській області, ГУ Національної поліції в Одеській області, Одеській митниці ДФС, управлінню Служби безпеки України в Одеській області для уникнення дублювання та необґрунтованого проведення перевірок подавати робочій групі матеріали (копії актів) перевірок та систематично інформувати про вжиті до порушників заходи впливу, але протягом періоду, що досліджувався, такої інформації від зазначених державних органів не надходило.

Крім того, на виконання доручення Мінсоцполітики департамент соціального захисту населення Київської ОДА листом від 05.03.2018 № 788/07-41 звертався до ГУ ДФС у Київській області, Управління захисту економіки в Київській області Департаменту захисту економіки Національної поліції України про проведення виїзної перевірки діяльності БО "Джерело Благодаті" (код ЄДРПОУ 38336903, отримувач гуманітарної допомоги), зокрема, щодо відображення у бухгалтерському обліку отриманих у 2016–2017 роках чотирьох контейнерів з гуманітарною допомогою, їх фактичної наявності та цільового використання. Управління захисту економіки в Київській області Департаменту захисту економіки Національної поліції України перевірки не проводило, посилаючись на статтю 23 Закону України "Про Національну поліцію", а ГУ ДФС у Київській області повідомило про направлення запиту до БО "Джерело Благодаті". Інформація про проведені ГУ ДФС у Київській області подальші заходи контролю до департаменту соціального захисту населення Київської ОДА не надходила.

Також встановлено, що ГУ ДФС у Харківській області неодноразово повідомляло Мінсоцполітики про факти порушення податкового та митного законодавства БО "Фонд "Віра в добро" при здійсненні операцій з гуманітарною допомогою, проте Мінсоцполітики не вжито жодних заходів контролю та заходів впливу до цього отримувача гуманітарної допомоги. Міністерство продовжувало видавати накази про визнання гуманітарною допомогою вантажів, що ввозились БО "Фонд "Віра в добро".

Поряд з цим Мінсоцполітики повідомляло ГУ ДФС у Харківській області про вирішення питання щодо виключення БО "Фонд "Віра в добро" з Реєстру отримувачів на засіданні Робочої групи: таке виключення можливе після надання документального підтвердження порушення БО "Фонд "Віра в добро" законодавства про гуманітарну допомогу відповідно до статті 12 Закону № 1192 і пункту 7 Порядку № 39.

Довідково. ГУ ДФС у Харківській області листом від 09.09.2019 № 42560/10/20-40-14-15-12 повідомлено Мінсоцполітики, що БО "Фонд "Віра в добро" не надано документів, які засвідчують і документально підтверджують факт розподілу та цільового використання вантажів гуманітарної допомоги. Нерезиденти, від яких надходив товар, припинили свою діяльність, однак фонд продовжував отримувати від цих нерезидентів гуманітарну допомогу на підставі наказів Мінсоцполітики. Як гуманітарна допомога ввозились незадекларовані товари (які не визнавались гуманітарною допомогою) з приховуванням від митного контролю; в порушення статті 11 Закону № 1192 БО "Фонд "Віра в добро" не здійснювалось ведення бухгалтерського обліку гуманітарної допомоги та відповідної звітності, передбаченої Порядком № 298.

Повідомлено також, що Головним слідчим управлінням СБУ здійснювалось досудове розслідування у кримінальному провадженні № 42017000000002171 від 05.07.2017 за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого частиною третьою статті 258-5

Кримінального кодексу, під час якого перевірялась причетність службових осіб БО "Фонд "Віра в добро" до організації протиправного механізму фінансування тероризму в особливо великих розмірах, а саме: фінансового та матеріального забезпечення терористичних організацій шляхом передачі гуманітарних товарів і коштів так званим "ДНР" та "ЛНР" під виглядом підтримки постраждалого населення на тимчасово непідконтрольних Україні територіях Донецької та Луганської областей.

Таким чином, Мінсоцполітики, центральними і місцевими органами виконавчої влади не забезпечено належного контролю за цільовим використанням гуманітарної допомоги та правомірністю застосування податкових і митних пільг при здійсненні операцій з такою допомогою, а також ефективної координації дій у цій сфері. Як наслідок, контрольні заходи, що проводились окремими державними органами були безсистемними і малорезультативними, а отже, існували ризики нецільового використання гуманітарної допомоги, створення схем з мінімізації сплати до державного бюджету належних податків і зборів, а також корупційні ризики.

4. СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ ДІЇ ПОДАТКОВИХ ТА МИТНИХ ПІЛЬГ ЗА ОПЕРАЦІЯМИ З ГУМАНІТАРНОЮ ДОПОМОГОЮ

За даними Держстату у 2018 році дохід більше як 8,3 мільйона українців³⁰ (26 відс. громадян) був меншим, ніж фактичний прожитковий мінімум, що розраховується Мінсоцполітики³¹.

Серед груп населення, які найбільше потребували матеріальної допомоги, були багатодітні сім'ї, особи з інвалідністю, безробітні.

Довідково. За даними Держстату:

– у 2017 році кількість багатодітних сімей (від трьох дітей і більше) становила 333,9 тис., у 2018 році – 338,5 тисяч;

– на початок 2017 року кількість осіб з інвалідністю – 2 603,3 тис., з них I групи – 240,6 тис. осіб, на початок 2018 року – 2 635,6 та 235,4 тис. осіб відповідно;

– на кінець 2017 року кількість безробітного населення – 1 697,3 тис. осіб (9,9 відс. загальної чисельності населення), зареєстрованих безробітних – 352,5 тис. осіб, на кінець 2018 року – 1 577,6 тис. осіб (9,1 відс. загальної чисельності населення), зареєстрованих безробітних – 341,7 тис. осіб.

Крім того, конфлікт на Сході України призвів до великої кількості внутрішньо переміщених осіб, значна частина яких також потребувала матеріальної допомоги від суспільства.

Враховуючи ситуацію в країні, гуманітарна допомога відіграла вагомую роль у покращенні матеріального стану малозабезпечених верств населення країни, а також зниженні соціальної напруги в суспільстві.

Благодійні організації здійснювали важливу соціальну функцію ввезення в Україну та розподілу гуманітарної допомоги серед населення та юридичних осіб, які потребували допомоги. Аналіз даних Держмитслужби засвідчив зменшення у 2017–2018 роках і протягом 9 місяців 2019 року кількості отримувачів гуманітарної допомоги, які здійснювали операції з імпорту цієї допомоги (табл. 3).

³⁰ За даними Держстату, в Україні в 2018 році було 14 934,9 домогосподарств, середній еквівалентний розмір домогосподарства (осіб) – 2,11. Дані наведені без урахування тимчасово окупованої території АР Крим, м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях.

³¹ У 2018 році – 3 262,7 гривні.

Таблиця 3

Кількість отримувачів гуманітарної допомоги, які здійснювали операції з імпорту цієї допомоги протягом 2017–2018 років та 9 місяців 2019 року

Період	Всього	у тому числі:							
		благодійні організації		релігійні організації		державні органи та органи місцевого самоуправління		навчальні заклади, заклади охорони здоров'я	
		к-сть	відс.	к-сть	відс.	к-сть	відс.	к-сть	відс.
2017 рік	565	376	66,5	74	13,1	39	6,9	76	13,5
2018 рік	517	330	63,8	69	13,3	47	9,1	71	13,7
9 міс. 2019 року	418	264	63,2	68	16,3	45	10,8	41	9,8

Водночас обсяги ввезеної в Україну гуманітарної допомоги у 2018 році порівняно з 2017 роком збільшились приблизно на 1,3 відсотка. У структурі вантажів гуманітарної допомоги найбільші обсяги становили вживаний одяг – 48 відс., інші промислові товари і меблі – 14,8 відс., транспортні засоби і запчастини до них – 5,2 відс., харчові продукти – 4,8 відс. (табл. 4).

Таблиця 4

Обсяги ввезеної в Україну гуманітарної допомоги протягом 2017–2018 років та 9 місяців 2019 року у розрізі груп товарів

Вид товару	Вага гуманітарної допомоги в тоннах				
	2017 рік	2018 рік	9 міс. 2019 року	Разом	
				вага	Відс.
Харчові продукти	1 071,6	1 310,1	735,8	3 117,5	4,8
Друківана продукція	77,1	57,4	32,3	166,8	0,3
Одяг новий	477,8	289,4	481,8	1 249,0	1,9
Вживаний одяг	10 224,9	10 724,4	9 938,5	30 887,8	48,0
Взуття, головні убори	92,2	54,7	15,9	162,8	0,3
Транспортні засоби і запасні частини до них	1 378,4	1 064,1	889,0	3 331,5	5,2
Інші промислові товари і меблі	3 415,7	3 311,6	2 818,2	9 545,5	14,8
Товари за іншими кодами УКТ ЗЕД	6 063,2	6 285,7	3 590,6	15 939,5	24,7
Разом	22 800,9	23 097,4	18 502,1	64400,4	100,0

Діючі в Україні пільги з оподаткування гуманітарної допомоги та преференції при здійсненні митного оформлення цієї допомоги мали на меті сприяти вирішенню гуманітарних проблем, проте, як засвідчили результати аналізу, ця мета не досягнута. Так, через недосконале законодавство, незабезпеченість ефективного державного контролю за надходженням, розподілом та цільовим використанням гуманітарної допомоги існували ризики використання пільг недобросовісними благодійними та релігійними організаціями для створення схем з мінімізації податків або гуманітарної допомоги не за цільовим призначенням.

Зокрема, встановлено, що більше 20,0 відс. вживаного одягу протягом періоду, що досліджувався, ввозили в Україну п'ять отримувачів гуманітарної допомоги (всеукраїнські БФ "Майбутнє разом" (код ЄДРПОУ 40021911) і "Ханнун" (код ЄДРПОУ 38984869), БО "Благодійний фонд "Серце Волині" (код ЄДРПОУ 40591809), БО "Фонд "Щастя дітям" (код ЄДРПОУ 26246187) і БО "Сфера доброти" (код ЄДРПОУ 40500927)). При цьому всі ці отримувачі порушували вимоги законодавства щодо звітування про отриману гуманітарну допомогу. Так, всеукраїнські БФ "Майбутнє разом" і "Ханнун", БО "Благодійний фонд "Серце Волині" не подавали до спеціально уповноважених державних органів з питань гуманітарної допомоги звітів

про наявність та розподіл гуманітарної допомоги до повного її використання, БО "Благодійний фонд "Сфера доброти" – звітів про використання доходів (прибутків) неприбуткових організацій до територіальних органів ДФС, БО "Фонд "Щастя дітям" при наданні у 2017 році до ДФС звіту про використання доходів (прибутків) неприбуткових організацій не заповнила додатка ГД до нього, в якому зазначається інформація про набувачів вказаної допомоги.

Отже, існували ризики ненадходження частини цієї гуманітарної допомоги за призначенням, а реалізації через мережу магазинів секонд-хенд.

Довідково. У мережі Інтернет наводяться дані про 244 магазини секонд-хенд в м. Києві, 231 – в м. Харкові, 164 – в м. Дніпрі тощо³².

Поряд з цим, оскільки ДФС (ДПС) протягом періоду, що досліджувався, не здійснювався облік гуманітарної допомоги, ввезеної в Україну в грошовому виразі, а також облік сум застосованих суб'єктами господарювання податкових і митних пільг при її ввезенні, оцінити вплив цих пільг на стан вирішення соціальних проблем населення та проблем, спричинених надзвичайними ситуаціями будь-якого характеру, у тому числі проведенням АТО, а також на надходження до державного бюджету неможливо.

Слід зазначити, що відповідно до пункту 25 Заходів щодо запобігання корупції в міністерствах, інших ЦОВВ, затверджених розпорядженням Кабінету Міністрів України від 05.10.2016 № 803-р, за Мінсоцполітики закріплено, зокрема, такий захід, як мінімізація корупційних ризиків під час визнання вантажів гуманітарною допомогою шляхом удосконалення законодавства та посилення контролю за розподілом та використанням гуманітарної допомоги.

Членами Робочої групи при Мінсоцполітики спільно з представниками отримувачів (Товариство Червоного Хреста України, БФ "Карітас Україна", БФ "Лікарі без кордонів – Бельгія", БО БФ "Лікарі без кордонів") та міжнародних організацій (Представництво Управління ООН з координації гуманітарних питань в Україні) розроблено та передано на опрацювання до Мінсоцполітики проєкт Положення про автоматизовану систему реєстрації гуманітарної допомоги. Цей проєкт розміщено на офіційному сайті Мінсоцполітики для громадського обговорення та надіслано заінтересованим органам на погодження. На час завершення аналізу доопрацьований проєкт постанови Кабінету Міністрів України "Деякі питання організації ведення Автоматизованої системи реєстрації гуманітарної допомоги" надіслано для повторного погодження заінтересованим міністерствам, відомствам, НБУ (лист Мінсоцполітики від 03.12.2019 № 20811/0/2-19/39).

Таким чином, враховуючи економічну і політичну ситуацію в Україні, гуманітарна допомога відіграє важливу роль у покращенні матеріального стану малозабезпечених верств населення та, відповідно, зниженню соціальної напруги в суспільстві. Водночас внаслідок незабезпечення ефективної системи державного контролю за надходженням, розподілом та цільовим використанням гуманітарної допомоги, мети, заради якої впроваджено пільги з оподаткування цієї допомоги, не досягнуто.

³² [Електронний ресурс] – Доступний з: [<https://www.zoon.com.ua/kiev/shops/type/sekond-hend/>].

З метою недопущення нецільового використання гуманітарної допомоги, а також використання схем ухилення від сплати податків при здійсненні суб'єктами господарювання операцій з такою допомогою, необхідно забезпечити належний державний контроль у цій сфері із застосуванням автоматизованих систем контролю.

ВИСНОВКИ

1. Міністерством соціальної політики України, Міністерством фінансів України, Державною фіскальною службою України (Державною податковою службою України), обласними та Київською міською державними адміністраціями протягом 2017–2018 років і січня – вересня 2019 року не забезпечено створення ефективної та дієвої системи контролю за дотриманням законодавства у сфері гуманітарної допомоги та податкового і митного законодавства при наданні цієї допомоги. Як наслідок, існували ризики ввезення в Україну як гуманітарної допомоги товарів для продажу без сплати до державного бюджету належних податків і зборів, а також нецільового використання такої допомоги.

1.1. За інформацією Держмитслужби, протягом 2017–2018 років і січня – вересня 2019 року в Україну ввезено 64,4 тис. тонн гуманітарної допомоги (у 2017 році – 22,8 тис. тонн, 2018 році – 23,1 тис. тонн, січні – вересні 2019 року – 18,5 тис. тонн), з яких 48 відс. становив вживаний одяг.

При цьому ДФС (ДПС) не забезпечено обліку ввезеної в Україну гуманітарної допомоги в грошовому виразі з урахуванням її митної вартості, сум податкових і митних пільг, застосованих суб'єктами господарювання при ввезенні та наданні гуманітарної допомоги, а також ефективного контролю за використанням цієї допомоги за цільовим призначенням. Як наслідок, оцінити вплив цих податкових і митних пільг на надходження до державного бюджету не є можливим.

1.2. Мінсоцполітики не забезпечено належного виконання повноважень, покладених законодавством у сфері гуманітарної допомоги. Зокрема, на час завершення аналізу не затверджено форм звітів і порядків їх заповнення, які згідно із законодавством мали подавати органи доходів і зборів, Національний банк України, отримувачі гуманітарної допомоги та її набувачі–юридичні особи, а також місцеві органи виконавчої влади. Як наслідок, повних і достовірних даних щодо обсягів, розподілу та цільового використання гуманітарної допомоги, яка надавалась іноземними та вітчизняними донорами, немає.

Мінсоцполітики не здійснювалось узагальнення відомостей про кількісні показники обсягів вантажів, коштів, в тому числі в іноземній валюті, виконаних робіт, наданих послуг, визнаних гуманітарною допомогою згідно з рішеннями Міністерства. Зазначене унеможливило здійснення аналізу з метою прийняття ефективних управлінських рішень та державного контролю у цій сфері, що створювало корупційні ризики під час визнання вантажів гуманітарною допомогою, а також ризики нецільового використання гуманітарної допомоги.

1.3. Встановлено непоодинокі випадки недотримання Мінсоцполітики, окремими місцевими органами виконавчої влади, а також створеними при них робочими групами з питань визнання гуманітарної допомоги,

вимог законодавства при прийнятті рішень про визнання вантажів, коштів, робіт (послуг), легкових автомобілів гуманітарною допомогою. При цьому законодавство протягом періоду, який досліджувався, не передбачало обмежень щодо обсягів та номенклатури товарів (крім підакцизних товарів), які могли бути ввезені в Україну як гуманітарна допомога, а також граничних обсягів пільгового отримання гуманітарної допомоги одним отримувачем, що створювало умови для ухилення від оподаткування шляхом ввезення як гуманітарної допомоги товарів для подальшого продажу без сплати податків і зборів.

1.4. Внаслідок неналежної координації дій заходи контролю, які проводились ДФС (ДПС) і її територіальними органами, правоохоронними органами, Мінсоцполітики, місцевими органами виконавчої влади, були безсистемними та неефективними.

2. Нормативно-правові акти, що регулювали протягом 2017–2018 років і 9 місяців 2019 року питання отримання, надання, оформлення, розподілу та контролю за цільовим використанням гуманітарної допомоги були недосконалими та неузгодженими.

2.1. Кабінетом Міністрів України, Мінсоцполітики, Мінфіном, НБУ не забезпечено у повному обсязі розробки нормативно-правових актів, передбачених Законом № 1192, Порядками № 542 і № 241, зокрема:

2.1.1. Кабінетом Міністрів України, Мінсоцполітики не виконано вимог частини другої статті 5 Закону № 1192 щодо встановлення порядку визнання гуманітарною допомогою вантажів вагою до 3 тонн. Як наслідок, існують ризики зловживань під час здійснення процедури визнання цих вантажів гуманітарною допомогою, зокрема поділу отримувачами вантажів гуманітарної допомоги. Так, під час аналізу встановлені непоодинокі випадки надходження до державних адміністрацій протягом одного календарного місяця і навіть одного дня декількох заявок від одного отримувача про визнання гуманітарною допомогою ідентичних вантажів до 3 тонн, що надавались одним донором, які в загальній сумі перевищували встановлений Законом № 1192 граничний обсяг вантажів, щодо яких приймаються рішення державними адміністраціями. Таким чином, внаслідок поділу гуманітарної допомоги на вантажі вагою до 3 тонн отримувачі зверталися для визнання цих вантажів гуманітарною допомогою не до Мінсоцполітики, а до відповідної державної адміністрації;

2.1.2. НБУ не забезпечено виконання вимог частини п'ятої статті 7 і пункту 6 статті 15 Закону № 1192 щодо затвердження Порядку надходження гуманітарної допомоги на рахунки в іноземній валюті отримувачів гуманітарної допомоги в Україні;

2.1.3. Мінфіном не виконано вимоги частини четвертої статті 8 Закону № 1192 щодо затвердження Інструкції про першочергове безкоштовне спрощене декларування гуманітарної допомоги;

2.1.4. Мінсоцполітики не забезпечено розроблення та затвердження: – форм звітів, передбачених частинами третьою і п'ятою статті 11 Закону № 1192, та порядків їх заповнення, а саме:

звітів, які щомісячно мають складатись органами доходів і зборів та філіями (територіальними управліннями) Національного банку України про митне оформлення вантажів з гуманітарною допомогою та про надходження

на рахунки в іноземній валюті отримувачів гуманітарної допомоги коштів в іноземній валюті відповідно;

звітів про наявність та розподіл гуманітарної допомоги до повного використання всього обсягу отриманої гуманітарної допомоги, які отримувачі і набувачі гуманітарної допомоги (юридичні особи) щомісячно в установленому порядку мають подавати до відповідного спеціально уповноваженого державного органу з питань гуманітарної допомоги.

При цьому статтею 11 Закону № 1192 чітко не визначено, до якого спеціально уповноваженого державного органу з питань гуманітарної допомоги мають подаватись звіти про наявність та розподіл гуманітарної допомоги до повного використання всього обсягу отриманої гуманітарної допомоги, що ускладнює контроль за розподілом та використанням цієї допомоги у разі подання отримувачами та набувачами (юридичними особами) звітів протягом року до різних органів: до Мінсоцполітики, обласних та Київської міської державних адміністрацій. Крім того, Законом № 1192 до переліку повноважень спеціально уповноважених державних органів з питань гуманітарної допомоги не віднесено повноваження в частині здійснення контролю за поданням цих звітів;

– форми звіту про цільове використання гуманітарної допомоги у вигляді іноземної валюти, який згідно з абзацом першим пункту 7 Порядку № 542 отримувач після повного використання гуманітарної допомоги в іноземній валюті зобов'язаний протягом п'яти робочих днів подати Мінсоцполітики та територіальному органу Міндоходів за своїм місцезнаходженням;

– форми зведеного звіту у розрізі отримувачів гуманітарної допомоги відповідного регіону, який згідно із пунктом 11 Порядку № 241 має подаватись щомісяця місцевими органами виконавчої влади до Мінсоцполітики.

2.2. Аналізом встановлено низку неузгодженостей між положеннями нормативно-правових актів, які регулюють питання гуманітарної допомоги, що ускладнює здійснення належного державного контролю за обґрунтованістю застосування податкових і митних пільг при ввезенні вантажів гуманітарної допомоги, зокрема:

– частина перша статті 287 Митного кодексу, згідно з якою при ввезенні (пересиланні) на митну територію України товари, визначені відповідно до Закону № 1192 Комісією з питань гуманітарної допомоги при Кабінеті Міністрів України як гуманітарна допомога, звільняються від оподаткування ввізним митом, не узгоджена із Законом № 1192 (у редакції Закону № 5463), згідно з яким з 02.12.2012 ця Комісія не діє, а її повноваження передані до ЦООВ, що реалізує державну політику у сфері соціального захисту населення;

– відповідно до частини п'ятої статті 8 Закону № 1192 строк перебування вантажів гуманітарної допомоги під митним контролем без митного оформлення встановлюється Кабінетом Міністрів України, що не узгоджується зі статтею 204 Митного кодексу, якою визначено строки тимчасового зберігання товарів під митним контролем;

– положення абзацу дев'ятого статті 1 Закону № 1192, згідно з яким до отримувачів гуманітарної допомоги відносяться Товариство Червоного Хреста України та його обласні організації, не узгоджується зі статтями 5 і 18 Закону № 330: Товариство створює свої місцеві організації, при цьому

товари та матеріальні цінності, які надходять, у тому числі і з-за кордону, **Товариству, його органам та місцевим організаціям** як гуманітарна чи добродійна допомога, тобто без мети одержання прибутку, розподіляються і використовуються **Товариством, його органами та місцевими організаціями** виключно безоплатно для виконання статутних завдань Товариства;

– **перелік підакцизних товарів, які відносяться до гуманітарної допомоги, визначений статтею 6 Закону № 1192, не відповідає переліку підакцизних товарів, які згідно із підпунктом 213.3.9 пункту 213.3 статті 213 Податкового кодексу звільняються від оподаткування акцизним податком при ввезенні їх на митну територію України як гуманітарної допомоги, наданої відповідно до норм Закону № 1192;**

– пункт 7 Порядку № 544 містить **посилання на статтю 14 Закону № 1192, яка вилучена згідно із Законом № 640, що набрав чинності з 06.09.2015;**

– пункт 3 Порядку № 728 та пункти 1 і 10 Порядку № 241 **не відповідають статті 319 Митного кодексу в частині проведення заходів офіційного контролю товарів (предметів), що ввозяться на митну територію України;**

– у **Порядку № 241:**

пункт 9 передбачає, що подані заявниками документи щодо визнання вантажів (товарів), коштів, у тому числі в іноземній валюті, виконаних робіт, наданих послуг гуманітарною допомогою зберігаються в органі, який прийняв рішення, **протягом двох років** з дати прийняття. Водночас згідно з пунктом 102.1 статті 102 Податкового кодексу **строк давності становить 1095 днів (три роки)**, а отже, існують ризики неотримання необхідних документів контролюючими органами під час проведення перевірок з питань надання та цільового використання гуманітарної допомоги отримувачами і набувачами;

до визначеного у пункті 1 переліку ЦОВВ, що здійснюють взаємодію щодо реалізації Закону № 1192, в тому числі в частині проведення процедури погодження та прийняття рішень щодо визнання вантажів (товарів), коштів, у тому числі в іноземній валюті, виконаних робіт, наданих послуг гуманітарною допомогою, не включено Національної поліції, що не відповідає статті 4 Закону № 1192;

на спеціально уповноважені державні органи з питань гуманітарної допомоги не покладено зобов'язання вносити до ЄДП "Єдине вікно для міжнародної торгівлі" у формі електронного документа, засвідченого електронним цифровим підписом, **рішення про визнання товарів (предметів) гуманітарною допомогою** в день прийняття такого рішення, як це передбачено частиною шостою статті 5 Закону № 1192;

вживаються терміни "інваліди", "діти-інваліди", що не відповідає нормам Закону України від 21.03.1991 № 875 "Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні";

– посилання у пункті 2 Порядку № 39 на абзац п'ятий статті 1 Закону № 1192 потребує нормативного врегулювання: згідно із Законом № 2530 статтю 1 Закону № 1192 доповнено абзацом п'ятим і, відповідно, абзац п'ятий слід вважати абзацом шостим.

2.3. Порядком № 298 не встановлено вичерпного переліку документів, на підставі яких має оформлюватись видача гуманітарної допомоги набувачам для бухгалтерського обліку, що не сприяє дієвому контролю за використанням гуманітарної допомоги за цільовим призначенням.

2.4. Порядком № 39, а також організаційно-розпорядчими документами Мінсоцполітики не визначено порядку ведення Реєстру отримувачів. Як наслідок, встановлено випадки внесення до Реєстру отримувачів за однакових умов різних змін відповідно до прийнятих рішень або невнесення взагалі.

2.5. У зв'язку з проведенням адміністративних реформ потребують узгодження із законодавством: Порядок № 161 у частині посилання на Міністерство доходів і зборів, Порядки № 542 і № 728 у частині посилання на Міндоходів і територіальні органи Міндоходів, Порядок № 39 у частині посилання на ДФС, Порядок № 241 у частині посилання на ДФС та її територіальні органи.

3. Мінсоцполітики протягом 2017–2018 років і січня – вересня 2019 року не забезпечено належного виконання повноважень, покладених законодавством з питань гуманітарної допомоги, та ефективного державного контролю у цій сфері.

3.1. Ведення Реєстру отримувачів здійснювалось з недотриманням вимог Порядку № 39. Зокрема, встановлено випадки:

– невнесення до Реєстру отримувачів змін відповідно до прийнятих Мінсоцполітики рішень. Так, станом на 25.10.2019 з Реєстру отримувачів не виключено відповідно до наказу Мінсоцполітики від 04.02.2016 № 74 Благодійної організації "Благодійний фонд "Відродження Української Духовності" (номер з Реєстру отримувачів 792). Необхідні зміни до Реєстру отримувачів внесені лише 29.11.2019 під час проведення Рахунковою палатою контрольного заходу;

– порушення вимог пункту 7 Порядку № 39, а саме: отримувача Благодійну організацію "Благодійний фонд "Благо поруч" (номер з Реєстру отримувачів 1336) виключено з Реєстру отримувачів згідно з наказом Мінсоцполітики від 11.01.2019 № 41 і повторно включено за тим же реєстраційним номером наказом Мінсоцполітики від 13.03.2019 № 377, тобто через 2 місяці. При цьому інформація про виключення цієї організації з Реєстру отримувачів не вносились;

– недотримання вимог пункту 6 Порядку № 39 в частині внесення інформації про отримувачів гуманітарної допомоги до Реєстру отримувачів. Зокрема, у Коштовного некомерційного підприємства "Зміївська центральна районна лікарня" Зміївської районної ради Харківської області не зазначено коду ЄДРПОУ (номер з Реєстру отримувачів 1368), у 177 отримувачів – номерів телефонів.

Крім того, за результатами аналізу, проведеного в ГУ ДПС у Київській області, виявлено три юридичні особи, які припинили діяльність і були виключені з ЄДРПОУ та зняті з обліку в ГУ ДФС у Київській області, при цьому на час завершення аналізу зміни до Реєстру отримувачів Мінсоцполітики не внесені.

Відповідно до пункту 6 Порядку № 39 у разі внесення змін до відомостей про юридичну особу, яка є отримувачем гуманітарної допомоги,

що містяться в ЄДРПОУ, отримувачі гуманітарної допомоги зобов'язані протягом десяти календарних днів повідомити про це Мінсоцполітики для внесення змін до Реєстру отримувачів, проте законодавством не передбачено відповідальності отримувачів за неподання або несвоєчасне подання Мінсоцполітики такої інформації. Незважаючи на недосконалість законодавства з питань реєстрації отримувачів гуманітарної допомоги, Мінсоцполітики не забезпечувалось розроблення проєктів нормативно-правових актів для усунення цих прогалин. Як наслідок, Реєстр отримувачів містив неповну та/або недостовірну інформацію про окремих отримувачів.

3.2. Мінсоцполітики та створеною при ньому Робочою групою з питань гуманітарної допомоги при прийнятті рішень про визнання вантажів гуманітарною допомогою не приділялась належна увага вивченню поданих отримувачами цих вантажів документів щодо обґрунтувань потреби набувачів у гуманітарній допомозі, зокрема щодо обсягів та номенклатури товарів (насамперед, коли набувачами речей особистого вжитку були юридичні особи). Встановлено, що згідно з планами розподілу окремих отримувачів набувачами визначались сільські ради, які систематично (від 2 до 8 разів за I квартал 2019 року) отримували значну кількість гуманітарних вантажів (вживані одяг та взуття), в окремих випадках одночасно від декількох отримувачів. При цьому населення цих сіл було нечисленним, зокрема, сільські ради отримували по 30–40 кг вживаного одягу та взуття протягом кварталу на кожного мешканця. Переважно плани розподілу гуманітарної допомоги не містили відомостей про набувачів–фізичних осіб, які мали бути кінцевими споживачами цих гуманітарних вантажів, а отже, існували ризики нецільового використання гуманітарної допомоги.

Крім того, виявлено непоодинокі випадки ввезення релігійними організаціями визнаних Мінсоцполітики гуманітарною допомогою вантажів без зазначення переліків безпосередніх набувачів цієї допомоги для проведення релігійно-просвітницьких заходів, агітаційної роботи серед населення України та окремих релігійних свят (релігійна література, предмети для проведення релігійних обрядів тощо).

Також Мінсоцполітики без зазначення Міжнародним благодійним фондом "Альянс громадського здоров'я" (м. Київ) в планах розподілу переліків безпосередніх набувачів гуманітарної допомоги з квітня 2018 року по вересень 2019 року визнано гуманітарною допомогою понад 39,7 млн шт. чоловічих презервативів та 14,2 млн шт. лубрикантів (гель-змазка) на водній основі для місцевого застосування. При цьому згідно із Законом № 1192 гуманітарна допомога – це цільова адресна безоплатна допомога, набувачами якої є фізичні та юридичні особи, які її потребують і яким вона безпосередньо надається. Через відсутність переліків кінцевих набувачів проконтролювати цільове використання цієї гуманітарної допомоги неможливо.

Ні Мінсоцполітики, ні ЦООВ, представники яких включені до Робочої групи з питань гуманітарної допомоги при Мінсоцполітики, не надано пояснень щодо обґрунтувань, які брались до уваги при прийнятті рішень про визнання гуманітарною допомогою зазначених вище вантажів.

3.3. Мінсоцполітики не забезпечено належного контролю за діяльністю місцевих органів виконавчої влади щодо виконання ними повноважень, наданих згідно із Законом № 1192 та іншими нормативно-правовими актами з питань гуманітарної допомоги. Зокрема, встановлено випадки недотримання перевіреними ОДА вимог:

– пункту 6 Порядку № 241 в частині погодження рішень про визнання вантажів гуманітарною допомогою з відповідними територіальними органами ЦОВВ. Так, до складу робочої групи Донецької ОДА з визнання гуманітарною допомогою вантажів вагою до 3 тонн та легкових автомобілів для осіб з інвалідністю **не включено представників ГУ ДФС (ДПС) у Донецькій області.** Водночас через **неухвалення Донецькою ОДА управлінських рішень** щодо укомплектування та актуалізації складу, комісія з розподілу гуманітарної допомоги та зазначена робоча група на час проведення аналізу фактично не функціонували.

Під час проведення аналізу в Одеській ОДА встановлено, що протягом 2017–2018 років та 9 місяців 2019 року представники Одеської митниці ДФС брали участь лише у **5 із 13 засідань робочої групи** з питань гуманітарної допомоги;

– законодавства при прийнятті рішень про визнання гуманітарною допомогою вантажів до 3 тонн. Зокрема, робочою групою з питань гуманітарної допомоги при Волинській ОДА визнано гуманітарною допомогою вантажі з недотриманням вимог пункту 1 Переліку документів № 573 (у довідках про стан і якість вантажів не визначено ступеня (відсотка) їх зносу, а також вантажі без довідок про терміни (строки) їх придатності) у **19 випадках** (загальна вага **13,4 тонни**) та пункту 5 Переліку документів № 573 (подано документи іноземною мовою без перекладу державною) – у **9 випадках** (загальна вага **19,8 тонни**).

Рішенням Харківської ОДА від **24.01.2018 № 37** визнано гуманітарною допомогою, зокрема, **різдвяні подарунки** у кількості 450 штук загальною вагою 1 760 кг, до яких входив **шоколад вагою 0,35 кг**, що не відповідало вимогам частини третьої статті 6 Закону № 1192 щодо терміну отримання такої допомоги;

– Закону № 1192 та Порядку № 999 при обліку та реєстрації легкових автомобілів, отриманих як гуманітарна допомога. Так, у Київській ОДА встановлено **випадки порушення вимог пункту 12 Порядку № 999**, зокрема: у **23 свідоцтвах** про реєстрацію транспортного засобу немає позначки про видачу автомобіля департаментом соціального захисту населення; у **техпаспортах машин 8 осіб з інвалідністю**, які передавали право керування членам сім'ї, немає позначки про передачу такого права та строк, на який воно передається з дозволу департаменту соціального захисту населення. Як наслідок, **встановити особу, яка фактично використовувала автомобіль, отриманий як гуманітарна допомога, не є можливим.**

В Одеській ОДА встановлено **12 випадків передачі автомобілів у власність з терміном користування понад 10 років та перереєстрації у зв'язку зі смертю особи з інвалідністю без прийняття ОДА відповідних рішень, що є порушенням вимог статті 11¹ Закону № 1192.**

3.4. Встановлено, що Мінсоцполітики, а також Закарпатською і Київською ОДА не забезпечено дотримання вимог статті 5 Закону № 1192 і

Порядку № 241 щодо термінів направлення прийнятих ними рішень про визнання вантажів гуманітарною допомогою до відповідних державних органів. При цьому Мінсоцполітики не застосовувались передбачені статтею 12 Закону № 1192 заходи впливу до посадових осіб Міністерства і вказаних ОДА.

3.5. Внаслідок незатвердження Мінсоцполітики форми зведеного звіту у розрізі отримувачів гуманітарної допомоги відповідного регіону та порядку його заповнення, **встановлені непоодинокі випадки неподання (або подання у довільній формі) місцевими органами виконавчої влади таких зведених звітів до Міністерства.** Зокрема, протягом періоду, що досліджувався, до Мінсоцполітики **не подавались зведені звіти Волинською, Івано-Франківською, Київською, Львівською, Одеською, Тернопільською та Чернігівською ОДА.**

У зведених звітах Миколаївської, Дніпропетровської та Кіровоградської ОДА не зазначені адреси набувачів гуманітарної допомоги—фізичних осіб, а отже, перевірити фактичне отримання гуманітарної допомоги цими набувачами неможливо, що створює ризики нецільового використання такої допомоги.

Водночас дані зведених звітів, надісланих до Мінсоцполітики обласними та Київською міською державними адміністраціями, Міністерством не узагальнювались та не аналізувались, контроль за своєчасністю їх подання не здійснювався.

3.6. Мінсоцполітики не володіє інформацією про фактично отриману гуманітарну допомогу в іноземній валюті. Встановлено, що філіями (територіальними управліннями) НБУ не подавались до Мінсоцполітики звіти про надходження на рахунки в іноземній валюті отримувачів гуманітарної допомоги коштів в іноземній валюті. При цьому Мінсоцполітики не зверталось до НБУ щодо виконання вимог статті 11 Закону № 1192 в частині складання та подання цих звітів.

За інформацією Мінсоцполітики, протягом 2017–2018 років та січня – вересня 2019 року Робочою групою з питань гуманітарної допомоги при Мінсоцполітики визнано гуманітарною допомогою кошти в сумі 9,4 млн євро, 7,1 млн японських єн, 0,4 млн канадських доларів і 0,01 млн польських злотих, що в перерахунку в гривні в рази менше, ніж надходження гуманітарної допомоги в іноземній валюті згідно з інформацією НБУ. Так, на запит Рахункової палати НБУ повідомив, що у 2017–2018 роках і I кварталі 2019 року надходження гуманітарної допомоги в іноземній валюті у перерахунку в гривні загалом становили понад **11,8 млрд гривень.** З 01.04.2019 облік гуманітарної допомоги в іноземній валюті вівся НБУ разом з благодійною допомогою та грантами.

НБУ, посилаючись на норми статті 60 Закону України від 07.12.2000 № 2121 "Про банки і банківську діяльність", не надав Рахунковій палаті інформації щодо переліку отримувачів гуманітарної допомоги в іноземній валюті та обсягів цієї допомоги, а отже, **встановити причини суттєвих розбіжностей між даними Мінсоцполітики про визнання коштів в іноземній валюті гуманітарною допомогою та даними НБУ про їх фактичне надходження неможливо.**

3.7. Мінсоцполітики та місцевими органами виконавчої влади **не забезпечено** внесення до ЄДПІ "Єдине вікно для міжнародної торгівлі" рішень про визнання товарів (предметів) гуманітарною допомогою, що передбачено статтею 5 Закону № 1192. За інформацією Мінсоцполітики, Міністерство не має **можливості формувати та подавати дані до ЄДПІ "Єдине вікно для міжнародної торгівлі"** у формі XML-файлів, як запропоновано ДФС. Мінсоцполітики підтримало пропозицію ДФС щодо забезпечення обміну інформацією після розробки відповідного програмного забезпечення, обговорення якого на час проведення аналізу ще тривало.

4. ДФС (ДПС) та її територіальними органами не забезпечено протягом 2017–2018 років та січня – вересня 2019 року якісного та дієвого контролю за цільовим використанням гуманітарної допомоги.

4.1. Здійснення контролю за отриманням та цільовим використанням гуманітарної допомоги в ДФС було розпорошено між структурними підрозділами та не визначено підрозділу, який би узагальнював отриману інформацію і забезпечував координацію роботи. Як наслідок, такий **контроль був безсистемним та неефективним.**

У ДПС на час проведення аналізу організаційно–розпорядчих документів щодо визначення функціональних повноважень структурних підрозділів **не затверджено.**

4.2. Митницями ДФС **не забезпечено належного контролю за дотриманням законодавства при ввезенні на митну територію України вантажів гуманітарної допомоги, зокрема:**

– встановлено чотири випадки надання митницями ДФС дозволу на ввезення гуманітарної допомоги особам, не внесеним до Реєстру отримувачів, що є **порушенням вимог пункту 2 Порядку № 544**, а також випадок надання дозволу на ввезення гуманітарної допомоги з простроченим терміном придатності на дату перетинання митного кордону України;

– за даними митної статистики неможливо встановити вартісні показники обсягів імпорту гуманітарної допомоги, оскільки Порядком № 651 **не передбачено заповнення відповідних граф щодо визначення митної вартості товарів при декларуванні гуманітарної допомоги.** Таким чином, у разі встановлення територіальними органами ДФС (ДПС) за результатами перевірок випадків нецільового використання отримувачами гуманітарної допомоги, ці органи **не мали законних підстав для донарахування податкових зобов'язань з митних платежів**, крім випадків, коли окремі отримувачі самостійно задекларували митну вартість гуманітарної допомоги;

– облік умовно нарахованих митних платежів (ПДВ, акцизного податку та мита) при митному оформленні вантажів гуманітарної допомоги митницями не вівся та в автоматизованій системі митних органів "Інспектор" не відображався.

4.3. У **порушення вимог пункту 30.7 статті 30 Податкового кодексу ДФС (ДПС) не забезпечено обліку сум пільг з ПДВ, акцизного податку та ввізного мита**, які застосовувались суб'єктами ЗЕД при ввезенні на територію України гуманітарної допомоги. Як наслідок, ДФС (ДПС) не володіє **інформацією про обсяги цих пільг.** ДФС (ДПС) не включено до довідників

податкових пільг, що є втратами доходів бюджету, та довідників інших податкових пільг пільгу з ПДВ щодо звільнення від оподаткування при ввезенні на митну територію України майна як гуманітарної допомоги, що передбачена абзацом четвертим пункту 197.11 статті 197 Податкового кодексу, і, **відповідно, ця пільга не має коду.** Як наслідок, суб'єкти господарювання не звітували до територіальних органів ДФС (ДПС) про використання такої пільги.

За даними ДПС платниками податків протягом 2017–2018 років і 9 місяців 2019 року не декларувалась пільга щодо звільнення від оподаткування операцій з ввезення гуманітарної допомоги акцизним податком (код пільги 14030028). Водночас за даними Держмитслужби протягом вказаного періоду в Україну ввезено як гуманітарну допомогу **791 автомобіль**, які є підакцизними товарами, а умовно нарахований акцизний податок за даними митних декларацій окремих отримувачів гуманітарної допомоги, які за власною ініціативою заповнювали графи щодо визначення її митної вартості, становив **2,2 млн гривень**.

4.4. ДФС (ДПС) не володіє повними даними щодо отриманих неприбутковими організаціями протягом 2017–2018 років і 9 місяців 2019 року доходів у вигляді гуманітарної допомоги та їх використання за цільовим призначенням. Декларування платниками податків обсягів доходів у вигляді гуманітарної допомоги передбачено лише у звіті про використання доходів (прибутків) неприбуткових організацій, у податкових деклараціях з податку на прибуток підприємств і ПДВ такі дані не відображаються. Зазначене зумовило відсутність у ДФС (ДПС) повної та достовірної інформації щодо кількості платників податків, які отримували від іноземних і вітчизняних донорів доходи у вигляді гуманітарної допомоги, а також обсягів такої допомоги.

Так, аналізом встановлено, що 188 суб'єктів ЗЕД у 2017 році та 152 у 2018 році, які здійснили імпорт гуманітарної допомоги, не звітували до територіальних органів ДФС (ДПС) про суми отриманого доходу у вигляді гуманітарної допомоги, оскільки подавали декларації на прибуток підприємств, де не передбачені ці показники, або взагалі не подавали звітності.

Водночас за даними звіту про використання доходів (прибутків) неприбуткових організацій неможливо встановити, що вказані доходи отримано неприбутковими організаціями як отримувачами гуманітарної допомоги та/або як набувачами.

4.5. ДФС (ДПС) не забезпечено якісного проведення податковими органами камеральних перевірок звітів про використання доходів (прибутків) неприбуткових організацій. Аналізом встановлено численні технічні помилки у поданих до територіальних органів ДФС (ДПС) неприбутковими організаціями звітах, що суттєво вплинуло на загальні показники в частині доходів та видатків у вигляді гуманітарної допомоги.

Територіальними органами ДФС (ДПС) не здійснювались звірки показників, вказаних у податкових деклараціях (звітах) отримувачів гуманітарної допомоги та набувачів–юридичних осіб, яким ця допомога розподілялась, а отже, існували ризики нецільового використання гуманітарної допомоги. Так, Рахунковою палатою встановлено, що громадська

організація Центр зі сприяння в поширенні соціальних програм в галузі охорони здоров'я "Рівне право на життя" звітувала у 2018 році про передачу гуманітарної допомоги вартістю **111,1 млн грн** до Благодійної організації "Благодійний фонд "Буду жити", яка у звіті про використання доходів (прибутків) неприбуткових організацій відобразила отримання лише **70 млн грн**, що на **41,1 млн грн менше**, а отже, існували ризики необгрунтованого застосування пільг з ПДВ та мита при ввезенні цих товарів на митну територію України.

4.6. Територіальними органами ДФС (ДПС) майже не проводились контрольні-перевірочні заходи в отримувачів та набувачів-юридичних осіб щодо цільового використання гуманітарної допомоги. Контроль за цільовим використанням гуманітарної допомоги в ДФС здійснювався тільки під час документальних перевірок. Незважаючи на подані митницями пропозиції щодо включення до планів-графіків проведення планових документальних перевірок на 2017–2019 роки отримувачів гуманітарної допомоги, такі перевірки не планувались.

За результатами 28 документальних позапланових перевірок 19 суб'єктам господарювання територіальними органами ДФС (ДПС) донараховано та узгоджено 14,7 млн грн грошових зобов'язань, з яких не сплачено до бюджету 12,4 млн грн, або 84,8 відс. загальних донарахувань.

ПРОПОЗИЦІЇ

1. Поінформувати Верховну Раду України про результати аналізу ефективності виконання державними органами повноважень в частині контролю за дотриманням вимог податкового та митного законодавства при наданні гуманітарної допомоги.

2. Рішення Рахункової палати про результати аналізу ефективності виконання державними органами повноважень в частині контролю за дотриманням вимог податкового та митного законодавства при наданні гуманітарної допомоги надіслати Президентові України у порядку інформування.

3. Відомості про результати аналізу у формі рішення Рахункової палати надіслати Кабінетові Міністрів України та рекомендувати:

3.1) розглянути на засіданні (із залученням керівників ДПС, Держмитслужби, голів обласних та Київської міської державних адміністрацій) питання стану забезпечення державного контролю за надходженням в Україну гуманітарної допомоги та її цільовим використанням, недопущення ухилення від оподаткування шляхом ввезення як гуманітарної допомоги товарів для продажу та вжити заходів для вирішення проблем у цій сфері;

3.2.) доручити **Мінсоцполітики, Мінфіну, ДПС, Держмитслужбі:**

3.2.1) розробити та внести на розгляд Кабінетові Міністрів України проекти нормативно-правових актів, якими передбачити:

– встановлення порядку визнання гуманітарною допомогою вантажів вагою до 3 тонн відповідно до вимог частини другої статті 5 Закону № 1192;

– внесення змін до Закону № 1192, якими чітко визначити функції спеціально уповноважених державних органів з питань гуманітарної допомоги і механізми їх реалізації, запровадити відповідальність отримувачів гуманітарної допомоги і її набувачів-юридичних осіб за неподання,

несвоєчасне подання або подання із недостовірними даними звітів, передбачених цим Законом, а також узгодження норм Закону № 1192 з чинним законодавством, зокрема в частині строку перебування вантажів гуманітарної допомоги під митним контролем без митного оформлення, віднесення до отримувачів гуманітарної допомоги місцевих організацій Товариства Червоного Хреста України тощо;

– внесення змін до Порядку № 241, зокрема:

доповнити визначений у пункті 1 перелік ЦОВВ, які здійснюють взаємодію щодо реалізації Закону № 1192, Національною поліцією;

у пункті 9 передбачити збільшення згідно із нормами Податкового кодексу строків зберігання поданих заявниками документів щодо визнання вантажів (товарів), коштів, у тому числі в іноземній валюті, виконаних робіт, наданих послуг гуманітарною допомогою в органі, який прийняв відповідне рішення, до 1095 днів;

зобов'язати спеціально уповноважені державні органи з питань гуманітарної допомоги вносити до ЄДП "Єдине вікно для міжнародної торгівлі" у формі електронного документа, засвідченого електронним цифровим підписом, рішення про визнання товарів (предметів) гуманітарною допомогою в день прийняття такого рішення;

узгодити зі статтею 319 Митного кодексу у частині проведення заходів офіційного контролю товарів (предметів), що ввозяться на митну територію України, а також із Законом України від 21.03.1991 № 875 "Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні" в частині застосування термінів "особа з інвалідністю", "дитина з інвалідністю";

узгодити посилення на ДФС та її територіальні органи;

– виключення з пункту 7 Порядку № 544 посилення на статтю 14 Закону № 1192;

– внесення змін до пункту 3 Порядку № 728 з метою узгодження зі статтею 319 Митного кодексу України щодо проведення заходів офіційного контролю товарів (предметів), що ввозяться на митну територію України;

– внесення змін до пункту 2 Порядку № 39 щодо посилення на абзац п'ятий статті 1 Закону № 1192 замість абзацу шостого цієї статті;

– внесення змін до Порядку № 161 у частині посилення на Міністерство доходів і зборів, Порядків № 542 і № 728 у частині посилення на Міндоходів і територіальні органи Міндоходів, Порядку № 39 у частині посилення на ДФС;

3.2.2) розглянути питання про:

– встановлення обмежень щодо обсягів та номенклатури товарів, які можуть бути ввезені в Україну як гуманітарна допомога, а також граничних обсягів пільгового отримання гуманітарної допомоги одним отримувачем;

– виконання вимог пункту 6 статті 15 Закону № 1192 в частині затвердження Порядку надходження гуманітарної допомоги на рахунки в іноземній валюті отримувачів гуманітарної допомоги в Україні та розроблення узгоджених пропозицій;

3.3) доручити:

3.3.1) **Мінфіну, Мінсоцполітики** забезпечити:

– підготовку пропозицій щодо узгодження норм Закону № 1192 та підпункту 213.3.9 пункту 213.3 статті 213 Податкового кодексу України в

частині переліку підакцизних товарів, які можуть бути визнані гуманітарною допомогою та звільняються від оподаткування акцизним податком;

– розроблення і затвердження форми звіту про митне оформлення вантажів з гуманітарною допомогою;

3.3.2) Мінфіну:

– встановити відповідальних осіб та порушити дисциплінарне провадження за наведеними в Звіті фактами надання митницями ДФС (Держмитслужби) дозволів на ввезення гуманітарної допомоги особам, не внесеним до Реєстру отримувачів, і повідомити Рахункову палату про результати;

– забезпечити:

підготовку пропозицій про внесення змін до частини першої статті 287 Митного кодексу щодо визначення органу, який приймає рішення про визнання товарів гуманітарною допомогою;

розроблення та затвердження Інструкції про першочергове безкоштовне спрощене декларування гуманітарної допомоги відповідно до частини четвертої статті 8 Закону № 1192;

внесення змін до Порядку № 298, якими передбачити вичерпний перелік документів, необхідних для оформлення передачі гуманітарної допомоги набувачам для бухгалтерського обліку.

4. Рішення Рахункової палати та Звіт надіслати **Міністерству соціальної політики України** та рекомендувати:

– розглянути результати аналізу та вжити заходів для усунення встановлених недоліків і порушень;

– встановити відповідальних осіб та порушити дисциплінарне провадження за наведеними в Звіті фактами невиконання та/або неналежного виконання посадовими особами Міністерства вимог законодавства у сфері надання гуманітарної допомоги і повідомити Рахункову палату про результати;

– забезпечити розроблення та затвердження:

форми зведеного звіту у розрізі отримувачів гуманітарної допомоги відповідного регіону та порядку його заповнення;

форми звіту про наявність та розподіл гуманітарної допомоги до повного використання всього обсягу отриманої гуманітарної допомоги та порядку його заповнення і подання;

– забезпечити розроблення і затвердження, за погодженням з НБУ, форм звітів:

про надходження на рахунки в іноземній валюті отримувачів гуманітарної допомоги коштів в іноземній валюті;

про цільове використання гуманітарної допомоги у вигляді іноземної валюти та порядку його заповнення;

– підготувати пропозиції щодо запровадження відповідальності отримувачів гуманітарної допомоги за неподання або несвоєчасне подання Мінсоцполітики інформації щодо зміни відомостей про юридичну особу, яка є отримувачем гуманітарної допомоги, що містяться в ЄДРПОУ;

– пришвидшити доопрацювання та подання на розгляд Кабінетові Міністрів України проекту постанови Кабінету Міністрів України "Деякі питання організації ведення Автоматизованої системи реєстрації гуманітарної допомоги";

– розробити та затвердити порядок ведення Реєстру отримувачів;

– посилити контроль за діяльністю місцевих органів виконавчої влади у сфері гуманітарної допомоги;

– забезпечити всебічне вивчення документів, поданих отримувачами гуманітарної допомоги, на предмет надання повної інформації про кінцевих набувачів та обґрунтувань щодо потреби в гуманітарній допомозі перед поданням на розгляд робочої групи при Мінсоцполітики.

5. Рішення Рахункової палати та Звіт надіслати **Державній податковій службі України** та рекомендувати:

– розглянути результати аналізу та вжити заходів для усунення встановлених недоліків і порушень;

– забезпечити затвердження організаційно–розпорядчих документів щодо визначення функціональних повноважень структурних підрозділів у частині здійснення контролю за цільовим використанням гуманітарної допомоги;

– внести зміни до чинної редакції Довідника податкових пільг, що є втратами доходів бюджету, або Довідника інших податкових пільг щодо включення податкових пільг, встановлених абзацом четвертим пункту 197.11 статті 197 Податкового кодексу України, та забезпечити облік сум податкових пільг, застосованих суб'єктами господарювання, які здійснювали операції з гуманітарною допомогою;

– запровадити систематичний моніторинг та аналіз даних Реєстру отримувачів з метою забезпечення обліку включених до нього юридичних осіб відповідно до вимог податкового законодавства;

– запровадити проведення територіальними органами ДПС звірок даних звітності отримувачів гуманітарної допомоги та її набувачів–юридичних осіб з метою виявлення випадків необґрунтованого отримання податкових пільг та підготовки пропозицій до плану–графіка проведення документальних планових перевірок;

– посилити контроль за діяльністю неприбуткових організацій, які є отримувачами великих вантажів гуманітарної допомоги та не звітують або звітують несвоєчасно (та/або не в повному обсязі) про їх використання за цільовим призначенням;

– підготувати та надати Мінфіну пропозиції щодо внесення змін до:

форми додатка до Податкової декларації з податку на прибуток підприємств, затвердженої наказом Мінфіну від 20.10.2015 № 897, зареєстрованим у Мін'юсті 11.11.2015 за № 1415/27860, з метою відображення прибутку, що звільняється від оподаткування, а саме: сум коштів або товарів, виконаних робіт, наданих послуг, безоплатно перерахованих (переданих) протягом звітного (податкового) року неприбутковим організаціям, внесеним до Реєстру неприбуткових установ та організацій на дату такого перерахування коштів, передачі товарів, робіт, послуг, що не перевищує 4 відс. оподатковуваного прибутку попереднього звітного року, а також виокремлення гуманітарної допомоги окремим рядком;

форми додатка до Податкової декларації з податку на додану вартість, затвердженої наказом Мінфіну від 28.01.2016 № 21 "Про затвердження форм та Порядку заповнення і подання податкової звітності з податку на додану вартість", зареєстрованим у Мін'юсті 29.01.2016 за № 159/28289, з метою

виокремлення зі складу благодійної допомоги окремим рядком сум гуманітарної допомоги;

наказу Мінфіну від 17.06.2016 № 553 "Про затвердження форми Звіту про використання доходів (прибутків) неприбуткових організацій", зареєстрованого в Мін'юсті 07.07.2016 за № 932/29062, в частині визначення детального порядку складання цих звітів.

6. Рішення Рахункової палати та Звіт надіслати **Державній митній службі України** та рекомендувати:

– поліпшити ефективність проведення заходів митного контролю з метою недопущення ввезення на митну територію України як гуманітарної допомоги товарів для продажу;

– забезпечити постійний дієвий контроль за дотриманням імпортерами вимог митного законодавства щодо термінів та умов зберігання гуманітарної допомоги під митним контролем на митних складах, а також на складах отримувачів гуманітарної допомоги;

– підготувати та надати Мінфіну пропозиції щодо внесення змін до Порядку № 651 з метою запровадження обов'язкового декларування митної вартості гуманітарної допомоги, яка ввозиться на митну територію України.

7. Рішення Рахункової палати та Звіт надіслати **Київській, Волинській, Одеській, Донецькій й Харківській ОДА** та рекомендувати:

– розглянути результати аналізу та вжити заходів для усунення встановлених недоліків і порушень;

– встановити відповідальних осіб та порушити дисциплінарні провадження за наведеними в Звіті фактами невиконання та/або неналежного виконання посадовими особами ОДА вимог законодавства у сфері надання гуманітарної допомоги і повідомити Рахункову палату про результати;

– забезпечити детальне вивчення документів, поданих отримувачами гуманітарної допомоги, на предмет визначення реальної потреби в цій допомозі, надання повного переліку кінцевих набувачів тощо;

– забезпечити належний контроль за повнотою і своєчасністю звітування отримувачами і набувачами гуманітарної допомоги у випадках, передбачених законодавством;

– забезпечити своєчасне подання до Мінсоцполітики зведених звітів у розрізі отримувачів гуманітарної допомоги відповідного регіону.

Член Рахункової палати

Ц. Г. Огонь

Інформація про визнання вантажів (одягу та взуття б/в) гуманітарною допомогою, що розподілялась окремим набувачам відповідно до планів розподілу отримувачів таких вантажів протягом I кварталу 2019 року

№ з/п	Найменування набувача	Адреса	Населення набувача (осіб)	Найменування отримувача	Адреса	Наказ Мінсоцполітики про визнання		Вага (кг)	Отримано набувачем на 1 особу (кг)			
						дата	№					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10			
1.	Ватинська сільська рада	Волинська обл., Горохівський р-н, с. Ватин	325	БО "ВБФ "Майбутнє разом"	м. Луцьк	15.02.2019	217	2 259	29,3			
						Всього		2 259				
				БО "БФ "Серце Волині"	Волинська обл., смт Торчин	11.01.2019	37	2 596				
						15.02.2019	217	2 696				
						22.02.2019	274	1 980				
						Всього		7 272				
Разом							9 531					
2.	Залісцівська сільська рада	Волинська обл., Рожищенський р-н, с.Залісці	504	БО "БФ "Серце Волині"	Волинська обл., смт Торчин	01.02.2019	133	2 322	26,8			
						15.02.2019	217	2 399				
						22.02.2019	274	2 418				
						01.03.2019	305	1 890				
						06.03.2019	333	2 160				
						01.04.2019	483	2 310				
						Разом						
3.	Сушнівська сільська рада	Львівська обл., Радехівський р-н, с. Сушно	508	БО "БФ "Серце Волині"	Волинська обл., смт Торчин	11.01.2019	37	2 441	33,8			
						18.01.2019	72	2 444				
						24.01.2019	94	2 657				
						01.02.2019	133	2 657				
						22.02.2019	274	2 533				
						01.03.2019	305	2 115				
						06.03.2019	333	2 347				
						Разом						
4.	Колонська сільська рада	Волинська обл., Іваничівський р-н, с. Колона	526	БО "ВБФ "Майбутнє разом"	м. Луцьк	22.02.2019	274	2 401	31,2			
						01.03.2019	305	2 359				
						13.03.2019	378	2 169				
						Всього		6 929				
				БО "БФ "Серце Волині"	Волинська обл., смт Торчин	18.01.2019	72	2 309				
						24.01.2019	94	2 573				
						01.02.2019	133	2 543				
						01.03.2019	305	2 071				
				Всього							9 496	
				Разом							16 425	

Продовження додатка 1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
5.	Бубнівська сільська рада	Волинська обл., Локачинський р-н, с. Бубнів	547	БО "ВБФ "Майбутнє разом"	м. Луцьк	15.02.2019	217	2 190	34,9
						01.03.2019	305	2 190	
						Всього		4 380	
				БО "БФ "Серце Волині"	Волинська обл., смт Торчин	11.01.2019	37	2 550	
						24.01.2019	94	2 750	
						01.02.2019	133	2 650	
						22.02.2019	274	2 312	
						01.03.2019	305	2 130	
						06.03.2019	333	2 315	
				Всього		14 707			
Разом								19 087	
6.	Мервинська сільська рада	Волинська обл., Горохівський р-н, с. Мерва	560	БО "БФ "Серце Волині"	Волинська обл., смт Торчин	11.01.2019	37	2310	30,5
						01.02.2019	133	2 572	
						15.02.2019	217	2550	
						22.02.2019	274	2490	
						01.03.2019	305	2 422	
						06.03.2019	333	2 732	
						01.04.2019	483	1 980	
						Разом			
7.	Половецька сільська рада	Львівська обл., Радехівський р-н, с. Полове	592	БО "ВБФ "Майбутнє разом"	м. Луцьк	15.02.2019	217	2 388	40,0
						01.03.2019	305	2 399	
						Всього		4 787	
				БО "БФ "Серце Волині"	Волинська обл., смт Торчин	11.01.2019	37	2 415	
						18.01.2019	72	2 315	
						24.01.2019	94	2 644	
						01.02.2019	133	2 412	
						22.02.2019	274	2 414	
						01.03.2019	305	2 212	
						06.03.2019	333	2 288	
						01.04.2019	483	2 188	
Всього		18 888							
Разом								23 675	

Продовження додатка 1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
8.	Дорогиничівська сільська рада	Волинська обл., Локачинський р-н, с. Дорогиничі	620	БО "БФ "Майбутнє разом"	м. Луцьк	15.02.2019	217	2 603	36,1
						01.03.2019	305	2 403	
						Всього		5 006	
				БО "БФ "Серце Волині"	Волинська обл., смт Торчин	11.01.2019	37	2 615	
						18.01.2019	72	2 315	
						24.01.2019	94	2 717	
						01.02.2019	133	2 616	
						15.02.2019	217	2 215	
						22.02.2019	274	2 415	
						01.04.2019	483	2 490	
Всього		17 383							
Разом								22 389	
9.	Мелятинська сільська рада	Волинська обл., Іваничівський р-н, с. Мелятин	621	БО "БФ "Серце Волині"	Волинська обл., смт Торчин	01.02.2019	133	2 671	22,8
						15.02.2019	217	2 616	
						22.02.2019	274	2 302	
						01.03.2019	305	2 100	
						06.03.2019	333	2 399	
						25.03.2019	428	2 100	
						Разом		14 188	
10.	Просторівська сільська рада	Луганська обл., Білокуракинський р-н, с. Просторе	695	БО "БФ "Добра дорога додому"	м. Тернопіль	06.02.2019	181	2 700	7,6
						22.02.2019	274	2 600	
						Разом		5 300	
11.	Тростянецька сільська рада	Волинська обл., Ківерцівський р-н, с. Тростянець	843	БО "БФ "Майбутнє разом"	м. Луцьк	15.02.2019	217	2 711	25,2
						22.02.2019	274	2 727	
						01.03.2019	305	2 616	
						25.03.2019	333	2 515	
						Всього		10 569	
				БО "БФ "Серце Волині"	Волинська обл., смт Торчин	15.02.2019	217	2 001	
						01.03.2019	305	2 020	
						06.03.2019	333	2 409	
						25.03.2019	428	1 647	
						01.04.2019	483	2 560	
Всього		10 637							
Разом								21 206	
12.	Привільська сільська рада	Луганська обл., Троїцький район, с. Привілля	967	БО "БФ "Вероніка-2017"	Харківська обл., с. Високий	24.01.2019	94	6 138	17,3
						15.02.2019	217	4 880	
						13.03.2019	378	2 020	
						25.03.2019	428	3 660	
						Разом		16 698	

Інформація про визнання вантажів гуманітарною допомогою окремим отримувачам

№ з/п	Код, назва отримувача		Наказ		Перелік вантажів	Одиниці виміру (кг/шт)
			Мінсоцполітики	про визнання		
			дата	№		
1.	21366142	Християнська місія "Милосердя і здоров'я" при Українському Центрі Об'єднаної Церкви Християн Віри Євангельської	20.01.2017	79	Одяг, взуття, інвалідний візок, килим, крісло м'яке, плита електрична, холодильник, стільці м'які, стіл пластиковий, бак для сміття, плита дров'яна, відро для підлоги, велосипеди, драбина, газонокосарка, візок дитячий, автокрісло дитяче – все б/в, підгузки	9 001
2.	20850999	Релігійна організація "Український Католицький Університет Української греко-католицької церкви"	30.01.2017	144	Книги історичного та релігійного характеру на іноземній мові	1 248
3.	26246187	Благодійна організація "Фонд "Щастя - дітям"	06.03.2017	343	Піца	6 700
4.	22202419	Церква Християн віри Євангельської	03.04.2017	551	Санітарні контейнери б/в	14 800
5.	35414737	Релігійна громада "Незалежної церкви євангельських християн-баптистів "Нове життя" міста Тернополя"	13.06.2017	977	Одяг, взуття, християнська література (Біблії), музичні інструменти (гітари, кларнети, труби, нотний пульт), медичне приладдя (коробки медичного призначення, інвалідні крісла, милиці, ходунки), господарчі товари (ковдри, рушники, кухонне приладдя, візок для коробок, сумки дорожні), меблі (диван, столи, стіл офісний, каркаси ліжка, стільці, церковна кафедра, дитяче ліжечко, розкладачки), спортивний інвентар (велосипеди, волейбольна стіка), дитячі речі (ходунки, дитяча ванночка, автокрісло, дитячі велосипеди, дитяча гойдалка), іграшки – все б/в	14 922
6.	21971475	Християнська місія милосердя "Ковчег" при Об'єднанні Церков Християн Віри Євангельської П'ятидесятників Донецької області	29.05.2017	885	Одяг, взуття, постільна білизна, матраци – все б/в, огірки консервовані, макарони, суп консервований, паштет овочевий, пюре овочево	21 500
7.	26353931	Міжнародний благодійний Фонд "ГЛОРИЯ"	06.06.2017	944	Насоси, надувні гірки, пластикові розкладні столи, пластикові стільці, набори інструментів (штирі), набори товарів для дому (лопати б/в, граблі б/в, швабри, драбина, стелажі металеві б/в), пральна машина б/в, сушильна машина б/в, інвалідні візки б/в, звукові колонки, одяг б/в, підгузки для дорослих, генератор б/в	7 768
8.	22846522	Чернівецька міська громадська організація "Гільфе"	13.06.2017	977	Картопля харчова	22 000
9.	13975950	Рівненська Християнська місія милосердя "Добрий Самарянин"	19.06.2017	1014	Біблія малий формат, Біблія великий формат (Стара версія), Біблія великий форма (Нова версія)	4 070
10.	41258580	Благодійна організація "Благодійний фонд "МБФ - Хаверім"	17.07.2017	1156	Продукти харчування, одноразовий посуд, засоби для приготування їжі	18 403,2 18 023,65 9 307,55

Інформація про визнання вантажів гуманітарною допомогою окремим отримувачам

№ з/п	Код, назва отримувача	Наказ про визнання		Перелік вантажів	Одиниці виміру (кг/шт)	
		Дата	№			
1.		Фонд Народонаселення ООН в Україні	06.03.2017	343	Кондоми 53 стандартні – 2 001 600 шт., 13900 уп.	7 265
2.		Фонд Народонаселення ООН в Україні	06.03.2017	343	Натуральні латексні чоловічі кондоми – 1 728 000 шт	5 764
3.	37390210	Дрогобицька міськрайонна громадська організація "Спільнота взаємодії "Наша хата"	21.04.2017	679	Трактор Fordos 1960 р.в. та обладнання для обробітку землі (плуг, подрібнювач землі, сівалка, кінний плуг для садження та викопування картоплі)	-
4.	00034022	Міністерство оборони України	15.09.2017	1479	Музичні інструменти: бас-тромбон – 1 шт., валторна – 1 шт., корнет В – 23 шт., бас Es – 1 шт., тенор-тромбон – 1 шт., електрогітара – 1 шт., кларнет Es – 1 шт., кларнет В – 6 шт., англійський ріжок – 1 шт., гобой – 1 шт., флейта – 1 шт., тенор-саксофон – 1 шт., фагот – 1 шт., труба – 1 шт.	200
5.	26333816	Міжнародний благодійний фонд "Альянс громадського здоров'я"	13.04.2018	510	Презервативи чоловічі Blue / Gold – 4455000 шт.	16 335
6.	26333816	Міжнародний благодійний фонд "Альянс громадського здоров'я"	13.04.2018	510	Лубрикант (гель-змазка на водній основі) 4,5 г – 1996000 шт.	12 534,88
7.	26333816	Міжнародний благодійний фонд "Альянс громадського здоров'я"	22.08.2018	1206	Презервативи чоловічі з натурального латексу Blue / Gold – 16578000 шт.	55 591,56
8.	26333816	Міжнародний благодійний фонд "Альянс громадського здоров'я"	22.08.2018	1206	Лубрикант (гель-змазка на водній основі) 4,5 г – 5726000 шт.	35 959,28
9.	40158880	Благодійний фонд "ДОБРО-ДІЙ"	26.04.2019	656	Автомобілі Toyota Land Cruiser, ідентифікаційні номери: JTFBV71J7G4319747, JTFLB71J1G4325628, JTFLB71JXG4325627, JTFLB71J9G4325540, JTFLB71J6G4325575, JTFLB71J8G4325366, JTFLB71J8G4325089, JTFLB71J5G4325325, JTFLB71J2G4325668, JTFLB71J9G4325280, JTFLB71J4G4325235, JTFLB71J0G4324972, 2016 р. в.	12
10.	38701108	Громадська організація "Центр Гарант"	13.09.2019	1351	Автомобіль BMW X5 3.0D, ідентифікаційний номер WBAFA71080LK72712, дата першої реєстрації 07.03.2003	1
11.	26333816	Міжнародний благодійний фонд "Альянс громадського здоров'я"	20.09.2019	1378	Чоловічі презервативи з атурального латексу Blue / Gold, 53 мм – 18 675 000 шт., лубрикант (гель-змазка) на водній основі гель для місцевого застосування, 4,5 г – 6 506 000 шт.	104 352,68